

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 1. NOVEMBRA 1979

ŠTEVILKA: 41 • LETO: XXVIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometa davka po pristojnem mnenju št. 421/1-72.

DEVETMESEČNI POSLOVNI REZULTATI

Družbeni plan eksterne realizacije za obdobje devetih mesecev je znašal 353.020 t v vrednosti 4.861.031.218 din s povprečno oceno 13.770 din/tono. Dejansko smo v tem obdobju prodali 330.520 ton proizvodov osnovne dejavnosti. Skupna vrednost eksterne realizacije je bila 4.625.636.545 din, povprečna prodajna cena pa 13.995 din/tono. V istem obdobju lani smo prodali 330.324 ton v vrednosti 3.668,5 milijonov dinarjev s povprečno ceno 11.106 din/tono.

Planiranih obveznosti nismo izpolnili, saj znaša izpad proizvodnje za trg 22.500 ton, kar pomeni, da je bil plan realiziran le 93,6 %. Tudi vrednostna realizacija zaostaja za planirano in sicer za 4,8 %, to je za 235.394.673 din. Dejanska prodajna cena pa je za 225 din/tono ali za 1,6 % večja od planirane.

Povprečna mesečna prodaja znaša v letošnjem letu 513.959.616 dinarjev, medtem ko je bila v letu 1978 407.616.212 din, to pomeni, da smo v poprečju dosegli za 106.343.404 dinarjev večji iztržek.

Celotni prihodek je večji kot v enakem obdobju lani, vendar ne dosegata planiranega. Ustvarili smo 6.750 milijonov dinarjev celotnega prihodka, kar je za 5,4 % manj kot smo načrtovali.

Vzrok temu je, kot smo že omenili, nižja proizvodnja in s tem nižja eksterna realizacija proizvodov in storitev.

Kolikšen del celotnega prihodka nam ostane za razporeditev, pa je odvisno od stroškov poslovanja posamezne temeljne organizacije. V celotnem devetmesečnem obdobju je Železarna kot celota poslovala z 18,4 milijona dinarjev nižjimi proizvodnimi stroški, kot smo jih načrtovali. V nekaterih temeljnih organizacijah so se stroški gibali v

začrtanih okvirih, v drugih pa so prekoračili z družbenim planom predvidene normative porabe surovin in drugih materialov ter storitev. Planirane stroške so presegli v temeljnih organizacijah: Valjarna

bluming-štekla, Jeklarna, Plavž, Valjarna debele pločevine, Vratni podboji, Elektrode, Žebljarna in Vzdrževanje. Vzroki zvišanih stroškov so bili nižji izpuni, nedoseganje količinskega plana proizvodnje, težave z vložkom, zastoji v proizvodnji in podobno.

Z nižjimi stroški pa so poslovali TOZD: Livarna, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Pro-

(Nadaljevanje na 2. strani)

POSEBNI UKREPI V TOZD JEKLARNA

Na peti redni seji delavskega sveta TOZD Jeklarna 19. oktobra so zaradi kritične situacije v TOZD Jeklarna, zaradi postopnega upadanja proizvodnje in vedno slabše preskrbe predelovalnih temeljnih organizacij z vložkom, predvsem TOZD HVB, sprejeli posebne ukrepe, ki naj bi zagotovili boljše delovno in tehnološko disciplino. Ugotovitve in ukrepi so naslednji:

1. Vodstvo TOZD mora razporediti delovne naloge, kar pomeni, da jih mora prenesti do neposrednih izvajalcev in od slehernega zahtevati odgovorno in vestno delo.

Ugotovljamo namreč, da premalo delimo odgovornost po posameznih nivojih, zato je vodstvo TOZD preveč obremenjeno, premalo inicijativni in odgovorni pa so neposredni vodje dela ter ostali vodstveni delavci.

2. Ugotavljajo, da vodje premalo usklajujejo in kontrolirajo delo svojih delavcev, zato prihaja do slabega dela, nediscipline, nereda, zgrešenih šarž in nezaželenih kadrovskih pojavov, zato morajo dosledno opravljati svojo funkcijo, ki je opredeljena v opisu del in nalog in v skriptih za vodje samoupravnih delovnih skupin.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZAPIRANJE V TOZD PRI NAČRTOVANJU RAZVOJA ŠE POSEBEJ ŠKODI

Na ponedeljkovi skupni seji poslovnega in strokovnega kolegija, ki se ga je poleg našega poslovnega odbora udeležil tudi predsednik kolegijskega poslovnega organa Slovenskih železnar tov. Uršič, je tekla beseda o situaciji z vložkom v oktobru, o devetmesečnih poslovnih rezultatih in o srednjeročnem razvojnem programu.

Največja pozornost je bila namenjena predlogu razvojnih usmeritev Železarne v prihodnjem srednjeročnem obdobju, ki pa mora imeti svojo zasnovo že v dolgoročnih izhodiščih. To je prišlo še posebej do izraza ob dilemi, ali v železnari Jesenice razvijati res samo »ploščati program« ali dati več poudarka tudi

»okroglemu programu«. Odločitev bo odvisna od tega, kakšno predstavbo dolgoročnega razvoja si bomo oblikovali.

Razprava na kolegiju je sicer sodila v sklop priprav na sprejem srednjeročnega načrta za obdobje

(Nadaljevanje na 2. strani)

KADROVSKA PROBLEMATIKA V DEVETIH MESECIH

Povprečni stalež zaposlenih v Železnari je v devetih mesecih letošnjega leta znašal 6.694 delavcev ali 86 več kot v istem obdobju lani, vendar pa še vedno 136 delavcev manj kot je predvideval plan za leto 1979. Na dan 30. septembra je bil stalež zaposlenih v Železnari 6.676 delavcev ali 29 več kot v istem času lanskega leta.

V devetih mesecih je sklenilo delovno razmerje 686 delavcev ali 118 manj kot v istem času lani. Delovno razmerje pa je prekinilo 647 delavcev oziroma 82 manj kot v devetih mesecih lanskega leta. Pri tem je bilo: starostno upokojenih 76 (lani v istem času 73), invalidsko upokojenih 16 (26), vpoklicanih v JLA 162 (188), umrlo 16 (11), odšlo na lastno odpoved 142 (97), disciplinsko izključenih 185 (303), odšlo na poklicno rehabilitacijo 14 (—). V tem času je bilo zabeleženih tudi 178 prestopov med TOZD in delovnimi skupnostmi (lani 65).

Kot smo že ugotavljali v polletju, je znatno v porastu odsotnost z dela, ki je skupaj povprečno znašala 19,52 %, lani v devetih mesecih pa 18,32 %. Po obsegu je bila odsotnost naslednja: redni letni dopusti

(Nadaljevanje na 3. strani)

26. STROKOVNO POSVETOVANJE SLOVENSkih METALURGOV

V dneh 18. in 19. oktobra je bilo 26. strokovno posvetovanje slovenskih metalurgov, ki so se ga udeležili 103 udeleženci. Letošnje posvetovanje je obravnavalo vrsto raziskav za reševanje vprašanj, ki se nanašajo predvsem na potrebe predelavcev kovin. Prav zato so bili prisotni številni raziskovalci iz delovnih organizacij, ki kupujejo proizvode metalurgije za nadaljnjo predelavo.

Številni so bili tudi udeleženci za vzgojo kadrov, predstavniki raznih ustanov, predstavniki splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije, splošnega združenja črne, barvne metalurgije in livarn Slovenije, raziskovalne skupnosti Slovenije in drugi. Razumljivo so bili metalurgi v večini, vendar jih je

bilo skupaj z udeleženci organizatorja, to je Metalurškega inštituta Ljubljana, 62, od tega za področje železarstva 37.

V uvodnem predavanju je podal predsednik odbora za znanstveno raziskovalno delo Slovenskih žele-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Vlivanje jekla (Foto IK)

OD PARCIALNIH K GLOBALNIM REŠITVAM, KI VODIJO K NADALJNEMU NAPREDKU

V sedanjem nič kaj zavidljivem položaju nekaterih temeljnih organizacij združenega dela in delovne organizacije kot celote, na vseh nivojih sprejemamo akcijske programe in številne izredne ukrepe, da bi dosegli kar najboljše poslovne rezultate ob sklepu leta in da bi z boljšim in odgovornejšim delom čim bolj ublažili objektivne vzroke za slabše proizvodne in poslovne rezultate. Po ocenah tudi prihodnje leto ne kaže nič bolj obetavne slike, kajti v našem celotnem gospodarskem razvoju se je nabralo preveč neskladij in odstopanj od dogovorjene gospodarske politike, za kar bomo morali vsi plačevati nekaj davka, hkrati pa odločno drugače delati kot smo doslej.

Pri vsem tem ne gre le za previsoko splošno in skupno porabo, kar predvsem v zadnjem času kaj radi poudarjamo, temveč tudi za različna neskladija v investicijski dejavnosti, za nedosledno uresničevanje sprejetih sporazumov in dogovorov, za prepočasno združevanje dela in sredstev z delom in sredstvi v drugih organizacijah, za odstopanje od uvozne izvozne politike in končno za prepočasno uresničevanje dohodkovnih odnosov in v okviru tega prepočasno uveljavljanje delitve osebnega dohodka po delu in rezultatih dela in kot posledica tega prepočasna rast produktivnosti dela.

To je potrebno poudariti zategadelj, ker v zadnjem času v mnogih sredinah preveč poudarjamo le previsoko skupno in splošno porabo, kar je nedvomno tudi prav, saj to pomembno vpliva na obremenjenost gospodarstva in različne druge negativne pojave, premalo pa globalno gledamo na celotnost problemov in vzrokov za sedanje stanje v gospodarstvu. To opozarja, da bomo morali biti dovolj kritični in seveda ustvarjalno prisotni, ko se bomo v okviru svobodne menjave dela dogovarjali in sporazumevali za programe oziroma obseg dejavnosti, njeno vsebino in potrebna sredstva za to na področjih splošne in skupne porabe. Seveda pa bi z nekritičnim ali enostranskim pristopom do tega vprašanja lahko prizadeli tudi lastne in skupne družbene interese.

Večja pozornost pa bi morala veljati ostalim vprašanjem, ki so povezana z našim nadaljnjim napredkom. Pri tem je vsekakor v ospredju vprašanje produktivnosti dela, ki je ključno vprašanje nadaljnjega napredka, pa vendarle se z njim premalo ukvarjamo. To vprašanje pa je v najtesnejši povezavi z izgrajevanjem in izpopolnjevanjem sistema delitve po delu in rezultatih dela. V okviru tega bi morali bolj izpostavljati izpopolnjevanje organizacije dela in učinkovitejšo izkoriščanje proizvodnih in drugih zmogljivosti in delovnega časa. Večji poudarek dati širši uporabi in izkoriščanju sodobnega znanja, znanstvenih, tehničnih in tehnoloških dosežkov, spodbujanju izumiteljstva in racionalizatorstva, širjenju strokovnega izobraževanja in podobno.

Na enajstem kongresu Zveze komunistov Jugoslavije je bilo poudarjeno, »da je stalno povečevanje produktivnosti dela edina osnova celotnega gospodarskega vzpona, krepitve materialnega in socialnega položaja slehernega posameznika in učinkovitega reševanja mnogih bistvenih vprašanj v razvoju naše družbe«.

O vsem tem mnogo premalo razmišljamo in se preveč zatekamo le k parcialnim rešitvam, odločno premalo pa govorimo o globalnih vprašanjih nadaljnjega razvoja.

PROIZVODNJA SOZD SŽ V SEPTEMBRU IN PO DEVETIH MESECIH

Po letošnjih devetih mesecih je že gotovo, da ne bomo dosegli z gospodarskim načrtom opredeljenih ciljev. Prejšnja leta so bili običajno septembrski rezultati že znani za še višje dosežke v zadnjih treh mesecih, letošnji septembrski rezultati pa tega ne potrjujejo. Nekateri podatki so malo boljši od dosežkov v avgustu, nekateri skoraj docela enaki.

Izjemno dobri so podatki o izvozu, saj ne pomnim, da bi izvršili mesečni plan izvoza po količini in da bi bila pri tem vrednostna izvršitev

celo boljša in to kot rezultat izvoza na konvertibilno področje. Pri tem imajo pomembne zasluge predelo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

TUDI V OKTOBRU SMO ZAOSTALI ZA OPERATIVNIM PROGRAMOM

V mesecu oktobru kaže, da bomo tako pri skupni, kakor tudi pri gotovi proizvodnji za operativnim programom. Predvidoma bodo operativne programe skupne proizvodnje dosegle naslednje temeljne organizacije:

Plavž, Livarna, Valjarna bluming-štekla, Hladna valjarna Jesenice, Vratni podboji, Jeklarni in Elektrode.

Mesečni operativni program pa predvidoma ne bodo dosegle temeljne organizacije:

JEKLARNA: Martinarna je zaradi kasnitve zaključka remonta SM peči 06 obratovala tri dni s štirimi SM pečmi. Razen tega so bili zastoji zaradi okvar žerjavov in vlagalnih strojev ter livnih ponvic. V elektro jeklarni je bila tudi nekoliko nižja proizvodnja zaradi raznih zastojev.

VALJARNA ŽICE IN PROFILOV: Manjša proizvodnja je bila zaradi prevelikega števila obratovalnih zastojev, predvsem elektro in mehanskih.

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE: Proizvodnja je bila nižja zaradi skladanja 2000 ton slabov iz železarne Smederevo v zelo kratkem roku na tiru v adjustaži in zaradi valjanja kvalitetnejšega asortimenta.

HLADNA VALJARNA BELA: Vzrok nižje proizvodnje so bile težave zaradi pomanjkanja vložka.

ŽIČARNA: Bile so težave zaradi drobnega asortimenta in zaradi velike odsotnosti delavcev.

PROFILARNA: Bili so problemi z vložkom, predvsem zato, ker ni bilo dobav iz železarne Slsak.

ŽEBLJARNA: Bile so precejšnje težave z vložkom.

DEVETMESEČNI POSLOVNI REZULTATI

(Nadaljevanje s 1. strani)

filarna, Jeklovlek, Kovinoservis ter v temeljnih organizacijah, ki opravljajo storitve. Na nižje stroške proizvodnje v teh temeljnih organizacijah so vplivali boljši izpolnili, dosežanje z družbenim planom načrtovane proizvodnje in predvsem nižje cene nabavljenega vložka.

Vsi materialni stroški v Železarni so znašali 4.868,7 milijona dinarjev, amortizacija je obračunana po obveznih, z zakonom predpisanih stopnjah v višini 430,1 milijon din, ostali poslovni stroški pa so 58,1 milijon dinarjev.

Ko smo vse omenjene elemente porabe pokrili iz celotnega prihodka, nam je ostalo 1.348,3 milijona dinarjev dohodka. Dohodek je le 0,8 % nižji od načrtovanega. Obveznosti, ki jih moramo v devetih mesecih pokriti z dohodkom, pa so znašale 478,3 milijona din, kar je manj kot smo planirali. Upoštevati moramo, da se bodo te obveznosti ob zaključnem računu znatno povečale, ker bodo večje tudi osnove, za izračun prispevkov in davkov. Med letom večji del obveznosti izračunavamo od osnov, ki izhajajo iz zaključnega računa 1978.

Cisti dohodek, ki znaša 869,9 milijona dinarjev, smo razporedili na osebne dohodke v višini 622,8 milijona din, rezervni sklad 24,98 milijona din, za stanovanjski prispevek 39,9 milijona din, za sklad skupne porabe 57,95 milijona din in 135,5 milijona din za poslovni sklad. Pri tem izkazuje Železarna kot celota 11,2 milijona din izgube. V tretjem kvartalu je poleg TOZD Hladna valjarna Bela ustvarila izgubo tudi Valjarna blumingštekla, kar pomeni, da bosta ti dve temeljni organizaciji morali pripraviti program ukrepov za odpravo izgube, tako kot določa zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka. Hladna valjarna izkazuje 6,3 milijona din izgube, Valjarna blumingštekla pa 4,9 milijona din. Z doseženim čistim dohodkom ti dve temeljni organizaciji ne pokrivata v celoti niti osebnih dohodkov. Ostale temeljne organizacije pa so dosegle dovolj čistega dohodka za osebne dohodke in obvezni rezervni sklad.

O tem, koliko v temeljni organizaciji namenimo za poslovni sklad in izboljšanje materialne osnove dela, je odvisno od odločitve, koliko se razporedi za skupno porabo in osebne dohodke, ker je obveznost za rezervni sklad že z zakonom določena. Za višino sklada skupne porabe smo se odločili že v začetku leta, ko je bil izdelan plan razpoložljivih sredstev skupne porabe.

Zakon o združenem delu določa v 116. členu, da morajo delavci v temeljni organizaciji izločiti sredstva za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela, da bi dosegli razširjeno reprodukcijo v temeljni organizaciji in v družbi kot celota. Za doseg tega cilja pa namenijo del čistega dohodka tudi v različne oblike združevanja v skladu z obveznostmi, ki so jih prevzeli s samoupravnimi sporazumi o osnovah planov družbeno političnih skupnosti. Tako iz tega poslovnega sklada pokrijemo vse obveznosti iz sklenjenih sporazumov in plačamo še posojilo za razvoj nezadostno razvitih republik.

ZAPIRANJE V TOZD PRI NAČRTOVANJU RAZVOJA ŠE POSEBEJ ŠKODI

(Nadaljevanje s 1. strani)

1981—85 in jo je spodbudil predlog strokovne grupe, ki ga je pripravila na osnovi predlogov razvojnih možnosti posameznih temeljnih organizacij.

To naj bi bil v bistvu začetek konkretizacije predloga razvojnih

Železarski globus

FRANCIJA

Po francoskih podatkih so svetovne rezerve kromove rude v milijonih ton in odstotkih razdeljene takole:

država	milij. ton	%
Južnoafriška republika	2.100	73,9
Rodezija	560	19,7
Sovjetska zveza	80	2,9
Finska	33	1,2
Indija	14	0,5
Madagaskar	11	0,4
Filipini	10	0,4
Turčija	10	0,4
Skupaj	2.818	99,4

Iz razpredelnice vidimo, da imata Južnoafriška republika in Rodezija 93,6 % svetovnih rezerv rud te važne strateške kovine. Med drugim je tudi zaradi tega razumljivo zanimanje industrijsko razvitih držav za ti dve državi.

CELOTNI PRIHODEK IN NJEGOVA RAZPOREDITEV OD 1. 1. DO 30. 9. 1979

	Plan I-IX. 79	I-IX. 78	I-IX. 79	Indeksi 3:1	3:2
v 000 RIN	1	2	3	4	5
1. CELOTNI PRIHODEK	7.139.679	5.274.297	6.750.676	94,6	128,0
1.0 Udeležba v skup. prihod.	4.151.868	2.824.561	3.476.494	83,7	132,1
1.1 Prodaja na trgu	1.321.677	923.501	1.127.624	85,3	122,1
1.2 Prodaja med TOZD	1.608.080	1.432.160	2.032.939	126,4	142,0
1.3 Ostalo	58.054	94.075	113.619	195,7	120,8
2. SPREM. V ZALOG.	—	-143.936	-45.415	—	—
3. SKUPAJ (1+2)	7.139.679	5.418.233	6.705.261	93,9	123,8
4. PRENESENA VRED.	5.779.830	4.417.944	5.356.993	92,7	121,3
4.1 Material	5.277.961	3.995.308	4.868.702	92,2	121,9
4.2 Minimalna amortizacija	414.569	369.181	430.146	103,8	116,5
4.3 Ostalo	87.300	53.455	58.145	46,6	108,8
5. DOHODEK (3-4)	1.359.849	1.000.289	1.348.268	99,2	134,8
6. OBVEZ. IZ DOHODKA	500.383	429.709	478.333	95,6	111,3
6.1 Prispevki in davki	75.234	59.013	57.565	76,5	97,5
6.2 Za delovno skupnost	223.513	177.994	223.827	100,1	125,8
6.3 Obresti	121.479	117.624	115.089	94,7	97,8
6.4 Pogod. in druge obvez.	80.157	74.858	81.852	102,1	109,3
6.5 Amort. nad predpisano stop.	—	220	—	—	—
7. ČISTI DOHODEK (5-6)	859.466	570.580	869.935	101,2	152,5
7.1 Za osebne dohodke	620.373	443.235	622.775	100,4	140,5
7.2 Za poslovni sklad	107.610	126.877	135.528	125,9	106,8
7.3 Za sredstva rezerv	29.803	21.391	24.977	83,8	116,8
7.4 Za sklad skupne porabe:					
— stanovanjski prispevek	39.185	27.858	39.859	101,7	143,1
— za druge namene	62.495	50.047	57.954	92,7	115,8
8. IZGUBA	—	92.828	11.158	—	11,3

PROIZVODNJA SOZD SŽ V SEPTEMBRU IN PO DEVETIH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

valci žice in med njimi Veriga Lesce, kjer so realizirali skoraj dvakrat več kot je poprečna mesečna realizacija v osemih mesecih in 80 % več, kot znaša poprečni mesečni načrt. Težo temu dosežku daje vse, kakor tudi izvoz železarne Jesenice, kjer so izvršili 83 % poprečno mesečno načrtovane količine in dosegli 109 % vrednosti izvoza.

Proizvodnja surovega železa je ostala pod planom in je bila celo nekaj sto ton nižja od količine, dosežene v avgustu. Lani v septembru je bila proizvodnja okoli 9 % višja. V jeseniških plavžih so izvršili le 90 % mesečnega načrta, na škotskem elektroplavžu je znašala izvršitev 125 % in skupen rezultat je 96 %. Po devetih mesecih je letošnja proizvodnja surovega železa 7 % nižja, kot je bila v istem obdobju leta 1978 in približno enak je zaostanek za zbirnim načrtom.

Proizvodnja surovega jekla je letošnja nižja, kot je bila po tretjem četrtletju lanskega leta, zaostanek je le 1 %. V novembru bo pričela s poskusnim obratovanjem nova električna peč v železarni Store, kar bo vsaj zadnja dva meseca v letošnjem letu ugodno vplivala na izvrševanje mesečnih načrtov. V septembru je bila proizvodnja surovega jekla za več kot 7.000 ton večja kot je v avgustu in domača enaka, kot je bila v septembru 1978. Mesečni načrt so izvršili samo v ravenski jeklarni, zaostanek za mesečnim planom znaša 6 %, za zbirnim načrtom pa 8 odstotkov.

Blagovna proizvodnja v železarnah je docela enaka kot je bila v avgustu in za okoli 600 ton manjša, kot je bila v lanskoletnem septembru. Izvršitev mesečnega načrta je znašala 95 %, presegli so ga edino v železarni Store. Za zbirnim načrtom znaša zaostanek 4 % in po devetih mesecih je letošnja blagovna proizvodnja za 2.000 ton nižja od lanskoletna v enakem obdobju.

Predelovalci žice so mesečni plan proizvodnje izvršili 103 %. V Plamenu znaša izvršitev 105 %, v Žični 108 %, Veriga in Tovil pa imata po 99 % izvršitve in skupen rezultat je 103 %. Zbirno so po tretjem četrtletju le okoli 300 ton pod načrtovano količino, so pa proizvedli 1.500 ton več, kot leto prej v enakem obdobju.

Zbirni podatek za Slovenske železarne je za devet mesecev skoraj docela enak kot je bil lanski, zaostanek za načrtovano količino pa znaša 4 %.

O izvozu je nekaj napisano že v uvodu. Letošnji izvoz je daleč boljši od dosežkov v lanskem letu in moram reči, da ni samo rezultat administrativnih ukrepov, temveč tudi resničnih prizadevanj v TOZD in delovnih organizacijah za povečanje izvoza. Količina letos izvoženih proizvodov je kar 37 % večja, kot je bila po devetih mesecih lani. Zaostanek za zbirnim načrtom, ki znaša okoli 4 %, daje po rezultatih, doseženih v zadnjih mesecih, slutiti, da se bo do konca leta še zmanjšal.

Vrednost izvoza je slabša, saj je zaostanek za zbirnim načrtom po devetih mesecih bistveno večji in znaša 17 %. Dosežena vrednost je pa vseeno 30 % večja, kot je bila v enakem obdobju lani. Rezultat vrednosti izvoza v septembru daje upanje, da se bo do konca leta tudi odnos med količino in vrednostjo izvoza popravil.

Razveseljev uspeh za september je tudi dosežena vrednost prodaje, ki znaša 105 % mesečno načrtovane vrednosti. Ta podatek je toliko pomembnejši ob upoštevanju, da je bil dosežen mesečni načrt blagovne proizvodnje v železarnah le 95 %, torej je izvršitev načrta vrednosti prodaje kar 10 % višja od prodaje po količini. Razen železarne Jesenice, kjer je povprečni načrt vrednosti prodaje v septembru dosežen 95 %, so v vseh delovnih organizacijah dosegli vrednost prodaje nad načrtom, ponekod, kot v železarni Ravne in Store, več kot 10 %, v Verigi 30 % in Žični celo nad 60 %. Če bo realizacija v naslednjih mesecih na enaki ravni kot v septembru, bi lahko dosegli tudi letno načrtovano vrednost prodaje.

Do konca leta preostaja le še malo časa. Običajno so rezultati zadnjih treh mesecev najboljši v letu. Kljub temu, da je poletje in čas vročine že mimo, kljub temu, da so pretežno izkoriščeni dopusti, ostaja problematika v septembru zelo podobna prejšnjim mesecem. Prekomerna odsotnost, prekomerni vzdrževalni zastoji, nepričakovane okvare, slaba kvaliteta vložka in surovin. Podobno kot pretekle mesece je bila boljša proizvodnja gotovih izdelkov v vroči predelavi. Slabši rezultati so bili v vlečni žici, hladno valjanih trakovih in pločevini ter finalnih izdelkih. Če bo vsaj zadnje četrtletje drugače, da bi z veseljem napisali, da so vsi načrtovani cilji doseženi in da je realizacija res plod prodaje več vrednih izdelkov in ne gibanja cen.

Milan Marolt

Sodelavec v sivi livarni (Foto SK)

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

POSEBNI UKREPI V TOZD JEKLARNA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ker je fluktuacija pereč problem TOZD Jeklarne, morajo usmeriti svojo pozornost v zmanjšanje le-te, zato je treba:

- uvesti intenzivnejše in kvalitetnejše uvajanje v delo,
- proučiti organizacijo dela z vidika delavca (znano je namreč, da ima vodja najmanj težav, če ima za odpravljanje delovnih nalog ravnopravnost delovnih nalog ravnopravnost delavcev),
- usposobiti in selekcionirati neposredne vodje dela,
- sanirati dela, ki povzročajo veliko fluktuacijo,
- analizirati vse vrste odsotnosti ter pripraviti ukrepe za zmanjšanje,
- krepiti motivacijo za delo in pritegniti v TOZD delavce, ki imajo ustrezne delovne izkušnje.

Za izboljšanje discipline in ob upoštevanju načela, da mora ukrep (nagrada ali kazen) čimprej slediti dogodku, je treba:

- da neposredni vodja dela prevzame vlogo vzgojitelja svojih delavcev, kar pomeni, da večino problematike s področja delovne discipline reši sam oziroma v sklopu svoje samoupravne delovne skupine,
- da zahtevke za obravnavo na disciplinski komisiji čimprej posreduje disciplinski komisiji,
- da disciplinska komisija ažurno obravnava disciplinske kršitve delavcev TOZD Jeklarne in poostri kriterije pri obravnavanju prekrškov,
- v praksi moramo uveljaviti določilo 170. člena pravilnika o delovnih razmerjih, ki določa, da se na sklep disciplinske komisije lahko pritožijo tudi tisti, ki je zahteval postopek,
- uveljaviti moramo določilo 187. člena tega pravilnika, ki pravi, da je delavec lahko začasno odstranjen iz TOZD v primerih hujše kršitve delovne obveznosti, zlasti pa, če je proti njemu uveden kazenski ali disciplinski postopek zaradi hujše kršitve delovne obveznosti, zaradi katerega se lahko izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja.

V pravilniku o delovnih razmerjih TOZD je treba konkretizirati pavšalno odškodnino in izvajati določila o odškodninski odgovornosti.

V izjemnih okoliščinah, v katerih se nahaja TOZD Jeklarne zaradi pomanjkanja jekla v Železarni, je delavec dolžan opravljati delovne naloge, ki mu jih odredi vodja (67. čl. PDR). Odklonitev opravljanja delovnih nalog se smatra za hujšo kršitev delovnih obveznosti (69. čl. PDR).

Pravica in dolžnost vsakega delavca je, da se usposablja in strokovno izpopolnjuje za delovne naloge, ki jih opravlja. Neudeležba ali odklonitev dopolnilnega izobraževanja in preverjanja znanja se smatra za kršitev delovne obveznosti in je proti kršitelju treba uvesti disciplinski postopek.

Pokazalo se je, da sedanja organizacija TOZD Jeklarne ni bila ustrezna, zato naj se začne postopek za izdelavo nove organizacije.

Vodstvo TOZD naj izvede javni oglas v časopisu Železar za vsa nezasedena dela oziroma naloge.

Za pomoč neposrednim vodjem dela pri uvajanju novih delavcev se sprejme inštruktorje iz vrst upokojenih delavcev. Z njimi se sklene posebna pogodba.

Delavski svet zadoljuje vodstvo TOZD, da v primerih neizpolnjevanja delovnih obveznosti, ki so navedene v samoupravnih aktih TOZD in kot kritične točke v akcijskem programu Jeklarne, striktno postopa po sprejetih samoupravnih aktih in sprejetih sklepih seje delavskega sveta. Sklep velja za vse zaposlene v TOZD Jeklarne.

Zaradi narave del in opravil v TOZD Jeklarne, ki se opravljajo lahko le skupinsko, nima delavec pravice, da si sam odreja obseg del in opravil, temveč je dolžan opraviti vsa tista dela in opravila, ki mu jih odredi neposredno odgovorni za izvršitev skupnih del in opravil. Neposredno odgovorni vodja za izvršitev skupne delovne naloge pa je dolžan, da porazdeli obremenitve na vse delavce v skupini čim bolj enakomerno.

Vse večje, težje in pomembnejše nepravilnosti, ki so povzročile materialno škodo, izpad proizvodnje ali so bili kršeni varnostni predpisi in ogrožena varnost dela, so neposredni vodje dolžni raziskati in napraviti prijavo. Vodje oddelkov pa so dolžni na osnovi prijave raziskati primer, zaslišati osumljenega krivca ali krivce ter ob ugotovitvi materialnih ali drugih subjektivnih vzrokov napraviti zahtevek na skupno disciplinsko komisijo. Primeri, ki jih sami ne morejo razrešiti, preda v nadaljnje ukrepanje vodju TOZD Jeklarne. Niti en nepravilni primer ne sme ostati neobravnavan in neprijavljen.

KADROVSKA PROBLEMATIKA V DEVETIH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

10,37 % (lani v devetih mesecih 9,54 %), bolezenska odsotnost 7,94 % (7,46 %), izredno plačani dopusti 0,63 % (0,65 %), izredno neplačani dopusti 0,09 % (0,10 %), orožne vaje, pozivi oblasti 0,05 % (lani 0,18 %), drugi izostanki 0,44 (0,39 %).

Značilno za gibanje zaposlenih v letošnjem letu, ugotavlja devetmesečno poročilo, je veliko odstopanje planiranega števila zaposlenih od dejanskih možnosti oziroma interesov za sklenitev delovnega razmerja s TOZD in delovnimi skupnostmi Železarne.

Kljub izrednim ukrepom in opuščanju pri kriterijih in pogojih za sklepanje delovnih razmerij, kadrovske službi ni uspelo realizirati planiranega staleža in so zadostili le najnujnejšim potrebam. Ob večjih sprejemih, predvsem pri sprejemanju povratnikov iz JLA, so nastopale težave, pri zagotovitvi bivanja v samskih domovih, tako da je kadrovska služba bivanje novosprejetih delavcev premostitveno reševala z nastanitvijo v samskem domu SGP Gradbinec in v domu ŽIC.

Posebno pozornost je kadrovska služba namenjala zaposlovanju žensk. Na novih oziroma prilagojenih delovnih nalogah je bilo zaposlenih 48 žensk, predvsem v proizvodnji, družbeni prehrani in vrstarski službi.

V letošnjem letu je bilo dokončno ukinjeno obratovanje valjarne profila na Javorniku. Zaradi tega je bilo razporejeno k novim delovnim nalogam 109 delavcev in delavcev. Od tega jih je bilo 58 ustrezno rešeno v lastni temeljni organizaciji Valjarne žice, ostali pa v drugih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih Železarne. Za 78 delavcev je bilo predvideno usposabljanje za opravljanje novih delovnih nalog, v trajanju od 14 dni do 5 mesecev. V skladu z zakonom in pravilnikom o delovnih razmerjih, so s 119 delavci sklenili pogodbo o delu za izvajanje delovnih nalog, ki se v temeljni organizaciji pojavljajo občasno ali začasno.

Zaradi večjih težav v proizvodnji (slabo planiranje kadra, bolezenska odsotnost) so delavci kadrovskega sektorja morali večkrat izredno reševati pomanjkanje delavcev (TOZD Valj. bluming-štel, Transport, Energetika, Jeklarna), kar je imelo za posledico, da v ostalih temeljnih organizacijah niso dosegli planiranega oziroma potrebne staleža zaposlenih. V času šolskih počitnic so sklenili delovno razmerje za določen čas (1 do 2 meseca) s 118 učenci različnih šol, za delo v proizvodnji in vzdrževanju, kar je ob veliki odsotnosti rednih delavcev (dopusti) imelo pozitiven efekt.

Delovno razmerje je prekinilo 647 delavcev, kar je 11,1 % manj kot lani. Bistven napredek je dosežen v razmerju med prekinitvijo delovnega razmerja po lastni odločitvi, v odnosu na disciplinske prekinitve. Odsotnost z dela je delno porasla. Razlog za to je porast bolezenske odsotnosti in rednega letnega dopusta, medtem ko se ostala odsotnost giblje v normalnih mejah.

DELO SKUPNE DISCIPLINSKE KOMISIJE

V prvih devetih mesecih je bilo vloženih 477 zahtevkov za uvedbo in vodenje postopka, kar je v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta 88,5 % več. Na podlagi kršitev je skupna disciplinska komisija obravnavala 468 primerov in izrekla različne vrste ukrepov od opomina do prenehanja delovnega razmerja.

IZOBRAŽEVANJE

Izven delovne organizacije je bilo v devetih mesecih izvedenih 87 izobraževalnih akcij z 255 udeleženci, za kar so bili odstopni 917 dni.

Preko oddelka za izobraževanje ob delu na ŽIC je bilo organiziranih 39 tečajev, seminarjev in preizkusov znanja, katerih se je udeležilo 959 oseb, 144 ekskurzij s skupno 4873 udeleženci, 39 uveljavljenih seminarjev z 908 udeleženci, 463 novo sprejetih pa je v tem obdobju opravilo izpite za samostojno opravljanje del oziroma nalog.

Stanje rednih štipendistov v devetih mesecih 1979:

- srednje, višje in visoke šole 150
- PKMES 184
- SMD 34

Ob delu se je v tem času na srednjih, višjih in visokih šolah ter na diplomskem študiju usposabljal 111 študentov, ki imajo odobrene študijske ugodnosti.

V času poletnih počitnic je bilo v Železarni na obvezni praksi 233 dijakov in študentov.

PSIHOLOŠKO-SOCIOLOŠKA DEJAVNOST

Poleg izdelave analiz o fluktuaciji, o kadru s srednjo, višjo in visoko izobrazbo in absenzizmu, so delavci tega oddelka opravljali psihološke preglede za sprejem novih delavcev, premestitve, tečaje, izbiranje kadra za konti liv in delovodje ipd. Izde-

lali so še posebno raziskavo o vprašanih delovne morale in psihosocialne klime v TOZD Hladna valjar na Bela, analizo izrednega sprejemnega postopka, primerjavo namer učencev osmega razreda osnovnih šol in potreb združenega dela, analizo aktivnosti delegacij za SIS, analizo o tehnologiji in kadrih v Železarni ipd.

Končali so s psihološkimi pregledi za štipendije kandidatov, vpisanih v ŽIC, teklo so tudi aplikacije ob periodičnih pregledih, invalidskih upokojitvah ipd. Zaključili so s psihološkimi pregledi za štipendije na srednjih, višjih in visokih šolah ter za študij ob delu.

Skupaj so delavci psihološko-sociološke službe v devetih mesecih opravili 2611 testnih aplikacij.

V devetih mesecih je skupna bolezenska odsotnost znašala 7,94 % (lani v istem času 7,46 %) in sicer: bolezenska odsotnost do 30 dni 4,33 % (lani 4,00 %), nad 30 dni 2,87 % (lani 2,65 %), porodniški dopust 0,59 % (lani 0,64 %) in skrajšani delovni čas 0,15 % (lani 0,17 %).

Za to obdobje je bilo za bolezensko odsotnost izplačanih nadomestil do 30 dni iz sredstev Železarne 12.702.119,50 din (lani v devetih mesecih 9.361.241,17 din), nad 30 dni pa iz sredstev zdravstvene skupnosti 9.032.072,20 din (lani 6.696.368,49 din) in iz sredstev skupnosti otroškega varstva 819.959,00 din (lani 877.087,66 din).

Najvišja bolezenska odsotnost v prvih devetih mesecih je bila v naslednjih temeljnih organizacijah: Elektrode (12,7 %), Družbena prehrana (12,6 %), Valjarne žice (11,8 %), Jeklovlek (10,4 %), Željarja (10,1 %).

Naši delavci so največ болоvali zaradi obolenja dihal (18,4 %), neopredeljivih obolenj (13,5 %), obolenja kosti in sklepov (10,5 %). Neopredeljiva obolenja so področje, na katerem bi se, po mnenju kadrovske službe, s sodelovanjem zdravstvene službe in temeljnih organizacij dalo marsikaj izboljšati.

OSTALA ZDRAVSTVENA KURATIVA

Na rešilnih postajah so v devetih mesecih nudili prvo pomoč 4122 delavcem, od tega so jih poslali 868 ali 21,06 % k zdravniku. Opravili so še 9282 preobvez in 11.548 ostalih storitev.

Fizioterapijo je obiskalo 595 delavcev, od katerih jih je bilo 427 ali 71,70 % v bolezenskem stanju. Pri teh pacientih so opravili 14.353 storitev.

ZDRAVSTVENA PREVENTIVA

Na odseku za zdravstveno preventivo so skupaj z dispanzerjem za medicino dela, prometa in športa pregledali 2152 delavcev. Od tega je bilo 654 ali 29,95 % delavcev za sprejem, 112 ali 5,65 % za počitniško delo in 1386 ali 64,40 % preventivnih zdravstvenih pregledov. Za to delo je plačala Železarna TOZD Obratna ambulanta 1.780.966,42 din.

V tem času so zdravniki obratne ambulante porabili tudi 280 ur za ogled delovnih nalog po temeljnih organizacijah, za kar je Železarna plačala še dodatnih 37.908,60 din.

PROBLEMATIKA INVALIDNOSTI

Invalidska komisija je ocenila skupno 101 zavarovanca iz Železarne. Trenutno je v naši delovni organizaciji zaposlenih 384 invalidov tretje kategorije, 28 invalidov druge kategorije in 77 zavarovancev z ocenjeno stopnjo telesne okvare. 13 delovnih invalidov je na poklicnem usposabljanju — rehabilitaciji na ustreznih delovnih nalogah v Železarni ali izven Železarne.

SOCIALNA DEJAVNOST

Na zdravljenje proti alkoholizmu je bilo poslanih 35 delavcev, na ponovno zdravljenje 14. Ostale socialne probleme so obravnavali v 1038 primerih.

KONTROLA BOLEZENSKE ODSOTNOSTI

Kontrolor bolezenske odsotnosti je v letošnjem letu obiskal 148 bolnikov, pri katerih je opravil 274 obiskov. Pri 199 primerih ali 73 % opravljenih obiskov je ugotovil, da

bolniki upoštevajo zdravnikova navodila, medtem ko je pri 75 delavcih ali v 27 % ugotovil, da kršijo zdravnikova navodila in temu ustrezno tudi ukrepal.

DODATNA ZOBOZDRAVSTVENA DEJAVNOST

V osmih mesecih letošnjega leta so zobozdravstveni delavci opravili 2967 storitev pri 461 delavcih in borcih iz naše delovne organizacije. Za to delo so porabili 2376 ur (zdravnik, asistentka in zobozdravnik), za kar je Železarna plačala 449.347,68 din.

POŠKODBE PRI DELU

Znano je, da so poškodbe v Železarni po dolgoletnem trendu upadale leta 1977 pričele ponovno naraščati, kar se je nadaljevalo v letu 1978 in se s povečanim trendom nadaljuje tudi v letošnjem letu. V devetih mesecih je bilo 475 poškodb pri delu ali 85 več kot v istem obdobju lani. Računano na število zaposlenih se je število poškodb povzpelo s 5,90 % na 7,11 %.

Zaradi večjega števila poškodb je bila tudi večja odsotnost zaposlenih. Tako so bili poškodovanci v devetih mesecih letos odsotni 8239 dni, v enakem obdobju 1978 pa 5924 dni. V letu 1979 se je v TOZD Jeklarna en delavec smrtno ponesrečil. To je prva smrtna poškodba po letu 1976. Največji porast poškodb je v temeljni organizaciji Jeklarna.

Vzroki poškodb so še vedno v utesnjenosti, neredu, zatrapanosti, kar je posledica slabe organizacije dela in zaradi neizkušenosti, ki sledi pomanjkljivemu usposabljanju za samostojno opravljanje dela.

STANOVANJSKA PROBLEMATIKA

Objavljen je bil razpis za gradbeno posojilo in v zvezi s tem opravljen ogled 115 gradenj prosilcev ter izdelana potrebna dokumentacija.

Delavci oddelka so izdelali vrstni red prosilcev za stanovanja, v katerem je 768 delavcev. Poleg teh pa je še 72 delavcev, ki prosijo za zamenjavo stanovanj.

V skladu s pravilnikom o urejanju stanovanjskih vprašanj delavcev Železarne so ponovno točkovali stanovanjske pogoje vseh prosilcev in na novo točkovali na terenu 118 prosilcev.

Izdelali so predlog dodelitve 69 stanovanj v Centru II. in s tem v zvezi tudi predlog za reševanje stanovanjskih vprašanj v kombinacijah in zamenjavah. S sofinanciranjem drugih delovnih organizacij so bili rešeni štirje prosilci. Iz različnih razlogov (odpoved, rešitev druge, individualna gradnja ipd.) je bilo odloženih 150 prosenj za stanovanje.

SPORTNO REKREACIJSKA DEJAVNOST

V okviru rekreacijske in množične dejavnosti so bile organizirane rekreativne skupine v več krajevnih skupnostih. Organizirane so sledeče oblike: kegljanje na asfaltu, drsanje, tenis, aktivnosti v telovadnicah, planinski pohodi in plavalna šola. Organizirana so bila tekmovanja v okviru delovne organizacije, SOZD in medkolektivnega tekmovanja.

Po ponudbah turističnih agencij so delavci kadrovske službe po željah posameznih temeljnih organizacij in delovnih skupnostih organizirali eno, dva ali tridnevne izlete.

V okviru kulturne dejavnosti je bilo organiziranih več obiskov kulturnih prireditev na Jesenicah in izven. Na kadrovske službi ugotavljajo, da je za kulturne aktivnosti manj interesa kot za telesno-kulturne.

Poleg teh dejavnosti so skrbeli še za varstvo okolja z rednimi meritvami onesnaženosti vod, zaprašenosti delovnih prostorov, njihove osvetlitve, koncentracije ogljikovega monoksida, ropota in drugega. V zvezi s pripravi na izgradnjo nove elektrojeklarnje je odsek za ekološko in varstvo okolja oblikoval splošne pogoje razpisa za ekološko področje, s čimer nadalje sodeluje v tehnični podkomisiji za izbiro naprav in opreme.

(Iz devetmesečnega poročila)

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu novembru bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: Marta AZMAN, DS za kom. in fin. zad. — 2. novembra, Jože HRIBAR, energetika — 2. novembra, Franc LOGAR, strojne delavnice — 2. novembra, Karel JENSTERLE, DS za ek. OTK-RO, novogr. — 3. novembra, Margareta KOZAR, elektrode — 5. novembra, Karol RAZINGER, energetika — 6. novembra, Anton Zagar, energetika — 8. novembra, Nežka ŠTUM, jeklovlek — 8. novembra, Ernest BALEK, jeklarna — 8. novembra, Matija JUSTIN, jeklarna — 9. novembra, Janez ARH, vzdrževanje — 9. novembra, Drago TRIVIČ, jeklarna — 10. novembra, Vaja DANILOVIČ, DS za kadr. in spl. zad. inf. — 10. novembra, Jože TOPOLOVEC, valj. deb. ploč. — 13. novembra, Franci GOLOB, energetika — 13. novembra, Janez MLAKAR, plavž — 19. novembra, Ramo ŠABIČ, valj. bl. st. — 21. novembra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 5. 11.	MITJA KERSNIK	IVAN KAVCIC
TOREK — 6. 11.	BOŽIDAR PRISTAVEC	MARJAN TRONTELJ
SREDA — 7. 11.	JANEZ VEHAR	AHMED TELALOVIC
ČETRTEK — 8. 11.	FLORIJAN MLAKAR	ANTON BURJA, st.
PETEK — 9. 11.	BERTI KRAPEŽ	ANTON KAVCIC
SOBOTA — 10. 11.	IGOR LOGAR	MARTIN BRUMAT
NEDELJA — 11. 11.	VANDA ENIKO	FRANC BERNIK

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 5. do 10. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: I. obratna ambulanta dr. Branimir Čeh
IV. obratna ambulanta dr. Sitar-Srebočan

popoldan: II. obratna ambulanta dr. Vesna Zidar-Furlan
III. obratna ambulanta dr. Želimir Cesarec

Sobota, 10. 11. dopoldan:
II. obratna ambulanta dr. Vesna Zidar-Furlan
III. obratna ambulanta dr. Želimir Cesarec

DISPANZER ZA BORCE
II. obratna ambulanta dr. Vesna Zidar-Furlan
od 13.30 do 15.30

ZOBNE AMBULANTE

dopoldan: II. zobna ambulanta dr. Alojz Smolej
popoldan: I. zobna ambulanta v. dent. Viktor Stražišar

Sobota, 10. 11.
II. zobna ambulanta dr. Alojz Smolej

Dodatno za Železarno:
I. zobna ambulanta v. dent. Viktor Stražišar

Torek, 6. 11.: od 7. do 13. ure
Četrtek, 8. 11.: od 7. do 17. ure

II. zobna ambulanta dr. Alojz Smolej

Torek, 6. 11.: od 13. do 19. ure
Četrtek, 8. 11.: od 13. do 19. ure

ZA BORCE

Sreda, 6. 11. od 13. do 19. ure

Ordinacijski čas: dopoldne od 6.30 do 13. ure
popoldne od 13. do 19. ure

Sobota
dopoldne od 6.30 do 13. ure

Po sklepu odbora za delovna razmerja z dne 23. 10. 1979 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih TOZD Vzdrževanje dajemo

OB JAVO

za proste delovne naloge

asistent za strojno vzdrževanje šifra 7735 U4 17. ktg. 2 osebi

1. kandidat bo opravljal delovne naloge na področju valjarne žice
2. kandidat bo opravljal delovne naloge na področju jeklovleka, adjustaže bluminga in linij rezanja

Pogoji za opravljanje delovnih nalog:

- visoka izobrazba strojne smeri,
- pasivno znanje nemškega ali angleškega jezika,
- preizkus znanja iz varstva predpisov,
- 1 leto delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z navedbo področja na katerem bi želeli delati in dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po obliavi na kadrovske sektor železarne Jesenice, z oznako »za TOZD Vzdrževanje«.

Posebne prijavnice dobite pri kadroviku ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

OBVESTILO INVALIDOM ŽELEZARNE

V letošnjem letu še nismo pobrali članarine za članstvo Društva invalidov Jesenice. Ker je bil na volilni konferenci AKTIVA INVALIDOV v mesecu marcu letos sprejet sklep, da se članarina poravnava od osebnega dohodka preko oddelka za obračunavanje osebnih dohodkov, obveščamo vse člane aktivna invalidov Železarne, da bo ta članarina obračunavana pri osebnih dohodkih 15. novembra.

Članarina znaša za leto 1979 20,00 din. Kdor noče biti član Društva invalidov Jesenice, naj sporoči na telefonsko številko 696 do 15. novembra, da mu članarino vrnemo.

Aktiv invalidov tudi obvešča vse svoje člane, da sta na kegljišču v Podmežaklju vsako sredo od 15. do 16. ure rezervirani dve stazi za rekreacijsko kegljanje članov. Vabimo vse, ki bi se radi rekreirali v tej športni zvrsti, da kegljišče v čim večjem številu tudi uporabljajo.

10 aktiv invalidov
Železarne Jesenice

V adjustaži

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz petnajstih temeljnih organizacij ter treh delovnih skupnosti prejeli 120 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine se morajo zadnje čase zaradi številnih zadev, ki jih je treba obravnavati (samoupravni sporazum o dodatnem financiranju telesne kulture, kulture in drugih družbeno pomembnih aktivnosti delavcev železarn, samoupravni sporazum o združevanju sredstev za izdelavo idejnega načrta za osrednji delavski kulturni dom na Jesenicah, poročilo o poslovanju v prvih devetih mesecih letošnjega leta, akcijski programi za izboljšanje proizvodnih rezultatov v zadnjem kvartalu, samoupravni sporazum o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomsko stanarino v občini Jesenice, samoupravni sporazum o izvajanju vzdrževalnih del in oblikovanju cen po srednjeročnem programu vzdrževanja stanovanjskih hiš in stanovanj v občini Jesenice) pogostje sestajajo kot sicer. Razen tega pa imajo nekatere skupine pri nekaterih zadevah, o katerih morajo izreči svoje mnenje (statut SOZD S2, statut 2J, pravilnik o izobraževanju in pripravištvu) še stare dolge (katerih še niso obravnavale). Na novo je bilo potrebno ocenjevati tudi delovno uspešnost. Vendar pa so skupine ob vsej tej pestri problematiki marsikje našle tudi čas, da so opozorile na problematiko, s katero se soočajo v svojem ožjem delovnem okolju. Zaradi številnih obravnavanih zadev kot tudi zapisnikov se v današnjem pregledu sestankov omejujemo predvsem na prikaz te ožje delovne problematike.

V TOZD PLAVŽ so se sestale SDS plavž 1, 2, 3 in 4. Na sestanku SDS plavž 1 so delavci kritično spregovorili zlasti o neopravičenih izostankih, prekomerni bolezenski odsotnosti, samovoljnem jemanju dopusta ter sploh o delovni in tehnološki disciplini. Skupina opozarja tudi, da so vesti o ustavitvi SM peči ter plavžev brez tolmačenja znotraj TOZD — objavljene so bile v časniku Glas in po radiu Triglav — zelo slabo vplivale na voljo in razpoloženje v pogledu bodočnosti TOZD Plavž.

V TOZD JEKLARNA so se sestale SDS SM peči 2, 3 in 4. Obravnavale so nekatere izmed zadev, ki smo jih omenili v uvodu.

V TOZD LIVARNA so se sestale SDS vodstvo TOZD, modelno mizarstvo, čistilnica odlitkov, kovinolivarna ter jeklo-livarna 1 (ta se je sestala dvakrat) in 2. Na sestanku SDS čistilnica odlitkov je zahtevala vodje delovne skupine po večji delovni disciplini naletela na splošno odobravanje vseh navzočih. Sicer pa so tudi tu skupine obravnavale nekatere izmed zadev, ki smo jih omenili v uvodu.

Iz TOZD BLUMING ŠTEKEL smo prejeli kar 20 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin (tudi tu so se nekatere SDS sestale po večkrat). Skupine so obravnavale v uvodu omenjene zadeve. SDS bluming 2 je kritično spregovorila tudi o rezultatih izprena v preteklem mesecu. Več pripomb je bilo izrečenih na sedanje stanje postrojenja, kajti po mnenju SDS je prav postrojenje prvi pogoj za normalno in uspešno delo. Valjanci na štedilu so predlagali, naj se na kabino hladnega navijalca namesti sirena za klicanje žerjava. Na štedilu bi bilo potrebno namestiti tudi manometer za merjenje pritiska zraka. SDS bluming 4 opozarja na težave, ki se pojavljajo zaradi pomanjkanja rezervnih delov. Razumejo, če ni rezervnega dela, ki ga je treba uvoziti, ne morejo pa razumeti, da ni na zalogi najbolj enostavnega rezervnega dela, ki ga lahko napravimo sami (npr. klesčeno, cilindri pinč rolle itd.). Ob tem vprašujejo, kje je tisti, ki mora za to skrbeti. Na sestanku SDS adjustaža štedil 1 je bilo govora o disciplini v oddelku, boljše izkoriščanju delovnega časa ter o uporabi zaščitnih sredstev. Isto vprašanje je obravnavala tudi SDS adjustaža štedil 3. SDS odprema adjustaže štedil pa vprašuje, zakaj isaza za podkladanje ne dovažajo v metrskih komadih, tako kot je naročeno. SDS adjustaža štedil Javornik vprašuje, zakaj v upravnih stavbi v moški in ženski garderobi ne zamenjajo že popolnoma propadlih oken. SDS lužilnica adjustaže štedil Javornik postavlja podobno vprašanje. Skupina meni, da je skrajni čas, da dobi od vodstva odgovor, kaj je z garderobo in sanitarijami na Javorniku. Meni, da v tako slabem stanju, kot so tu, niso nikjer v železarni. Pravijo, da so okna v pisarni, ki so bila še za 50 odstotkov v boljšem stanju kot v garderobi, zamenjali že zdavnaj in dodaja, čemu pravzaprav potem sprašujemo, zakaj toliko ljudi boluje. Vprašujejo tudi, kaj je z gretjem v lužilnici. SDS adjustaža bluming 3 ponovno opozarja na vprašanje glede delovnih obelk. Skupina zatrjuje, da dela v enem najbolj umazanih oddelkih v železarni, da pa dobijo le po eno obleko na leto, toliko kot po njenem mnenju dobe tudi delavci po pisarnah ali v modernih oddelkih po kabinah.

V TOZD VALJARNA ŽICE so se sestale SDS vodstvo TOZD ter valjarne žice 1, 2 in 4. Skupine so obširno spregovorile zlasti o proizvodnji v prvih devetih mesecih ter o ukrepih za izboljšanje proizvodnje v zadnjem kvartalu.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli 15 zapisnikov. Skupine so obravnavale nekatere izmed točk,

ki smo jih omenili v uvodu, med drugim tudi akcijski program za izboljšanje proizvodnje v četrtem kvartalu. V zvezi z ožjo delovno problematiko je vprašanja postavila le SDS odprema 2400. Skupino je zanimalo, zakaj imajo oni vedno manjši odstotki kot proga, čeprav plan dosežejo, proga pa ne. Pravijo tudi, da imajo v elektrojeklarni ure za manjkačo, čeprav imajo tam ravnatoko mesečni plan kot oni. Poleg tega zahtevajo, da premikači dosledno izvajajo svoje naloge in opravila. Temu zapisniku so bili že priloženi tudi odgovori vodje njihove temeljne organizacije na omenjena vprašanja.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli 15 zapisnikov. SDS priprava dela — odprema zahteva, da se poskrbi za vrata na odpremi. Skupina opozarja, da so delovni pogoji prav zaradi vrat nemogoči. Prepričani so vsi zaposleni do prve tehtnice in žerjavovodje. Vlaga pa vpliva tudi na končne izdelke, ker hitro korodirajo. SDS tudi vprašuje, zakaj imajo žerjavovodje na odpremi manjšo plačilno skupino kot ostali žerjavovodje. Pravijo, da so žerjavovodje zaposleni sedem ur, da nakladajo vagonne in kamione ali pa prenašajo material s tehtnice in ga sortirajo na odpremi, da je njihovo delo precizno in odgovorno, saj morajo pri nakladanju paziti tudi na delavce na vagonih in kamionih, med katerimi so večkrat tudi novinci. SDS lužilnica 2 opozarja, da je v hali potrebno urediti ogrevanje (kaloriferji na izhodiščnem delu niso v redu), ali pa dati delavcem brezrokavne bunde. Od vzdrževanja pa zahteva, da posveti večjo pozornost vzdrževanju fototcelic na linijah. Te so pogosto okvarjene, brez njih pa ni mogoče kvalitetno delati. Popraviti je treba tudi stranišče v lužilnici. V okvari je že dalj časa. SDS je razpravljala tudi o delovni in tehnološki disciplini in opozarja na vzročno povezavo med disciplino v TOZD in pomanjkanjem dela oziroma vložka.

SDS žarilnica 1 meni, da je potrebno na SAN povišati hladilne klobuke in nato popraviti prhe. Isto zahtevo postavlja na dveh sestankih SDS. SDS žarilnica 4 vprašuje, kaj je z lučmi v hali in kdo je zadolžen, da se menja. Opozarja tudi, da je v kopalnici premalo tople vode ter poudarja, da se v zvezi z vprašanji glede kvalitete hrane nič ne premakne (zakaj?). Zanima jo, kaj je z delovnim mestom »strojni čistilec hales«, ki se ne opravlja že več mesecev ter zakaj dodatkov za posebne časovne pogoje dela pri osebnem dohodku (plači) ni nič zaznati. Dalje: zakaj je tesnenje oljnih (hidravličnih) sistemov tako slabo, da je po vseh kletah polno olja ter zakaj se kvaliteta kljub »inovacijam« na CRNO ni izboljšala? SDS strojna adjustaža 1 in 2 so na skupnem sestanku predlagale, med drugim, da naj se izboljša kvaliteta toplega obroka v kantini ter da naj bodo remontni resnično remontni, ne pa, da je včasih po remontu še slabše kot prej (CTL). Uredi naj se tudi tesnenje hidravlike na CTL ter na ostalih linijah. SDS strojna adjustaža 2 in 3 sta bili seznanjeni z odločitvijo TOZD Družbena prehrana o povečanju cene toplega obroka in o sklepih seje samoupravne delavske kontrole TOZD HVB. SDS opozarja, da je bil obrok že doslej slabe kvalitete ter da naj se, če je že namen, da se dvigne cena, obenem izboljša tudi kvaliteta. Člani SDS prosijo, naj se na kopalnice montirajo vrata. SDS priprava vložka je obravnavala problematiko odvoza odrezkov. Skupina meni, da so vagoni za reno premalo izkoriščeni, ker jih promet neredno dostavlja in s tem občasno povzroča tudi zastoj na liniji.

SDS priprava vložka 2 opozarja, da se delavci pritožujejo, da kaloriferji nad linijo CBL ne grejejo. Boje se, da jih bo pozimi zebljo. Skrbijo jih tudi, da bi se ugnitilo zgoditi tako, kot se je prvo leto obratovanja, da bi zmignila hidravlika na liniji. V proizvodnji bi to seveda povzročalo motnje. Ne zdi se jim tudi prav, da ne dobijo odgovorov na vprašanja in predloge s predhodnih sestankov SDS. Podobno, da na več vprašanih ni dobila odgovorov, se pritožuje tudi SDS priprava vložka 3. Pri tem posebej naglašajo, da je vprašanje glede delovnih obelk postavila že 12. februarja letos, da pa še vedno ni dobila odgovora.

V TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE se je sestalo 13 SDS. Skupine so obravnavale septembrske proizvodne rezultate, predlog ukrepov za izboljšanje proizvodnje ter rezultate devetmesečne proizvodnje. SDS vodstvo TOZD je ugotovilo, da je bil mesec september proizvodno in poslovno zelo slab (naračunalni so 1,9 milijona din zvišan strošek, za družbenim planom pa so zaostali za 17,16%). Mnenja je, da bodo iz težav prišli z resnimi ukrepi, ki so napisani in dostavljeni vsem odgovornim osebam. SDS hladna valjarne 3 je predlagala, da bi na vhodih v obrat in v adjustaži naredili platnene zaves, s čimer bi vsaj popoldan in ponoči omiliili preprih. Tedaj namreč ni takega prometa z vilicariji. Razen tega predlaga nabavo zimskih obelk za delavce na Siemagu ter da bi olje in petroleje pripravljali v obratu. Skupina opozarja, da streha nad prevajalnice pušča ter, da tudi druge stanje strehe ni nič boljše.

SDS žarilnica 2 meni, da bi bilo v žarilnici treba poskrbeti za rezervnega žerjavovodjo, ker so sicer žerjavovodje že preobremenjeni z nadurnim delom in ker imajo okvare sluha in dihal. Prav tako opozarja na potrebo po (nujni)

ureditvi odsesavanja plinov iz globinskih peči. SDS žarilnica 3 se je na sestanku med drugim »spoprijela« z vprašanjem delovne in tehnološke discipline v žarilnici. Ugotovljeno je bilo, da je nekaterim vseeno, kako opravijo delo, da imajo do dela malomaren odnos, da material pomešajo, poškodujejo oziroma ga ne dostavljajo na za to določena mesta v žičarni ali v HVJ, pa vendar za to ne odgovarjajo nikomur. Tudi ta skupina vprašuje, zakaj še niso pričeli z deli za odsesavanje plinov na globinskih pečeh, ki povzročajo bolelost dihalnih organov. Kdaj se bo z odsesavanjem teh plinov začelo, zanima tudi SDS žarilnica 4. Pri tem ta skupina opozarja, da novi postopek žarjenja VAC kolotov željene kvalitete močno onesnažuje že tako slab zrak v žarilnici ter da se delo na napravah za odvajanje teh plinov še ni začelo, kljub temu, da je omenjeni postopek v rabi že dve leti. SDS lužilnica HVJ je pod razno opozorila, da se luženje žice zaradi napake na kaveljnu žerjava ne more opravljati tako kot bi se moralo.

SDS karisti pa meni, da bi morali nabaviti kontejner za odpadne gumi plašče in zračnice, urediti poti za vilicarije (zlasti tam, kjer so luknje), v garderobi pa montirati paralelni telefon. Potrebno bi bilo izboljšati tudi disciplino na delovnem mestu. Člani SDS odprema menijo, da so njihove kategorije v primerjavi z ostalimi v TOZD prenizke. Predlagali so tudi, da bi proučili možnost za uvedbo stimulacijskega dodatka za izredno težke delovne pogoje v zimskih mesecih. Na nakladalni rampi je potrebno usposobiti napravo za premikanje vagonov.

V TOZD JEKLOVLEK so se sestale SDS vodstvo TOZD ter adjustaža 1 in 2. SDS vodstvo TOZD med drugim ugotavlja, da je bilo poslovanje TOZD v prvih devetih mesecih uspešno, da pa pomanjkanje vložka občutno vpliva na izpolnjevanje naročil in dobavnih rokov.

V TOZD ELEKTRODE so se sestale SDS vodstvo TOZD, rezalnica 1, oplaševalnica 1 ter izdelava taljenih praškov. Obravnavale so nekatere izmed zadev, ki smo jih omenili v uvodu. Pod razno je bilo med drugim izpostavljeno, v povezavi z nadurnim delom, zlasti vprašanje prejemanja otroškega dodatka. Govora je bilo tudi o težavah na liniji 3, kjer je potrebno popraviti mešalnik ter transportno-brusilni trak.

V TOZD ŽEKLARNA je SDS žebeljarna 1 razpravljala o izvrševanju sklepov odbora za gospodarstvo ter o delu na proste sobote. Predlagala je, da bi bilo tedaj čim manj režijskega dela ter da bi tistim, ki bi se v proizvodnji posebej izkazali, odbor za gospodarstvo in delavski svet TOZD dala neko priznanje. Eden izmed čistilcev je opozoril, da je četrti boben potreben popravila.

V TOZD STROJNE DELAVNICE se je sestalo osem delovnih skupin zaradi ocenjevanja delovne uspešnosti. SDS kovačnica-kalilnica pa je pod razno zahtevala od komisije za ugotavljanje delovnih mest s povečano zavarovalno dobo odgovor na dopis TOZD v zvezi z beneficirano dobo kovačev z dne 8. avgusta letos. Vedeti hočejo, kaj se je doslej ukrenilo v zvezi s to zadevo. V kolikor ne bi v 14 dneh dobili odgovora, groze s sodiščem.

V TOZD VZDRŽEVANJE se je sestalo devet delovnih skupin. Obravnavale so nekatere izmed zadev, ki smo jih omenili v uvodu. Pod razno skupine niso obravnavale nobenih posebnih problemov.

V TOZD ENERGETIKA se je sestalo 11 delovnih skupin. Tudi tu skupine pod razno niso postavljale nobenih posebnih vprašanj v zvezi z ožjo obratno problematiko.

V TOZD TRANSPORT, odkoder smo prejeli zapisnika SDS promet in vleka 4 ter SDS tovor, člani slednje vprašujejo, če je možno nabaviti sušilec za lase, ki bi jim prišel zelo prav zlasti v zimskem času. Zanima jih tudi, kdaj bo vodstvo HVZ dalo nalog za ureditev oziroma pospravljanje rene in drugega balasta na razkladalni rampi. Bliža se zima in sneg bo zmanjšal še ta prostor, ki je že tako premajhen.

V DELOVNI SKUPNOSTI ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE sta se sestali SDS finance ter računovodstvo osebnega dohodka. SDS računovodstvo osebnega dohodka, ki je zelo obširno obravnavalo samoupravna sporazuma o dodatnem financiranju telesne kulture, itd. ter o združevanju sredstev za izdelavo idejnega načrta za kulturni dom, je pod razno opozorila, da bo delovnjem izdana posebna okrožnica o vpisovanju dnin v dninske liste, ki je sedaj zaradi različnih dodatkov, nadur itd. dokaj otežkočeno.

V DELOVNI SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE sta se sestali SDS kadrovske sektor in SDS CPSI. V DELOVNI SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE pa SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje, glavnega laboratorija, laboratorija jeklarne, tehnološkega laboratorija ter SDS priprava vzorcev. Vse navedene skupine so obravnavale nekatere izmed zadev, ki smo jih omenili v uvodu. Člani SDS tehnološkega laboratorija pa so bili pod razno seznanjeni tudi o pripravah in obsegu delovnih nalog ter o spremembah kategorij na posameznih mestih.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

6. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNA

V četrtek, 25. oktobra, je predsednik odbora za splošne zadeve Franc Podlipnik sklical 6. redno sejo odbora in za sejo predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila o službenih potovanjih in ocene ter razno.

Poročilo o izvrševanju sklepov prejšnje seje bo podano na prihodnji seji odbora.

Odbor je odobril službena potovanja v tujino naslednjim sodelavcem:

Ivu Arzenšku, podpredsedniku poslovnega odbora, na Češko, kjer se bo pri firmi Feromet v Pragi udeležil razgovorov glede kontingentov polfabrikatov po M in NK aranžmanih za leto 1980. Razen tega bodo tekli tudi razgovori glede možnosti blagovne menjave.

Vinku Pogačniku, tehnologu TOZD žičarna, v ČSSR, kjer se bo v podjetju Drotovna v Hlokovcu seznanil z izkušnjami s področja hladnega vlečenja patentirne žice.

Antonku Kelvišarju iz TOZD žičarna in Edu Kavčiču iz TOZD Vzdrževanje v Italijo, kjer si bosta ogledala navijalce za proizvodnjo pletenih žičnih vrvi.

Božidarju Bartlju, članu poslovnega odbora, na Poljsko, kjer se bo v mestu Visli udeležil 40. za-

sedanja sekcije za valjavsko proizvodnjo stalne komisije SEV za črno metalurgijo.

Poročila o službenih potovanjih v tujino, katerim so bile predložene tudi ocene, ki jih pripravlja član poslovnega odbora, so na odbor posredovali naslednji sodelavci:

Franc Testen s potovanja na Češko, kjer se je udeležil sejma »Brno 79«, kjer je železarna razstavljala opremo iz gradbeništva. Prisotnost na tem sejmu je bila vsekakor koristna, čeprav bo pravo vrednost šele pokazala.

Jože Arh s potovanja v Avstrijo, kjer si je ogledal in prisostvoval obratovanju konti liva pri vlivanju navadnih in kvalitetnih jekel. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Ernest Pušnik s potovanja v ZDA, kjer je pri firmi Air Products and Chemicals skušal ugrirati skrajšanje roka popravila rotorja kisikovega kompresorja. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno, saj je skrajšanje roka dosegel.

Peter Sekloča s potovanja v Zahodno Nemčijo, kjer se je pri firmi Künzner seznanil z možnostmi doba-

ve digitalnih merilnikov za merjenje temperature talin. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Jože Kramar s potovanja v Zahodno Nemčijo, kjer se je udeležil posvetovanja »Elektrotermija 79«, ki jo je v Düsseldorfu organiziral elektrooskrbovalno podjetje EVS. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Alojz Kalan in Franc Ambrožič s potovanja v Italijo, kjer sta si pri firmi Italsider i Trieste ogledala uporabnost naprave za striganje kokil v jeklarni, kakršno namerava temeljna organizacija naročiti za svoje potrebe. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Božo Oblak s potovanja v Zahodno Nemčijo, kjer se je udeležil dnevnega tečaja o uporabi operacijskih sistemov na računalniku, kakršnega železarna naroča v okviru sprejetega investicijskega programa. Vsa predavanja so bila strogo strokovna in za uveljavljanje in čim hitrejšo uporabo novega računalnika je bila prisotnost na tečaju nujno potrebna.

Janez Mesec, Slavko Bizilj in Miha Stojan s potovanja v Eisenberg — Zahodna Nemčija, kjer so obiskali tovarno za proizvodnjo dodatnih materialov. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Odbor je bil seznanjen tudi s poročilom o službenih potovanjih v tuzemstvu in inozemstvu za mesec

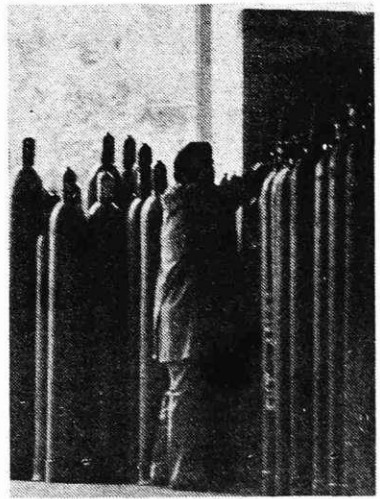
september 1979 ter ga vzel na znanje.

Pri pregledu poročila o službenih potovanjih v mesecu septembru je odbor za splošne zadeve ponovno ugotovil porast službenih potovanj z lastnimi prevoznimi sredstvi, na kar so opozorili že na prejšnji seji.

Člani odbora so menili, da bi bilo potrebno poročilo o službenih potovanjih razširiti z dodatno rubriko o času trajanja posameznega potovanja.

Pod točko razno je odbor obravnaval vlogo organizacije, ki je odbor prosila za finančno pomoč oz. darilo v obliki knjig in sprejel brez pripomb Navodilo o poslovanju s sredstvi IV, AZ in investicije.

Z. V.

TOZD Strojne delavnice

6. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V ponedeljek, 22. oktobra, je predsednik odbora za delovna razmerja sklical 6. redno sejo odbora. Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so rešeni ali pa so v fazi reševanja.

Odbor je obravnaval vloge, ki so jih poslali kandidati na objavo za delovne naloge tehnolog PD. Prišlo je pet vlog. Odbor je za opravljanje teh delovnih nalog sprejel Janza Rebernika, na delovne naloge analitika časa pa Ljubomira Veljkovskega.

V nadaljevanju je odbor obravnaval štiri premestitve. V delovno razmerje v TOZD Strojne delavnice pa je bil sprejet en novi delavec.

Odbor je obravnaval nekaj prejšnj za sprejem v delovno razmerje v TOZD Strojne delavnice in nekaj prekinitev delovnega razmerja. Obravnavali so tudi prošnje za odobritev plačane odsotnosti in jih ugodno rešili. Tudi prošnji dveh upokojencev za nadaljevanje dela so ugodno rešili. Obravnavali so tudi plačano odsotnost za hokejiste HK Jesenice in Kranjska gora. Govorili so še o nadomestovanju delovodij, kar pa ni rešeno v vseh obratih.

JM

Dopisujte v Železarnja

PREDSEDSTVO OK ZSMS KRITIČNO O SEBI

Na zadnji seji predsedstva občinske konference zveze socialistične mladine Jesenice so govorili predvsem o pripravi na programsko in volilno sejo, ki bo predvidoma v mesecu novembru. Izredno kritično so izpostavili kadrovske probleme in vrsto drugih vprašanj, ki danes pestijo vodstvo mladinske organizacije v jeseniški občini. Pred časom smo že poročali o obiskih članov občinske konference v posameznih sredinah mladim, kjer so ob navzočnosti predstavnikov družbenopolitičnih organizacij ocenili stanje v osnovnih organizacijah in se soočili z vsemi problemi, ki ta reje mlade.

Za zadnjo sejo predsedstva pa so se najodgovornejši mladinci, člani predsedstva občinske konference, odločili, da ocenijo tudi svoje delo, se pravi, da »pometejo tudi pred svojim pragom«. Poudariti je treba, da so izredno neposredno in kritično ocenili vse slabosti, tako v celotnem predsedstvu kot pri posameznikih. Odkrito so povedali, kdo je bil v zadnjem mandatu obdobju aktiven in kdo ne. Slednjih je žal precej, tako, da je bilo v zadnjem obdobju prav na ta račun moteno delo občinske mladinske organizacije. Pomembne in izredno odgovorne naloge, ki so bile vendarle dosti uspešno izpeljane, pa so prav zaradi tega slonele le na pešici posameznikov, ki jim ni bilo žal prostega časa.

Pri ocenjevanju članov predsedstva so med drugim ugotovili, da

bo za prihodnje programsko obdobje ostala le tretjina sedanjih članov. Nekaj jih je že pred časom zaprosilo, da jih razrešijo te funkcije predvsem iz opravičljivih razlogov. V tem obdobju so namreč v svojih delovnih organizacijah prevzeli druge odgovorne naloge. Tisti člani predsedstva, ki so neredno obiskovali seje, ki se niso odzivali na akcije, oziroma so bili le številke med člani predsedstva, se bodo seveda morali posloviti iz najodgovornejšega mladinskega organa v občini.

Tista tretjina, ki bo ostala, pa bo seveda na podlagi izkušenj, ki si jih je pridobila v tem času, morala krepko prevzeti krmilo v svoje roke in se z novimi člani podati preko marsikaterih čeri.

Kritično so spregovorili o kadrovske politiki, ki je bila premalo načrtna. Zavzeli so se, da je treba takoj pristopiti k stalnemu evidentiranju mladim in perspektivnih mladincev, že od osnovne šole naprej.

Skratka, seja je bila kritična in prav je tako. Pomeniti bo morala prelomnico v delu jeseniške mladine. Novi mladinci, ki so že evidentirani za posamezne organe občinske konference za novo programsko obdobje, za predsedstvo, za področne konference in za komisije, bodo morali resnično z vso zavzetostjo in ob pomoči dosedanjih mladinskih aktivistov začeti delati na slehernem področju. Nekatje bodo z delom in uresničevanjem nalog le nadaljevali, ponekod pa bodo morali začeti tudi znova.

J. Rabič

SEMINAR ZA MLADE INFORMATORJE

Komisija za informiranje pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne je v petek, 26. oktobra, izvedla v spodnjih prostorih restavracije Kazina poldnevni seminar za informiranje iz osnovnih organizacij ZSMS TOZD in delovnih skupnosti Železarne. Namen tega seminarja je bil vsaj začetniško usposabljanje mlade informatorje za delo na področju informiranja. Informatorji iz enajstih OO ZSMS so bili najprej seznanjeni s pomenom informiranja v svetu, informiranjem v socialistični samoupravni družbi, o informativnih sredstvih, s posebnim poudarkom na delegatskem informiranju.

Iz gradiva za javno razpravo v pravih na 10. kongres ZSMS so pregledali, kako je informiranje v ZSMS doslej potekalo, kje in kako morajo še informiranje izboljšati. Iz tega gradiva oz. statuta ZSMS na področju informiranja, ki nosi naslov LE CELOVIT IN ENOTEN SISTEM INFORMIRANJA ZAGOTAVLJA INFORMIRANOST O DOGAJANJU V ORGANIZACIJI IN JIH POVEZUJE V ENOTNI AKCIJI, so pregledali naloge in dolžnosti OK ZSMS, OO ZSMS o informiranju med seboj, informiranju širše javnosti, izdajanju internih glasil in usposabljanju informatorjev.

Za udeležence seminarja je bila najpomembnejša zadnja tema, in sicer: Osnovna novinarska znanja in sodelovanje v glasilu Železar in radiu Triglav. Pri tem so mladi informatorji seznanili z nekaterimi novinarskimi zvrstmi (poročilo, intervju, vesti, novice itd.) in kako se pišejo članki. Pregledali so tudi, kaj primanjkuje v mladinski rubriki v glasilu Železar in kako naj bi to pomanjkljivost odpravili.

Madi informatorji so bili s seminarjem zadovoljni, predvsem s tem, ki so bile res zanimive. Za uspešno in izčrpno predavanje se komisija za informiranje pri KS ZSMS Železarne zahvaljuje glavnemu in odgovornemu uredniku glasila Železar Jožu Varlu, ki je s svojimi bogatimi novinarskimi izkušnjami seznanil mlade informatorje o načinu in pomenu informiranja. Komisija upa, da se bo v mladinski rubriki pojavilo več novih imen dopisnikov. Dogovorili so se, da se bodo še srečali in da bodo še naprej izpopolnjevali svoje znanje o informiranju.

Kritika pa velja tistim referentom, ki se seminarja niso udeležili kljub pravočasnemu vabilu. Od 25 povabljenih se je seminarja, kot smo že uvodoma napisali, udeležilo le 11 informatorjev. V vabilu je bilo napisano, da je udeležba obvezna in da je neupravičeno odsotnost dolžna obravnavati OO ZSMS. Nihče ni svoje odsotnosti opravičil (razen enega), s tem pa so pokazali res neodgovorno prevzemanje funkcije. Taki neodgovorni posamezniki ne zavirajo le aktivnosti svoje OO ZSMS, temveč celotno mladinsko organizacijo, tega pa ne smemo v nobenem primeru dovoliti.

V. Hribar

MLADI V TOZD ŽIČARNA

Pred kratkim so se sestali mladinci TOZD Žičarna na svoji volilni konferenci. Prisotna sta bila še sekretar osnovne organizacije zveze komunistov in podpredsednik osnovne organizacije sindikata.

V poročilu o dosedanjem delu OO ZSMS v TOZD Žičarna, ki ga je podal dosednji predsednik, je bilo več pripomb na račun neaktivnosti vseh mladincev. Nekaj akcij, ki jih je pripravilo predsedstvo, je bilo slabo obiskanih. Na to, zakaj tako slab odziv, ni bilo pravega odgovora, saj se na športna srečanja, kamor mladi radi zahajajo, ne pridejo.

Pogovorili so se tudi o slabih delovnih in tehnoloških disciplini, kjer se kaže pomanjkanje zavesti še posebej tistih mladincev, ki so dokončali poklicno šolo za žičarje.

Izvolili so novo predsedstvo in za predsednika Ivico Radmana. Dogovorili so se tudi za program dela za naslednje obdobje, iz katerega naj omenim še nekaj pomembnih akcij oziroma nalog:

- prizadevanje mladim za izpolnjevanje planskih obveznosti,
- kadrovska politika (spremljanje mladim aktivistov in na osnovi tega predlagati mlade za sprejem v ZK),
- družbeno politično izobraževanje in usposabljanje mladim,
- prizadevanje za razširitev prostovoljnega mladinskega dela,
- prizadevanje za krepitev in pravilno vrednotenje inovacijske dejavnosti.

L. S.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

8. Goveji lišaj — kužni lišaj pri govedu — trihofitija

Goveji ali kužni lišaj je bolezen kože (vrhnje plasti kože in dlak), ki jo povzročajo glivice iz rodu Trichofiton. Za to vrsto lišaja so najbolj dovzetna goveda, manj pa ovce in koze. Kužni lišaj je zelo nalezljiv tudi za ljudi. Od goveda so najbolj dovzetna in občutljiva sesna teleta in mlada goveda do dveh let. Okužijo se pri dotiku z bolnimi živalmi v hlevu, na paši, ob pripustu, med prevozom, teleta pa zlasti med sesanjem okuženih mater. Posebno velika je nevarnost za okužbo vseh živali v hlevu ali celotne črede, če uporabljamo isti pribor za čiščenje vseh živali. Bolezen lahko prenašajo okuženi glodalci. Trosi glivic lahko živijo na koži živali, ne da bi povzročili bolezen. Take živali so klince noske in nevaren vir okužbe. Ugodne razmere za širjenje kužnega lišaja so slaba prehrana in bivanje živali v nehygieničnih hlevih. Bolezen je najpogostejša jeseni, pozimi in spomladi.

Značenja. Najznačilnejša znamenja kužnega lišaja so posamezne ali številne, večje ali manjše večinoma okrogle lise na koži brez dlake, ki jih največkrat opazimo na glavi, vratu, hrbtu, na korenu repa in drugje. Kužni lišaj pri govedu se navadno začne tako, da se na koži pojavijo vozlički, ki jih prekrivajo rumenkasto sive luske. Vozlički se večinoma združijo in nazadnje se na koži pokažejo 0,5 do 1,5 cm debele, sivkasto bele ali rumenkasto bele lise ali kraste, ki lahko po 6 tednih odpadejo. Na tem mestu ostanejo gole lise, ki se lahko lusčijo in sčasoma obrastejo z dlako. Poleg omenjenih se lahko pojavi tudi mehurčasta oblika, za katero so značilne luskaste kraste, na katerih se razvijejo številni drobni mehurčki, ki se čez čas razpočijo. Ta oblika kužnega lišaja povzroča hudo srbenje, zaradi tega se živali ližejo in drgnejo ter tako prenašajo okužbo tudi drugim in preprečujejo zdravljenje. Pogosto najdemo pri isti živali obe obliki kužnega lišaja, za katero lišaja ne smemo zamenjati z garjami, ušovitostjo, ekcemi, z izpadanjem dlake zaradi drugih vzrokov in različnimi vrstami vnetja kože. Za naše delo je najvažnejše, da ne spregledamo kužnega lišaja, garj in ušovitosti, ker se okužba lahko prenese na celo čredo. S praktične strani skoraj ni pomembno, da te tri okužbe ločimo med seboj, ker za njih veljajo enaki zaščitni ukrepi, zdravimo pa jih z istimi sredstvi.

Kužni lišaj je praviloma mila bolezen, zlasti, če so prizadete samo starejše živali in če je čreda majhna. Z ustreznim in pravočasnim zdravljenjem jo odpravimo v 2 do 3 tednih, včasih pa šele v 2 do 3 mesecih. V majhnih čredah bolezen kmalu sama po sebi premine, v večjih pa lahko traja tako dolgo, dokler je ne prebolijo vse živali. Včasih se kužni lišaj lahko pojavi v hudi obliki in postane množičen pojav. Pri hudih oblikah živali hujšajo, hiraajo ali celo poginejo. Predvsem pa so v nevarnosti mlajše živali in teleta.

Zaščitni ukrepi.

Okužene živali moramo takoj spraviti v poseben prostor, hlev pa pravilno razkužiti s 5 do 10 odstotnim natrijevim lugom, segretim na 85 stopinj ali z 20 odstotnim klorovim apnom.

Zdravljenje.

Oboleni živali lahko zdravimo z 10 do 20 odstotnim kreolinskim mazilom, 10 odstotnim žveplovim mazilom, 20 odstotnim jodovim mazilom ali 10 odstotno jodovico, s katero premazemo spremenjena mesta vsak dan 6 do 8 dni. Posebej moramo skrbno namazati robove okoli spremenjenih mest, ker je ob njih največ živih in za okužbo sposobnih glivic.

Sodelavci konstrukcijske delavnice pri izdelavi plošče za električno peč (Foto SK)

SKUPŠČINA KLUBA ŠTUDENTOV JESENIŠKE OBČINE

Klub študentov jeseniške občine, ki deluje pri občinski konferenci ZSMS Jesenice, vabi študentke in študente jeseniške občine 3. novembra ob 18. uri v spodnje prostore restavracije Kazina na Jesenicah na

REDNO LETNO SKUPŠČINO.

Po izvolitvi organov skupščine bomo obravnavali poročilo o delu kluba v šolskem letu 1978/1979, predlog programa za tekoče šolsko leto in izvolili predsedstvo kluba. Po skupščini bo spoznavni večer.

Gradivo za skupščino smo objavili v sedmi številki Informatorja. Če ga še niste dobili, zanj povprašajte svojo kolegico, kolega.

Predsedstvo kluba pričakuje dober odziv, kar bo hkrati tudi dokaz naše družbene angažiranosti in pripravljenosti sodelovati pri reševanju in izvajanju naših klubskih problemov in nalog, ki so v bistvu sestavni del vseh naših družbenih prizadevanj za izgradnjo humane, socialistične samoupravne družbe. Vsi dobro vemo, da sedanjo mlado generacijo čakajo odgovorne naloge pri nadaljnji izgradnji socialističnega samoupravljanja in zato se moramo že danes vključevati v vse pore delegatskega sistema, v katerem bomo lahko reševali tudi naše študentske in mladinske probleme. In končno ne bi smeli pozabiti, da nam je prav ta socialistična samoupravna družba, ki jo moramo izgrajevati še naprej, na stečaj odprla vrata do izobraževanja.

Mb

— ŽELEZAR

5

SREČANJE JESENIŠKE MLADINE Z BEOGRAJSKO

V petek, 19. oktobra, se je z jutranjim vlakom odpeljalo v Beograd devetdeset jeseniških mladink in mladincev. Skupino so sestavljali pevci zbora Blaž Arnič z Jesenic, člani ansambla narodnih plesov delavsko-prosvetnega društva Svoboda Tone Čufar z Jesenic in delegacija mladim iz osnovne organizacije ZSMS krajevnih skupnosti Žirovnica.

Po dolgotrajni vožnji, ki pa je minila v pesmi in prijetnem vzdušju, so nas na beograjski železniški postaji pričakali naši gostitelji, predstavniki društvenega doma Dragi Milovanović iz Beograda. Po priskrbi dobrodošlice in po razmetitvi po domovih smo se spet zbrali z domačini na plesu.

V soboto dopoldne smo se zbrali v dvorani doma sindikatov na proslavi, posvečeni 35-letnici osvoboditve Beograda. Na proslavi je v recitalu sodeloval poleg recitatorjev in zbora društvenega doma Dragi

Milovanović tudi pevski zbor Blaž Arnič z Jesenic. Pred nastopom ansambla narodnih plesov z Jesenic, ki se je predstavil z gorenjskimi plesi, so predstavniki osnovne organizacije ZSMS krajevnih skupnosti Žirovnica izmenjali listino o pobratenju s predstavniki društvenega doma Dragi Milovanović.

V listini o pobratenju, ki jo je prebral in predal upravnik društvenega doma Dragi Milovanović, Zivojin Jovanović, je med drugim tudi zapisano: Živimo pod istim soncem in v isti domovini. Skupna nam je borba, skupna bodočnost. Mir naj vlada svetu, a med nami nerazdružljiva skupnost, večno prijateljstvo in neuničljivo bratstvo in enotnost.

Verjetno te besede še najbolj ponazarjajo pomen pobratenja med dvema tako oddaljenima krajema, ki pa ju veže ime velikega človeka, prvega sekretarja SKOJ, ki se je rodil v Beogradu, toda svojo življenjsko pot mnogo preživel v ne srečno zaključil pod Stolom — ime Dragoljuba Milovanovića.

Po proslavi smo si ogledali društveni dom Dragi Milovanović, kjer je bil krajši sestanek med predstavniki osnovne organizacije ZSMS krajevnih skupnosti Žirovnica, občinske konference Jesenice in predstavniki doma o nadaljnjem sodelovanju. Ob tej priložnosti je osnovna organizacija ZSMS krajevnih skupnosti Žirovnica dobila v spomin na pobratenje album s srečanja beograjske mladine z mladimi jeseniške občine na Jesenicah in v Završnici 6. oktobra letos.

Po skupnem kosilu smo se odpeljali z dvema avtobusoma na ogled Beograda. Na Avali je pevski zbor Blaž Arnič zapel pesem v spomin padlemu junaku. Ogledali smo si tudi kongresni center Sava. Za slovo pa nam je ansambel društvenega doma Dragi Milovanović zapel nekaj njihovih starih pesmi.

V prisrčnem slovesu smo si obljubili, da se čimprej spet srečamo na Jesenicah.

J. Smolej

Sodelavec pri remontu v aglomeraciji (SK)

VABILO NA PLESNI TEČAJ

Klub študentov jeseniške občine obvešča svoje člane in ostalo mladino, da se je že pričel plesni tečaj, ki ga vodi strokovni učitelj. Drugič se bomo dobili danes, v petek, 2. novembra, ob 19. uri v prostorih ŽIC na Jesenicah (Trim kabinet). Pridružite se nam. Tečaj obsega 15 vaj, ki bodo vsak petek od 19. do 21. ure. Za tečaj pri pristopu plačate 200,00 dinarjev.

KANDIDAT ZA PREDSEDNIKA KS — ZSMS SOZD SŽ

Predsedstvo KS ZSMS Železarne je na svoji zadnji seji (19. 10. 1979) med drugimi razpravljalo o predlogih za novega predsednika KS ZSMS SOZD SŽ. Kot smo že poročali, mora biti iz železarne Jesenice.

Predsedstvo je na eni izmed svojih rednih sej že predlagalo devet možnih kandidatov iz Železarne, za katere mislijo, da so sposobni to funkcijo opravljati. Kadrovska služba Železarne je pregledala njihove delovne zasedenosti in ugotovila, da nobeden od predlaganih nima ustreznih delovnih pogojev za nemoteno opravljanje te odgovorne funkcije. Kadrovska služba je poslala svoj predlog, s katerim se predsedstvo ni strinjalo in je po krajši razpravi predlagajo za kandidata sekretarja KS ZSMS Železarne Tihomirja Kostiča, ki izpolnjuje vse pogoje.

V. Hribar

26. STROKOVNO POSVETOVANJE SLOVENSKEH METALURGOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

zarn pregled organiziranosti raziskovalnega dela v SOZD SZ in rezultatov raziskovalnega dela v preteklih dveh letih in danes. Dobri del predavanja je bil posvečen nalogam v bodoče, posebno raziskovalnemu programu, kot osnovi srednjeročnega plana razvoja za obdobje 1981-1985.

V dveh dneh se je zvrstilo še 14 zanimivih predavanj, ki so seznanjala udeležence z uvajanjem novih tehnologij, z novimi proizvodi in kvaliteta, s predelavnimi lastnostmi, z napakami, ki nastopajo v materialih zaradi napačne tehnologije v predelavi, z možnostmi izkoriščanja odpadnih materialov, s štedno energije in izkoriščanjem toplote ter z izkušnjami z delom nekaterih naprav za zaščito okolja. Pester program, ki je obravnaval razna področja raziskovalnega dela in nakazal tudi potrebno usmeritev raziskav v bodoče.

Cepprav je bil program predavanja po številu manjši kot pretekla leta, je še vedno zmanjkalo časa za razprave, ki so bile pri večini referatov žive in koristne in bi bile gotovo še širše, če bi bilo nekaj več časa.

Pomembno mesto v programu dvodnevne posvetovanja je imela obravnava predlogov raziskovalnih nalog za prihodnje obdobje in za leto 1980. Predsedniki vseh treh projektnih svetov, to je za področje črne metalurgije, za področje barvne metalurgije in za področje livarn, so pred zbranimi udeleženci obrazložili programe vsak za svoje področje raziskovalnega dela in vsako nalogo posebej. Zaradi številne prisotnosti koristnikov in naročnikov raziskav je bila seveda obravnava živahna, tehtna in je vnesla več sprememb in zahtev za dopolnitev programov pa tudi zahtev za črtanje nekaterih nalog, ki so bile predlagane s podobno ali skoraj istovestno vsebino za program raziskav v prihodnjem letu.

Letošnji raziskovalni program oziroma program za prihodnje leto je že pripravljen v smislu novega zakona o raziskovalni dejavnosti in obsega za področje črne metalurgije je usmerjen raziskovalni projekt za obdobje 1980 do 1983, ki se nanaša na uvajanje novih tehnoloških postopkov izvenpečne metalurgije in ta obsega 25 tem. Dalje na usmerjena raziskovalna programa, ki vsebujejo:

— Raziskavo izoblikovanja in lastnosti mikrostrukture pri predelavi jekla, s 16 predvidenimi temami;

— Intenziviranje proizvodnje preoblikovalnih obratov, ki obsega 11 različnih podnaslovov;

Za program nalog v letu 1980 za črno metalurgijo je bilo obravnavanih še 32 individualnih nalog.

Iz tehnologije pridobivanja barvnih kovin in ferozlitin je program raziskovalnih nalog skromnejši in obsega 15 nalog in od teh je bilo ugotovljeno, da sta dve zajeti že pod drugimi naslovi. Za livarstvo je bilo obravnavano 11 nalog, vendar so pri tej obravnavi nastopile še spremembe.

Po zaključni obravnavi predlogov je predstavnik raziskovalne skupnosti Slovenije razložil, kako je treba v prihodnje pripravljati programe raziskovalnega dela, pri katerem bo s sofinanciranjem udeležena republiška raziskovalna skupnost. Pohvalil je vsebino dela in organizacijo strokovnega posvetovanja, obravnavo na posvetu pa je ocenil, da lahko služi za vzgled vsem drugim raziskovalnim področjem iz gospodarstva.

Iz vsebine strokovnega posvetovanja, ki se je nanašala na železarstvo, lahko povzamem naslednje zaključke:

V slovenskih jeklnah dobro sledijo spremembam v tehnologiji proizvodnje jekla v svetu. V prejšnje nove uvedene tehnološke spremembe je vloženo veliko lastnega znanja in ni vzrok v znanju, da posodobljena tehnologija še ni bolj popolno uvedena v proizvodnjo. Investicije, ki so neobhodne za gradnjo potrebnih naprav in posodabljanje obstoječih, kasnijo tudi več kot dve leti in so v veliki meri posledica pomanjkanja denarja.

Današnje zahteve industrije predelave jekla so daleč večje, kot so bile še pred desetletji ali celo pred nekaj leti. Predelovalci zahtevajo material, ki po svojih lastnostih čim bolj ustreza tehničnim in gospodarskim pogojem predelave in zahtevam končne uporabnosti izdelkov. Jekla morajo razen kemičnih, mehanskih in fizikalnih lastnosti ustrezati še namembnim zahtevam porabe tudi po svojih lastnostih in obliki. Cepprav je v slovenskih jeklnah v rednem proizvodnem programu nekaj sto različnih kvaliteta jekla, bo treba uvajati še nove, nekatere pa bo potrebno tudi opustiti. Za nekatera jekla, za katera so bile doslej zahteve take, da

so bila uvrščena v kvaliteta jekla, so danes zaradi velike stopnje predelave na avtomatih za kontinuirno masovno preoblikovanje zahtevane dodatne lastnosti, ki narekujejo uvedbo dodatne tehnološke obdelave in sodobne tehnologije, da bi zahtevam lahko zadostili.

Proizvodnja jekel je vse bolj specializirana po načinu in namenu porabe in zahteva vse ožjo specializacijo lastnosti. Nehote se spomnim na pogoste izjave, kako da danes ne znajo več delati kvaliteta jekel, včasih smo znali to drugače... To bi po mojem mnenju lahko primerjali z izdelavo avtomobilov pred 30 ali več leti. Tudi ti so bili za takratne razmere zelo kvalitetni, danes pa zahtevamo mnogo več.

Spremembe v možnostih oskrbe z osnovnimi surovinami in energijskimi mediji po virih in cenah narekujejo iskanje možnosti uporabe vseh domačih virov surovin, tudi iz odpadnih materialov. Raziskave morajo biti usmerjene na razreševanje oziroma zmanjševanje uvoza.

Zaščita okolja in izboljšanje delovnih pogojev je prispevek in zahteva, poleg zakonskih predpisov, ki pomenijo tudi znižanje fluktuacije delavcev.

Vse to so dejavniki in naloge razvoja v slovenskih železarnah in tem potrebam mora biti namenjeno raziskovalno delo.

Po končanem delovnem programu so udeleženci predložili v potrditev sklepe, ki so bili po obravnavi in nekaj dopolnilih tudi sprejeti. V sklepih so zajeti zaključki obravnave programa raziskav. Projektni sveti morajo upoštevati vse dane utemeljene pripombe in predlaganim nalogam tudi odrediti nove roke in prioriteten vrstni red tam, kjer obstaja nevarnost, da raziskav ne bi bilo možno izvršiti v zahtevanih rokih naročnikov.

V sklepih je tudi ugotovitev, da sta področji barvnih kovin in livarstva, glede na njuno pomembnost in vlogo za oskrbo predelovalne industrije in v izvozu, premalo zastopani v programu raziskav.

Iz podatkov o višini sredstev, ki jih TOZD metalurgije, predvsem pa železarne, namenijo za raziskovalno delo, izhaja, da se v TOZD dobro zavedajo pomembnosti raziskovalnega dela kot osnove za razvoj in zagotovitev kvalitete pro-

izvodnje in mu tudi namenijo primerno materialno osnovo. Kljub temu je bilo sprejeto mnenje, da je za organizirano in usmerjeno raziskovalno delo potrebno več stabilnosti v politiki financiranja raziskav.

Raziskovalno delo v metalurgiji mora biti osnova razvoja in mora služiti predvsem potrebam predelovalne industrije, nadomestitvi uvoza, izkoriščanju odpadnih materialov in ne nazadnje tudi prenosu lastnega znanja drugim interesantom.

V programih raziskovalnega dela morajo biti obsežene tudi naloge o smotni uporabi energije za potrebe metalurgije in naloge, ki zadevajo varstvo okolja.

Usklajen program raziskovalnega dela naj išče tudi načine in pota za preusmeritev predelovalnega kompleksa Slovenije v povečan delež uporabe kvaliteta in plemenitih vrst jekla iz proizvodnje slovenskih železarn. Z osvajanjem novih kvaliteta, ki pomenijo nadomestitev uvoza za predelovalce in s stalnostjo proizvodnje kvaliteta jekel, bo možno boljše pokrivanje potreb predelovalcev. To pa bo zmanjšalo razkorak med proizvodnjo in porabo jekla v Sloveniji.

Za pregled rezultatov preteklega dela so vsi udeleženci strokovnega posvetovanja dobili v posebni knjižici tudi: Kvantifikacijo rezultatov raziskovalnega dela iz metalurškega področja v raziskovalnem letu 1977-1978. V tem obdobju so raziskovalci metalurškega inštituta, VTO Montanistika skupno s sodelavci in raziskovalci iz metalurških delovnih organizacij Slovenije reševali skupno 155 nalog ter terminsko rešili in oddali ustrezna poročila za 96 nalog, 59 je bilo prenesenih v letošnje leto, vendar so že vse izvršene. Rezultat teh raziskav je uvedba novih kvaliteta in novih izdelkov. Uvedeni so novi postopki in 52 % raziskovalnih rezultatov je že v uporabi ali vsaj v fazi preizkušanja, uvajanja pri neposrednih uporabnikih. Vrsta teh novitet ima značaj inovacij, ki so bile izvršene sicer po službeni dolžnosti in z družbenimi sredstvi, vendar predstavljajo za TOZD oziroma delovno organizacijo industrijsko svojino, ki jo je vredno kot tako vsaj internoregistrirati.

Med sklepi je rečeno, da naj bo z raziskavami omogočena ne samo prodaja kvaliteta izdelkov, temveč tudi prenos znanja, za katerega je pokazalo tudi letošnje posvetovanje in rezultati raziskovalnega dela v industriji, da je na dostojni ravni in da bi ga bilo moč tudi koristno prenašati zainteresiranim.

Milan Marolt

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Jesenice

5. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Hladna valjarna Jesenice je 17. oktobra sklical peto redno sejo in predlagal v obravnavo pregled sklepov prejšnje seje, kadrovske problematiko, devetmesečno poročilo o gibanju zaposlenosti, problematiko odpreme in razno.

Pri pregledu sklepov, ki so v glavnem izvršeni, so obravnavali kadrovske problematiko in to razporeditve, premetitve, prošnje in gibanje zaposlenosti v mesecu septembru.

Ugotovili so, da so nekateri sodelavci že zelo dolgo bolezensko odsotni. Pismo so opozorili socialno zdravstveno službo, da pristopi k reševanju tega problema.

Obravnavali so devetmesečno poročilo o gibanju zaposlenosti v TOZD HVJ, ki ga je podal kadrovik. Iz poročila je razvidno, da je skupna odsotnost z dela v devetih mesecih porasla na 21,8 % in je za 2,35 % nad povprečjem železarne. Povečale so se bolezenska odsotnost, porodniški dopusti in skrajšani delovni čas, redni dopust in

izredno plačana odsotnost. Zmanjšala pa sta se neplačana odsotnost in neupravičeni izostanki. Poraslo je tudi število nesreč pri delu, prav tako pa tudi resnost poškodb. Resnost in pogostnost poškodb pri delu sta nad povprečjem železarne.

V zadnjem času so se v odpremi pojavljale pogoste napake in nepravilnosti, zaradi česar se je število reklamacij zelo povečalo. Veliki meri so bili krivi za to odpremniki in njihovo slabo delo. Delavski svet je zato imenoval posebno strokovno komisijo, ki je ugotovila vzroke in podala oceno pravilnega strokovnega izvajanja dela in nalog odpremnikov in ukrepala v zvezi z določili pravilnika o delovnih razmerjih.

A.

TOZD Jeklovlek

5. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V torek, 23. oktobra, je predsednik odbora za delovna razmerja Stane Rev sklical peto redno sejo odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Jeklovlek.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so sklepi v glavnem izvršeni ali pa so v postopku.

V nadaljevanju je odbor obravnaval devetmesečno poslovno poročilo in akcijski program. Ugotovil je, da je bilo poslovanje uspešno kljub pomanjkanju vložka. Soglašali so tudi z dopolnitvijo akcijskega programa, predvsem glede delovne discipline in kvalitete dela.

Odbor je potrdil razporeditev petih novosprejetih delavcev in eno upokojitev

Obravnavali so tudi prošnjo za premetitev, ki je bila po mnenju invalidske komisije zavrnjena. Prošnja za ponovni prejem pa je v evidenci, ker trenutno ni prostih del in nalog.

Odbor je soglašal z objavo internega razpisa za nekatere nove delovne naloge in opravila na liniji Koch, Schumag in brusilnem stroju TOS. Pogoji za razpis še ne bodo objavljeni, ker je v postopku organizacija in normativ delovnih nalog in opravil.

E.

NOVOSTI IZ TOVARNIŠKIH GLASIL

glasilo

SLOVENSKE ŽELEZARNE
1895 plamen
kropa

ELEKTRO EROZIJA

Elektroerozija je odnašanje materiala, ki ga povzroči delovanje električnih prazenj med orodjem in obdelovancem, ki vsak zase predstavlja po eno elektrodo. Material, ki ga želimo odstraniti z elektroerozijo, se deloma stali, deloma upari, obdelavi pa pomagajo tudi elektromagnetne in mehanske sile. Proces poteka v dielektrični tekočini, ki skrbi za hlajenje in odnašanje odžganih delov.

Sam princip elektroerozije je bil že dolgo poznan, prvi stroji za elektroerozijo pa so se pojavili šele po drugi svetovni vojni. Danes so najbolj razširjeni stroji za elektroerozivno greženje, uveljavljajo pa se tudi stroji za elektroerozivno rezanje z žico ali trakom in stroji za elektroerozivno brušenje.

Z elektroerozijo se lahko obdelujejo vsi materiali, ki so električno prevodni, posebno pa je primerna za izdelavo zahtevnih notranjih oblik orodij in gravur in za obdelavo materialov, ki se s tehnologijo odrezanja težko obdelujejo (trde kovine, jeklo v kaljenem stanju, manganova jekla itd.).

Vsako elektroerozijsko napravo sestavljajo naslednji bistveni deli:

- precizni mehanski deli stroja,
- generator,
- sistem za izpiranje z dielektrikom,

— elektrohidravlično krmiljenje stroja,

— elektroda, s katero obdelujemo obdelovane.

V orodjarni Plamen imajo mnogo orodij z zahtevno notranjo obliko in trdokovinska orodja, ki se s klasičnimi postopki obdelave težko obdelujejo, zato so že pred leti kupili elektroerozijski stroj za greženje češke proizvodnje, na katerem so si pridobili prve delovne izkušnje. Ta stroj je sedaj že zastarel in ne ustreza več potrebam orodjarne glede kapacitete, geometrijske točnosti in kvalitete površine obdelovancev.

Letos so kupili nov elektroerozijski stroj švicarske firme Charmilles.

Delo na elektroerozijskem stroju ni enostavno. Od delavca zahteva dosti znanja, natančnosti in delovnih izkušenj. Na kvaliteto obdelave vpliva vrsta faktorjev, od nastavitve stroja, pravilno izbranih parametrov, pravilne mere in materiala elektrod do načina izpiranja z dielektrikom in drugih.

Prvi rezultati obdelave na novem stroju so zadovoljivi in dajejo realne možnosti, da tudi v domači orodjarni lahko izdelajo zahtevnejša orodja.

(Povzeto po članku J. Bertonclja)

Priprava temeljev za nov računalniški center Železarne (Foto IK)

RAČUNALNIK POMAGA ŠTEDITI ENERGIJO

Z uvedbo procesnega računalnika so v ravenski železarne dosegli presenetljive prihranke energije. Strojnjaki cenijo, da so v enem letu prihranili približno 4 milijone dinarjev. Kljub sorazmerno velikemu prihranku strokovnjaki še niso zadovoljni, zato intenzivno delajo in težijo k še večji štednji.

Sedaj se skupina strokovnjakov z različnih področij ukvarja s pečmi v kovačnici, da bi s pomočjo procesorjev ne puščale energije v zrak.

Ko bodo prišli do vseh ustreznih podatkov, se bo tudi kvaliteta izboljšala. Računalnik, ki bo vodil mikro procesorje, bo dosegel večjo kvaliteto termične obdelave, pri čemer je sedaj nemalo težav (konti peči).

Z uvedbo računalnika se ne prihrani le energija, ampak računalnik sili tudi v boljše organizacijo dela, tehnološka disciplina pa se podredi računalniškemu sistemu.

(Povzeto po članku Z. Strgarja)

MONTAŽA KOVAŠKEGA STROJA

V začetku avgusta so v železarne Ravne začeli z montažo novega kovaškega stroja. Montažo vodijo štirje strokovnjaki avstrijske firme GFM, ki je stroj izdelala. Z montažo stroja so začeli kljub temu, da še niso končana vsa gradbena dela, ker so posamezni deli prišli rjaveti.

Raztovarjanje in transport opreme do kovačnice je opravila posebna ekipa EM Hidromontaže iz Maribora.

Sestavljeni deli kovaškega gonila in ogrodja za kovanje tehtajo preko 120 ton. Spraviti jih je bilo treba prek že montirane opreme do kraja vgraditve do 2/10 mm točno brez težke mehanizacije in žerjave.

Delo je bilo opravljeno strokovno, brez poškodb in nezdod. Pri montaži so poleg delavcev Hidromontaže pomagali še delavci iz TOZD SGV in ETS. Avstrijski strokovnjaki so jih pohvalili kot izredno prizadevne.

(Povzeto po članku F. Gornika)

SREDSTVA SKUPNE PORABE

Temeljne določbe o sredstvih skupne porabe vsebuje zakon o združenem delu (Ur. list SFRJ, št. 53/76). Tako predvideva 117. člen, da sredstva za skupno porabo, ki se izločajo iz čistega dohodka temeljne organizacije, gredo v sklad skupne porabe v tej organizaciji. V sklad skupne porabe združujejo delavci v temeljni organizaciji tudi sredstva za skupno porabo, ki jih izločajo iz svojega osebnega dohodka. To pomeni, da obstajata dva vira oblikovanja sredstev skupne porabe: prek delitve čistega dohodka in kot izločanje iz osebnih dohodkov.

Poraba sredstev skupne porabe pa je opredeljena v 118. členu omenjenega zakona, v katerem je rečeno: Sredstva za skupno porabo se uporabljajo za neposredno porabo ali za investicijska vlaganja v objekte in opremo skupne porabe, s katerimi se zadovoljujejo potrebe stanovanja, prehrane, počitka, rekreacije, kulture, ustvarjalnosti in druge potrebe skupne porabe.

Delavci temeljne organizacije pa lahko združijo sredstva za skupno porabo s sredstvi za skupno porabo, ki jih upravljajo delavci v drugih temeljnih organizacijah, kot tudi s sredstvi, ki jih upravljajo delovni ljudje v krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, da bi zadovoljevali potrebe skupne porabe.

Določb 118. člena zakona o združenem delu o namenih, za katere se smejo uporabljati sredstva skupne porabe, ni treba razumeti tako, da se omenjena sredstva — če niso angažirana — ne bi smela uporabljati v reprodukcijskem procesu kot poslovna sredstva. Načelo racionalnega poslovanja namreč zahteva, da se tudi takšna sredstva vključijo v reprodukcijski proces, če tako sklepajo delavci v temeljni organizaciji združenega dela, katere so sredstva. Če so takšna sredstva angažirana v reprodukciji, bi bilo treba tudi del dohodka, ki bo ustvarjen s prispevkom angažiranih sredstev skupne porabe, oziroma za ta del dohodka povečati sklad skupne porabe.

Vsa vprašanja v zvezi z uporabo prostih denarnih sredstev skupne porabe v poslovne namene morajo biti urejena s splošnim aktom temeljne organizacije združenega dela po postopku, določenem v zakonu o združenem delu (kateri sredstva se smejo angažirati in v kakšne namene, na kolikšen rok, pod kakšnimi pogoji itd.). Sredstva skupne porabe se smejo uporabljati v reprodukciji pod pogojem, da bodo v vsakem trenutku na razpolago za namene iz 118. člena zakona o združenem delu in da jih upravljajo delavci.

Pomembno pri sredstvih skupne porabe je tudi to, da nanje ni mogoče seči z izvršbo za poravnavo obveznosti, ki jih imajo organizacije oziroma skupnosti.

Kako se upravljajo sredstva skupne porabe, določa 235. člen zakona o združenem delu. V skladu s tem sredstva za skupno porabo upravljajo delavci v združenem delu, ki so ta sredstva združili iz čistega dohodka svoje temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti, v kateri delajo, in iz svojih osebnih dohodkov, na način, ki ga določa samoupravni splošni akt.

Sredstva za skupno porabo se ne štejejo za sredstva, ki so materialni pogoj za delo delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih, oziroma ne za sredstva, ki so materialna osnova za uresničevanje funkcije samoupravnih interesnih skupnosti in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti.

Poraba določenih oblik oziroma vrst sredstev skupne porabe je namensko, včasih pa tudi časovno omejena.

Sredstva skupne porabe, ki se oblikujejo iz čistega dohodka po zaključnem računu, se lahko uporabljajo šele, ko so izločena na poseben račun sredstev skupne porabe pri službi družbenega knjigovodstva. Izjemoma sme temeljna organizacija v skladu s 53. členom zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka (Ur. list SFRJ, št. 62/77 in 70/78) uporabljati del čistega dohodka, ki ga je časno razporedila za skupno porabo v delu, namenjenem za zadovoljevanje stanovanjskih potreb, med letom, za potrebe v skladu s samoupravnim splošnim aktom o razporejanju čistega dohodka. Seveda pa je taka sredstva treba tudi pred tem izločiti na poseben račun sredstev sklada skupne porabe. Tako razporejena sredstva za zadovoljevanje stanovanjskih potreb pa temeljna organizacija lahko tudi združuje v samoupravni interesni stanovanjski skupnosti, kar velja tudi za tista sredstva, ki se v te namene združujejo iz osebnih dohodkov delavcev. To pomeni, da temeljna organizacija ob periodičnem obračunu časovno razporejena sredstva za stanovanjsko graditve izloči na račun izločenih sredstev skupne porabe ter jih v te namene lahko uporablja, združuje za zadovoljevanje stanovanjskih potreb v samoupravnih interesnih skupnostih oziroma jih lahko vloži kot udeležbo za dovolitev kredita pri banki za stanovanjsko graditve.

Iz sredstev skupne porabe se ne sme izplačevati osebnih dohodkov delavcev, niti ne zamčenih osebnih dohodkov, ker bi bilo to v nasprotju z določbami zakona o združenem delu.

Prav tako se denarna sredstva sklada skupne porabe ne morejo uporabiti za kritje izgub temeljnih organizacij. Pri takem stališču je izjema kritje izgube v objektih oziroma dejavnostih družbenega standarda (družbena prehrana, počitniški domovi, otroški vrtci idr.), ki niso organizirani kot temeljne organizacije združenega dela. Glede na to, da se takšni objekti oziroma dejavnosti financirajo iz sredstev skupne porabe, se mora njihova izguba kriti v breme teh sredstev, drugače kritje izkazane izgube pa bi pomenilo prelivanje poslovnih sredstev v sredstva skupne porabe.

Oblikovanje in poraba sredstev skupne porabe, zlasti tistega dela, ki se nanaša na stanovanjski prispevek, pa ureja tudi republiška zakonodaja. Tako je v 10. členu zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj (Ur. l. SRS, št. 572 do 13/77) določeno, da delovni ljudje v organizacijah združenega dela določajo na podlagi programa za reševanje stanovanjskih potreb del dohodka oziroma del sredstev, s katerimi samostojno razpolagajo, za stanovanjsko graditve, za rekonstrukcijo in revitalizacijo ter za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, pri čemer usmerjajo del teh sredstev za graditev dijaških in študentskih domov ter za njihovo rekonstrukcijo.

Sredstva vlagajo organizacije v sklad skupne porabe ob vsakem izplačilu osebnih dohodkov od skupnega zneska sredstev, iz katerih se plačujejo prispevki iz osebnega dohodka.

Delovni ljudje v organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih lahko iz sredstev, s katerimi samostojno razpolagajo, financirajo graditev stavb za nastanitev delavcev (samski domovi).

Delovni ljudje v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih lahko del sredstev združujejo za revitalizacijo starih stanovanjskih hiš, obseg združenih sredstev se določi s samoupravnim sporazumom na podlagi programa revitalizacije.

Glede porabe stanovanjskih sredstev je še pomemben 5. člen omenjenega zakona, po katerem se določbe tega zakona uporabljajo za programiranje in financiranje graditve oziroma nakupa novih stanovanjskih hiš ali stanovanj in za rekonstrukcijo obstoječih stanovanjskih hiš in stanovanj. S tem da se za rekonstrukcijo štejejo vsa dela, s katerimi se poveča stanovanjska površina oziroma število stanovanjskih prostorov ali s katerimi se zboljšajo stanovanjske razmere, z uvedbo ali modernizacijo sanitarne oziroma ogrevalne opreme v stanovanjskih hišah in stanovanjih.

Določbe citiranega zakona se uporabljajo tudi za revitalizacijo starih stanovanjskih hiš, ki obsega obnovo ali zamenjavo gradbenih konstrukcij in elementov ter instalacij, brez stanovanjske opreme.

Poleg omenjenega zakona velja še omeniti določilo 25. člena zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem (Ur. l. SRS, št. 7/77), po katerem delovni ljudje in občani lahko določijo s samoupravnim sporazumom, da bodo iz sredstev, ki jih izločajo za stanovanjsko graditve iz osebnega dohodka, namenili največ 20 % za financiranje graditve omrežja komunalnih objektov in naprav primarnega in sekundarnega pomena, ki služijo individualni rabi v stanovanjskih soseskah v okviru družbeno usmerjene graditve stanovanj.

Posredno o porabi sredstev skupne porabe za stanovanjske namene govori tudi 48. člen zakona o temeljnih kreditnih in bančnega sistema (Ur. l. SFRJ, št. 2/77). Po tem členu lahko organizacije združenega dela, druge družbene pravne osebe in delovne skupnosti, dajejo iz sredstev za skupno porabo svojim delavcem kredite za nakup stanovanj, za graditev novih ali dovršitev ali dozidavo obstoječih stanovanjskih hiš in stanovanj za polog pri najemanju stanovanjskih kreditov in za druge namene v skladu s svojimi samoupravnimi splošnimi akti in zakonom. V zvezi z odobravanjem kreditov delavcem iz sredstev skupne porabe za financiranje individualne stanovanjske graditve se odobreni kredit lahko črpa pod določenimi pogoji tudi v gotovini, in sicer če se graditev opravlja v lastni režiji in, da je takšna uporaba kredita v skladu s samoupravnim splošnim

aktom ter z določili v pogodbi o odobrenem kreditu. Ob črpanju kredita se z ustreznimi dokumentacijo ugotavlja namensko izplačevanje uporabljenih zneskov kredita.

EVIDENCA SREDSTEV SKUPNE PORABE

Sredstva skupne porabe se pojavljajo v denarni, materialni in obračunski obliki. Sicer pa so sredstva po namenu razvrščena v kontnem planu za organizacije združenega dela, kjer je s pravilnikom o vsebini posameznih kontov določeno, kakšne poslovne dogodke knjižimo na posamezne konte. Po kontnem planu se na kontih skupine 08 — sredstva skupne porabe, vodijo sredstva skupne porabe, ki se oblikujejo in uporabljajo v skladu z zakonom in samoupravnim splošnim aktom. Za posamezne vrste sredstev skupne porabe kontni plan predpisuje naslednje konte:

- 080 — denarna sredstva skupne porabe
- 081 — sredstva skupne porabe, združena v organizaciji združenega dela
- 082 — sredstva skupne porabe, združena v stanovanjsko samoupravno interesno skupnost
- 083 — druga združena sredstva skupne porabe
- 084 — drugi plasmaji sredstev skupne porabe
- 085 — objekti skupne porabe v uporabi
- 086 — oprema skupne porabe v uporabi
- 087 — objekti in oprema skupne porabe v gradnji
- 088 — terjatve iz sredstev skupne porabe
- 089 — popravek vrednosti objektov in opreme skupne porabe.

Kot protitež sredstvom skupne porabe pa se v smislu kontnega plana in pravilnika o vsebini posameznih kontov uporabljajo konti virov sredstev skupne porabe, in sicer:

- 980 — sklad skupne porabe
- 981 — obveznosti za združena sredstva skupne porabe
- 982 — krediti za skupno porabo
- 983 — druge obveznosti z naslova sredstev skupne porabe
- 988 — drugi viri sredstev skupne porabe.

V skladu z določilom 118. člena zakona o združenem delu je treba tudi evidenco o sredstvih skupne porabe uskladiti z novo opredeljitvijo sredstev skupne porabe. Če so organizacije združenega dela oziroma drugi uporabniki družbenih sredstev doslej vodili objekte in opremo, ki se uporabljajo za zadovoljevanje družbenega standarda med poslovnimi sredstvi, je treba ta sredstva iz poslovnih sredstev prenesti v sredstva skupne porabe.

V tem primeru, ko se prenos poslovnih sredstev opravi po sili zakona oziroma na podlagi neposredne uporabe določenih zakonskih določb, vrednosti prenesenih sredstev ni treba nadomestiti z viri sredstev skupne porabe. To pomeni, da če smo npr. med poslovnimi sredstvi vodili počitniški dom, ga bomo prenesli med sredstva skupne porabe, hkrati pa ne bomo prenašali denarnih sredstev sklada skupne porabe v poslovna sredstva (žiro račun).

Drugače pa je v primerih, ko se ta prenos opravi po prosti odločitvi uporabnika družbenih sredstev, in je potrebno vzporedno s prenosom prenesti tudi denarna sredstva sklada skupne porabe na žiro račun oz. v poslovna sredstva.

Podobno je tudi v primeru, ko se investicije v objekte in opremo skupne porabe izvajajo iz poslovnih sredstev v lastni režiji. V tem primeru je torej potrebno iz denarnih sredstev sklada skupne porabe nakazati na žiro račun ustrezni znesek opravljene investicije. Le z nakazilom na žiro račun lahko uporabnik družbenih sredstev take vrednosti vsteva v celotni prihodek.

Od tega, kako je organizirana dejavnost družbenega standarda (med njo sodi dejavnost počitniških domov, družbene prehrane, otroških vrtcev idr.), je odvisen tudi način evidentiranja te dejavnosti.

Dejavnost družbenega standarda se lahko organizira v skladu s predpisi kot:

- 1. temeljna organizacija združenege dela,
- 2. posebna delovna skupnost,
- 3. delovna enota v okviru delovne skupnosti za opravljanje administrativno-strokovnih, pomožnih in tem podobnih del skupnega pomena.

Pogoji za organiziranje in konstituiranje dejavnosti družbenega standarda, kot temeljne organizacije, so določene v 320. členu zakona

o združenem delu. V njem je zapisano, da imajo delavci pravico in dolžnost organizirati del delovne organizacije kot temeljno organizacijo pod naslednjimi pogoji:

- če je tak del delovna celota,
- če se da rezultat skupnega dela delavcev v delovni celoti, ki se organizira kot temeljna organizacija, samostojno izraziti kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu.

— če lahko delavci kot temeljna samoupravna skupnost delavcev v tej delovni celoti uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice.

Če je torej dejavnost družbenega standarda organizirana kot posebna temeljna organizacija, ta svoja sredstva vodi med poslovnimi sredstvi, ima samostojno obračun z družbo, morebitno izgubo pokriva iz lastnih sredstev rezerv in iz drugih dovoljenih virov, skratka z vidika knjigovodske evidence se obravnava kot druge temeljne organizacije združenega dela, ne glede na to, da opravlja dejavnost skupnega pomena (npr. za več temeljnih organizacij v okviru delovne ali sestavljene organizacije združenega dela).

Kot druga možnost organiziranja dejavnosti družbenega standarda smo omenili ustanovitev posebne delovne skupnosti. Možnost take oblike skupnosti izhaja iz določb 15. in 379. člena zakona o združenem delu. V prvem je predvideno, da delavci, ki opravljajo delo skupnega pomena, ustanovijo eno ali več delovnih skupnosti. 379. člen pa med drugim pravi, da imajo delavci, ki opravljajo dejavnost družbenega standarda, položaj delavcev v delovni skupnosti.

Tudi pri tej obliki organiziranosti dejavnosti družbenega standarda moramo upoštevati določbe, da se te dejavnosti financirajo iz sredstev skupne porabe. Poleg tega je za tako posebno delovno skupnost treba voditi posebno knjigovodstvo in sestavljati poseben periodičen obračun in zaključni račun, celotno poslovanje pa naj bi potekalo prek posebnega žiro računa, odprtega pri službi družbenega knjigovodstva v skladu z 2. členom uredb o načinu in pogojih, pod katerimi smejo uporabniki družbenih sredstev pri SDK odpirati in odpravljeni žiro račune (Ur. l. SFRJ, št. 59/77).

Če pa gre za dejavnost družbenega standarda manjšega obsega, je možno organizirati posebno delovno enoto v okviru delovne skupnosti, ustanovljene za administrativno-strokovna, pomožna in podobna dela. V tem primeru je takšno dejavnost treba financirati v breme sredstev, namenjenih za skupno porabo v skladu s 83. členom zakona o celotnem prihodu in dohodku, in zagotoviti o poslovanju posebno knjigovodsko evidenco. Morebitne izgube in tega poslovanja ni mogoče kriti v breme poslovnih sredstev in sredstev rezerv, pač pa izključno samo v breme sredstev skupne porabe.

Vprašanja sredstev skupne porabe obravnava tudi zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka (Ur. l. SFRJ, št. 62/77 in 70/78) v prehodnih in končnih določbah, konkretno v členih: 82, 83 in 83a. Čeprav gre tu za začasne rešitve, ki veljajo le za leta 1978 in 1979, jih je potrebno poznati in se po njih ravnati pri svojih odločitvah.

Da bi zagotovili kontinuiteto zbiranja sredstev za stanovanjsko graditve, je v 82. členu dana možnost, da temeljna organizacija, ki v letih 1978 in 1979 ne zagotovi iz čistega dohodka in osebnih dohodkov delavcev vsaj toliko sredstev za skupno porabo za kritje stanovanjskih potreb, kolikor jih je za te potrebe zagotovila iz dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov v letu 1977, lahko razliko nadomesti iz svojega dohodka. Ta element kritja iz dohodka lahko razvrstimo v predzadnjo alinejo 47. člena zakona o celotnem prihodu in dohodku, to je med druge izdatke za izpolnitev z zakonom določenih obveznosti, prevzetih s samoupravnim sporazumom ali pogodbo oziroma drugih z zakonom predpisanih obveznosti.

Po 83. členu omenjenega zakona temeljna organizacija oziroma delovna skupnost, ki v letih 1978 in 1979 ne ustvari tolikšnega čistega dohodka, ki bi zadoščal, da krije sredstva, porabljena za hrano delavcev, v skladu s samoupravnim splošnim aktom o delitvi sredstev za skupno porabo, lahko nadomesti nekrita sredstva ob razporeditvi čistega dohodka v letu 1979 oziroma v letu 1980. Če npr. tudi v letu 1979 nismo dosegli toliko čistega dohodka, da bi pokrili sredstva, porabljena za hrano delavcev v letu 1978, tega zneska ni mogoče prenašati v naslednje leto (1980), pač pa gre v breme izgube za leto 1979. To pomeni, da se navedeni izdatek lahko razmeji le za eno leto. Če temeljna organizacija oziroma delovna skupnost ne bo ustvarila tolikšnega čistega dohodka po zaključnem računu za leto 1979, ki bi zadoščal za kritje sredstev, porabljenih za hrano delavcev v letu 1979, nekriti znesek teh izdatkov pokrije iz čistega dohodka po zaključnem računu za leto 1980, oziroma v breme izgube tega leta (1980), če ne bo ustvarila

zadosti čistega dohodka. Iz vsebine navedenega člena tudi izhaja, da mora temeljna organizacija oziroma delovna skupnost iz čistega dohodka po zaključnem računu prvenstveno pokriti porabljena sredstva za prehrano delavcev pred razporeditvijo na tiste kategorije sredstev, ki jih po veljavnih predpisih ni dolžna razporejati iz čistega dohodka.

Temeljna organizacija, oziroma delovna skupnost, ki ima razpoložljiva sredstva skupne porabe, bo ta sredstva uporabljala tudi za izdatke za prehrano delavcev. V tem členu pa ni omejitve za izplačevanje izdatkov za prehrano delavcev v letih 1978 in 1979 v breme čistega dohodka, tudi če temeljna organizacija oziroma delovna skupnost razpolaga s sredstvi skupne porabe. Na temelju 83.a člena temeljna organizacija oziroma delovna skupnost lahko izplačuje v letih 1978 in 1979 iz čistega dohodka, ustvarjenega med letom, tudi regres za letni dopust, če nima v te namene izločenih sredstev v skladu skupne porabe.

V skladu s povedanim so izplačana sredstva za regres za letni dopust akontacije iz sredstev skupne porabe in jih ni mogoče prenesti v naslednje leto. V zvezi s tem je treba opozoriti na določbe pravilnika o vsebini posameznih kontov v kontnem planu za organizacije združenega dela, po katerih se ne kriti znesek izdatkov za prehrano delavcev prenaša na koncu leta v naslednje leto prek konta 198, medtem ko se izplačanega zneska za regres za letni dopust ne prenaša v naslednje leto, ampak se ga preknjiži v breme izgube.

Naštete rešitve, kot že rečeno, so prehodne in veljajo le za leta 1978 in 1979 ter je način pokrivanja omenjenih izdatkov zelo blizu kritja iz materialnih stroškov.

AMORTIZACIJA IN REVALORIZACIJA SREDSTEV SKUPNE PORABE

Pri obračunavanju amortizacije oziroma popravkov vrednosti gradbenih objektov in opreme skupne porabe je treba upoštevati 41. člen zakona o amortizaciji osnovnih sredstev temeljnih organizacij združenega dela in drugih uporabnikov družbenih sredstev (Ur. l. SFRJ, št. 58/76), po katerem se za stvari, ki so v knjigovodstvu temeljne organizacije oziroma drugega uporabnika družbenih sredstev izkazane kot sredstva skupne porabe in se uporabljajo za pridobivanje dohodka, opravi amortizacija in popravek vrednosti po stopnjah iz 35. člena omenjenega zakona.

Za stvari, ki pa so v knjigovodstvu temeljne organizacije oziroma drugega uporabnika družbenih sredstev izkazane kot sredstva skupne porabe, in ki se ne uporabljajo za pridobivanje dohodka, se ne opravi amortizacija, pač pa se njihova vrednost le popravi po stopnji iz 35. člena zakona o amortizaciji.

Gradbene objekte in opremo skupne porabe so temeljne organizacije oziroma drugi uporabniki družbenih sredstev dolžni revalorizirati. Tako določa zakon o revalorizaciji osnovnih sredstev in sredstev skupne porabe uporabnikov družbenih sredstev (Ur. l. SFRJ, št. 58/78). Obvezna revalorizacija gradbenih objektov in opreme skupne porabe se opravi, če se ugotovi, da je med vrednostjo stvari, ki sestavljajo sredstva skupne porabe, izkazana v knjigovodstvu uporabnika družbenih sredstev, in poprečnimi tržnimi cenami za enaka ali podobna sredstva, razlika, ki je večja od 10 %.

O gibanju tržnih cen gradbenih objektov in opreme izda Zvezni zavod za statistiko vsako leto do 15. novembra odločbo o letnem indeksu cen, ki je osnova za revalorizacijo.

Rezultate in učinke revalorizacije izkažejo uporabniki družbenih sredstev v svojem knjigovodstvu pod 31. decembrom tistega leta, za katero se opravi revalorizacija.

V skladu s pravilnikom o ugotavljanju in razporejanju rezultatov revalorizacije osnovnih sredstev in sredstev skupne porabe uporabnikov družbenih sredstev (Ur. l. SFRJ, št. 68/78) se rezultati in učinki revalorizacije sredstev skupne porabe knjižijo:

- 1. za znesek rezultata revalorizacije nabavne vrednosti se bremeni konto 085-objekti skupne porabe in konto 086-oprema skupne porabe,
- 2. za znesek rezultata revalorizacije odpisane vrednosti se poveča znesek na kontu 089-popravek vrednosti objektov in opreme skupne porabe,
- 3. za znesek učinka revalorizacije se poveča znesek na ustreznem kontu, na katerem se vodijo lastni viri sredstev skupne porabe (konto 980) oziroma na ustreznem kontu, na katerem se vodijo obveznosti za združena sredstva sredstev skupne porabe (konto 981).

(Gospodarski vestnik, 25. oktobra)

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

ORGANIZACIJA IN SPODBUDNO NAGRAJEVANJE (7)

MEZDNE USEDLINJE V NAGRAJEVANJU

Doslej smo opisovali in skušali kritično prevrednotiti izkušnje in in prakso delitve osebnih dohodkov, da bi bilo razvidnejše, kje se nahajamo in kaj moramo v zvezi s spremembami v našem družbenem sistemu napraviti, da bo tudi delitev vse polneje odražala družbene spremembe. Večina kritičnih bodov je bila uperjena v oblike nagrajevanja, nožkusa merjenja, uvajanja metod, ki močno odražajo mezdna izhodišča. Poskušali smo razkriti nekatere metode, kako pod nove preobleke skušajo vsiljevati stare rešitve, da bi proizvajalci ne opazili, kako so v delitvi še zmerom pod vplivom mezdskih odnosov, ki jih objektivno tesnijo, da bi razvili tudi samoupravno zasnovano oblikovanje in delitev dohodkov.

»Poglaviti vzrok za to moramo vsekakor iskati v tem, da se pri ekonomskih instrumentih za ugotavljanje in merjenje delavčevega delovnega prispevka nismo uspeli odlepiti od meznega ekonomskega instrumentarija. Od nje pa se moramo neizogibno odlepiti, ker je to pogoj za družbenoekonomsko oblikovanje delavčeve osebnosti v okviru družnega dela, kot družbenega nosilca dela, proizvodnje in produkcije.« (Roman Albreht, »Uresničevanje ustavne zasnove družbenega dela«, Komunist, str. 107.)

Za takšno »odlepjanje« pa ni dovolj, če nekaterim dejavnikom sprememimo imena, se skušamo prilagoditi »politični klimi«, da bi z novim poimenovanjem ohranili stare odnose in staro prakso. Kot opozarja tovariš Albreht, je velika nevarnost pri »oblikovanju osnov in meril za ugotavljanje delovnega prispevka, kot osnove za prisvajanje osebnega dohodka« ravno v tem, da bodo v merilih skrite mezdne usedline. Prav te usedline se vtiho tapljajo ali vztrajajo v praktičnih rešitvah, čeprav ob njih, da bi prikrili pravo bistvo prilagojenih mezdskih izhodišč radi razglašajo, da uveljavljajo načela delitve po delu. Zato so pogosti primeri, da v pravilnike o delitvi in tudi druge samoupravne akte prepisujejo temeljna določila, ne da bi ob tem karkoli spremenili tudi v praksi.

Ena od značilnosti mezdskih odnosov je ravno v tem, da so sklenjeni kot pogodba, da nespremenjeni veljajo dokler ni spremenjena pogodba. Tako je osebnih dohodkov, ali bolje — plača za obdobje pogodbe ali pravilnika stalna, enakomerna ali se spreminja, v kolikor so za dogovorjeni normativ in tarifno postavko spremeni in prizna intenzivnost dela. Zato v družbenem odnosu ni nobene spremembe, če je delavec v kapitalizmu plačan po normi. Tako ali drugače, delavčeva pozornost je obrnjena na plačo, zanima ga pred-

vsem povišanje, delovni pogoji in odnosi. Od vsega drugega pa je odvojen, odtujen, kar opredeljujejo njegov družbeni položaj in tudi proizvodni odnos.

Kljub spremembam v našem družbenem sistemu je mogoče ob novi ustavi in zakonu o združenem delu, pod plaščem povzetih gesel, brez sprememb v odnosih delitve, ohranjati in prikrivati mezdno miselnost. Za takšno prikrivanje so zelo uporabna izvajanja, ko s poudarjenimi gesli o uveljavljanju »načel nagrajevanja po delu«, ohranjamo mezdne pravine v delitvi osebnih dohodkov. Spoznanjem, da je treba spremeniti odnose v delitvi, je bila posvečena tudi šesta in sedma seja CK ZKJ, kjer med sklepi piše:

»Samoupravni sporazumi in pravilniki morajo zagotoviti:

— da bodo sredstva, namenjena za osebne dohodke in skupno porabo delavcev, v sorazmerju z njihovim deležem pri ustvarjanju dohodka z njihovim tekočim delom, upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi, upoštevaje produktivnost njihovega dela in dela delavcev v drugih organizacijah, s katerimi so združili delo in sredstva, pa celotno družbeno produktivnost dela: (Šesta in sedma seja CK ZKJ) »Aktualna idejnopolična vprašanja pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke«, Komunist, str. 13.)

Navedene in še nekatere druge naloge in spoznanja bomo obravnavali v nadaljnjih razmišljanjih: kaj moramo in kaj je najbolj smotno spremeniti, da bomo ob spremenjenih družbenih odnosih dosegli tudi boljše gospodarske uspehe. Začnimo torej z delom, ki ga prinaša proizvajalec v proizvodni proces. Pri tem je zelo pomembno področje, kako pojmuje in ovrednoti »samo delo«, kje skušamo poiskati, ugotoviti vrednost, ki jo ustvarja.

Naši poizkusi nadaljnjega dograjevanja sistema analitične ocene delovnih opravil predstavljajo napredek s poizkusi ocene delovnih mest ali osebne ocene dela, vendar še zmerom premočno izhajajo iz predpostavke, da delo na delovnem mestu ustvarja »polno« vrednost in ga je zato potrebno kar najbolj ustrezno, če bi bilo le mogoče, z znanstveno metodo — ovrednotiti. To ovrednotenje pa temelji na izhodišču, da ima sestavljeno, multiplicirano delo višjo vrednost od enostavnega dela. Običajno predstavlja, da je sestavljeno, bolj zahtevno delo tudi že bolj produktivno — ustvarja večjo vrednost in ga je zato potrebno višje ovrednotiti.

LE SMOTNO DELO USTVARJA VREDNOST

To vsekakor moramo upoštevati kot izhodišče za oblikovanje osnove pridobivanja osebnega dohodka

združenega proizvajalca. Ob tem kaže znova opozoriti, da nam še zmerom manjka ustrezno merilo, neka stalnica, mera, po kateri bi bilo mogoče natančneje ugotavljati, kateri dejavniki povzročajo različnost in kolikšne so te različne vrednosti?

Pri tem si ne moremo dovolj pomagati, če ugotavljamo, da je kvantum delavčevega abstraktnega dela mogoče izraziti s stopnjo njegove sestavljenosti, multipliciranosti in s časom trajanja. Ko skušajo utemeljevati upravičenost razlik, razpore v osebnih dohodkih se nekateri tvorci popravljenih metod in sistemov radi poslužujejo Marxove misli o enostavnem in sestavljenem delu. Če je ta ugotovitev globalno točna, moramo prav tako ugotoviti, da nam ne daje oprijemljivejši, vnaprej izmerljivi in primerljivi možnosti, da bi ugotovili in natančno ovrednotili te razlike. Posebej pa bi radi opozorili še na stavek iz Marxove ugotovitve o vrednosti, ki ga pogosto prezremo.

»Vsako delo je po eni strani trošenje človeške delovne sile v fiziološkem smislu, in v tej lastnosti enakega človeškega ali abstraktnega človeškega dela tvori vrednost blaga. Vsako delo je po drugi strani trošenje človeške delovne sile v posebni smotni obliki, in v tej lastnosti konkretnega koristnega dela proizvaja uporabne vrednosti.« (Karl Marx, »Kapital«, I, CZ, str. 56.)

Posebej bi radi opozorili na ugotovitev trošenja »v posebni smotni obliki«, ker se včasih dogaja, da bi posamezniki radi prejeli visoko nagrado, visok osebni dohodek z majhnim trošenjem delovne sile, pogosto tudi v nesmotni obliki. Izkoristimo priložnost, ki se na tem mestu ponuja in zapišemo: ne bi imeli gospodarskih težav, če bi delovno silo trošili smotno.

Ravno smotnost, racionalnost uporabe človeškega dela, znanja nas sili, da se skušamo dokopati do sprejemljivih izhodišč za spremenjena merila oblikovanja in delitve osebnega dohodka v organizacijah združenega dela. Moramo se izogniti nevarnosti, da ne bi nasledili novim poimenovanjem starega, da ne bomo brez kritične presoje prevzeli in skušali premalo domišljeno, opredeljeno, ponuditi kot rešitev.

Ob tem, ko izražamo ta dvom, imamo v mislih mesto iz Kritike Gotskega programa, kjer Marx razpravlja o menjavi.

»Zato prejema vsak posamezni proizvajalec — po odtegljajih za družbene fondе — natanko to nazaj, kar ji daje. Kar je družbi dal, je njegova individualna količina dela... Od družbe dobi potrdilo, da je prispeval toliko in toliko dela (po odbitku njegovega dela za družbene fondе), in s tem potrdilom dobi iz družbenih zalog toliko potrebnih sredstev, kolikor velja ena količina dela. Isto količino dela, ki ga je dal družbi v eni obliki, prejme vrnjeno v drugi obliki.« (Karl Marx, Kritika gotskega programa, CZ, str. 18.)

Individualno količino dela pojmuje kot živo delo, opravila na delovnem mestu. Ugotavljanje, kaj dam in kaj dobim pa postane vprašljivo tisti hip, ko ugotovimo, na kar nas je opozoril ravno Marx, da »člo-

Sodelavca varilca pri varjenju plošče za električno peč (Foto SK)

veško delo ustvarja vrednost, vendar samo ni vrednost.« In o pravem individualnem delu piše Marx. To, da delo v tekoči obliki nima vrednosti, na to opozarja tudi Roman Albreht:

»Delavčevega delovnega prispevka namreč ni možno izraziti vrednostno, v denariu. Vrednostno se delavčev delovni prispevek ne more izraziti, ker delo nima vrednosti (vrednost in ceno ima samo delovna sila, zato je nesmiselno govoriti o merjenju vrednosti dela) in ker se rezultat dela posameznega delavca v združenem delu ne more izraziti vrednostno, saj je smisel združevanja dela v tem, da se delo posameznih delavcev združi zaradi izdelovanja proizvodov skupnega dela in šele proizvod skupnega dela ima prometno vrednost. Zaradi tega se rezultat osebnega dela posameznega delavca v združenem delu lahko vrednostno izrazi le posredno.« (Roman Albreht, Uresničevanje ustavne zasnove združenega dela, Komunist, str. 95.)

In samo dve strani naprej zapiše avtor v istem delu: »ponovno kaže opozoriti, da delo samo nima vrednosti, vrednost ima proizvod dela. Ta pa je družben, je rezultat dela združenih delavcev.« (Prav tam, str. 97.)

Če torej »sámemu delu«, ki nima vrednosti ne moremo določiti vrednosti, kako bomo iz te nedoločljivosti določili vrednost multipliciranemu, zahtevnemu delu? O teh »medkvalifikacijskih razlikah« lahko preberemo tudi naslednjo trpko ugotovitev:

»Omenjeno izhodišče se medsebojno spopada z nepremostljivo težavo. Doslej namreč še niso uspeli pokazati, kaj odreja, da se ena ura inženirjevega dela opredeli, na primer, v isti novoustvarjeni vrednosti kot štiri ure dela nekvalificiranega delavca. Mar to pomeni, da lahko en inženir v eni uri opravi isto količino nekvalificiranega dela kot štiri ura delavca? Ali to pomeni, da štiri nekvalificirani delavci lahko opravijo isto količino dela v projektiranju kot en inženir? Očitno je, da tako ne moremo odgovoriti na to vprašanje. Delo inženirja in delo nekvalificiranega delavca so povsem različna konkretna dela in so v svojem konkretnem vidu medsebojno popolnoma neprimerljivi.« (Neven Mates, Opravdane i neopravdane razlike, Ekonomska politika, 7. VIII. 1978, str. 20.)

Nesporazum in velike težave lahko nastanejo tudi v preveč dobesednem pojmovanju, ozkem razumeva-

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

OD SUROVIN DO JEKLENIH BLOKOV

Za izdelavo grodlja in jekla so bila že v pričetku tehničnega obdobja značilna prizadevanja po čim nižji porabi energije, visoki produktivnosti in veliki stopnji mehanizacije, danes pa tudi avtomatizacije. Vzoredno s tem so bile tudi kvalitete zahteve za proizvedene izdelke vedno večje. Na osnovi teh pogojev spada železarska industrija k tistim industrijskim vejam, pri katerih ima za razvoj in zanesljivost obstoja veliko vlogo tehnični napredek.

V sestavku so navedene osnovne značilnosti današnje situacije in bodočega razvoja na področju izdelave grodlja in surovega jekla.

PROIZVODNJA GRODLJA

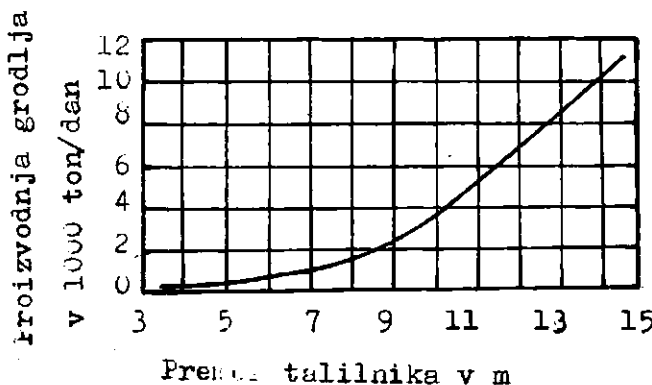
Razvoj plavžarske tehnologije je v glavnem usmerjen na povečanje proizvodne zmogljivosti, znižanje porabe koks in na izenačenje obratovanja. Na teh področjih so bile v zadnjih letih dosežene znatne izboljšave.

Kot najvažnejše ukrepe, ki so k temu pripomogli, je treba omeniti:

1. izboljšanje klasiranja surovin,
2. izenačenje surovin,
3. gradnja plavžev s pritiskom na žrelu do štirih barov,
4. enakomerna razdelitev vsipa po preseku plavža z uporabo ustreznih naprav na žrelu,
5. vedno večji delež sintra in peletov z visoko vsebnostjo železa in lahko redukcijskosti v vsipu. V plavžih ZRN in Japonske je delež teh materialov v vsipu že 85%,
6. vpihanje pomožnih goriv (mazut, zemeljski plin itd.) skozi pihalice v plavž,
7. povečanje temperature vpihanega zraka na preko 1200 stopinj Celzija, kar je omogočilo ustrezni konstrukcijski razvoj kaverjev.

Razen tega neposrednega razvoja postopka in naprav ima pri plavžarski tehnologiji pomemben delež tudi avtomatizacija. Njena značilnost je v prvi vrsti doseči natančno doziranje in uravnavanje dovoza in odvoza vseh materialov v povezavi z ustreznimi regulacijskimi modeli. Končno je bila povečana tudi sama velikost plavžev in največji med njimi imajo danes premer talilnika 14 metrov.

Vsi ti ukrepi so omogočili znatno povečanje proizvodnje v plavžih ob istovrstnem znižanju porabe koks. Iz diagrama št. 1 je razvidna rast dnevne proizvodnje grodlja ob povečanju premera talilnika od pričetka sedanjega stoletja do danes. V plavžu s premerom talilnika 14 metrov lahko izdelajo danes dnevno 10.000 ton grodlja in tudi več.

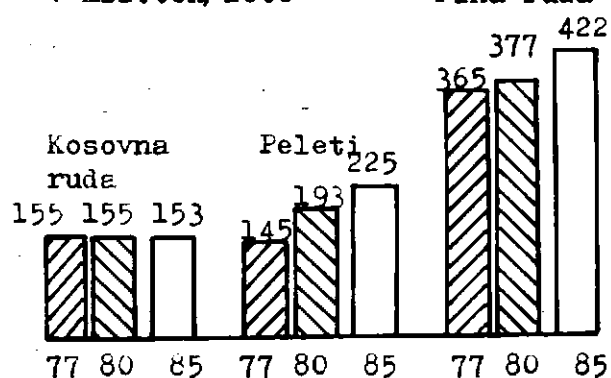
Vzporedno s povečanjem plavžev so gradili tudi vedno večje naprave za sintranje. Te imajo danes sesalno površino do 600 kvadratnih metrov in proizvajajo do 27.000 ton sintra na dan.

Tudi specifične porabe koks na tono izdelanega grodlja so se v zadnjem času zelo znižale. Današnje se gibljejo ob upoštevanju na koks preračunane porabe mazuta pri nekaterih plavžih okoli 460 kg t grodlja.

Razvoj plavžarske tehnologije je močno vplival tudi na rudnike in pripravo železove rude. Želja plavžarjev po čim večji vsebnosti železa v rudi, je povzročila vedno večji obseg priprave železove rude z drobljenjem, klasiranjem in magnetnim separiranjem. Pri tem nastanejo razne frakcije fine in najfinejše rude, ki jo je treba naknadno sintrirati ali predelati v pelete. S pripravo rude narašča na svetovnem tržišču delež finih in najfinejših rud oziroma peletov.

Iz diagrama št. 2 je razvidna razdelitev železove rude zahodnega sveta glede na vrste v letih 1977, 1980 in 1985 v milij. ton/leto.

v mil. ton/leto

Ne samo železova ruda, temveč tudi plavžarski koks je podrejen tehničnemu razvoju. Glavna cilja tega razvoja so povečanje storilnosti koksarskih baterij in napori za uporabo tistih vrst premoga, ki niso primerni za normalen postopek koksiranja. S predhodnim ogrevanjem, briketiranjem ali stiskanjem je mogoče v mešanici znatno povečati delež premoga, ki ni ali pa je slabše primeren za koksiranje. Takšne vrste premoga je mogoče s posebnim postopkom predelati v formkoks.

Osnova tega postopka je v treh ločenih stopnjah. Po predhodnem ogrevanju, katerega namen je odstranitev hlapnih delov, premog zmešajo s premogom, ki je primeren za koksiranje in ga potem pretvorijo v brikete ali pelete. Z naknadnim koksiranjem nastane potem formkoks. Njegove uporabnosti v plavžu zaenkrat še ni mogoče dokončno oceniti. Izgleda, da je njegova površina bolj gladka kot je za postopek v plavžu zaželeno.

DIREKTNJA REDUKCIJA

Naprave za proizvodnjo železove gobe so enostavnejše kot plavži. Pri redukciji s plinom je, na primer, potrebno zakladati samo eno surovino, to je železovo rudo. Poleg tega je temperatura proizvedene železove gobe nižja kot raztaljenega grodlja in končno odpade celotni del plavža z raztaljenim grodljem. Podobna razmišljanja so možna tudi za druge vrste naprav, ki proizvajajo železovo gobo. Zato so

nju socialno zelo pravičnega merila, da bi morali delavcem zagotoviti »za približno enako delo približno enak osebni dohodek.« S preozkim, dobesednim pojmovanjem, da delo že izraža, določa vrednost, bi usmerjali pozornost na primerjanje, na enaka opravila in enake kvalifikacijske stopnje. S praktičnimi primerjavami pa bi lahko ugotovili, da so delovna opravila, ključavničarja, varilca, električarja pri vzdrževanju hidrocentrale in proizvodnje v tekstilni tovarni približno enaka, vendar njihovi osebni dohodki niso niti približno enaki. Tudi v samih gospodarskih panogah bi lahko ugotovili, ali obstajajo razlike v osebnih dohodkih za približno enaka delovna opravila. Toda iz tega ne kaže izvajati sklepov, da je treba s sporazumni težiti predvsem k takšni enakosti. Kajti po vsej verjetnosti bi se dogajalo, da bi skušali »zavirati« višino osebnih dohodkov v tistih organizacijah združenega dela, kjer so ustvarili več sredstev za delitev. Kajti tistim, ki so pod poprečjem ne bi mogli pomagati drugače, kot da bi jim — dodajali! To pa bi pomenilo ogrožanje samoupravnega sistema, distribucijo, povečan vpliv države, administracije, odvzem sredstev delovnim organizacijam za »izravnalno delitev«.

PREVEČ SE VRTIMO OKROG DELOVNEGA OPRAVILA

Nevarnost ni zmanjšana, če namesto te približnosti in izravnave operiramo z enakimi »kvantumi dela«. Če menimo, da je dohodek temeljne organizacije rezultat samo individualnega kvantuma dela delavcev v temeljni organizaciji, tedaj se moramo odločiti za tako imenovano simetrično izenačevanje pogojev pridobivanja dohodka, tako da vsaka temeljna organizacija združenega dela pridobiva enak dohodek za neki subjektivistično določeni domnevni »enak vloženi kvantum dela«. To pa bi zahtevalo, da se vrnemo k sistemu državne distribucije dohodka, a s tem tudi k sistemu državnih plač, kar bi onemogočilo vse funkcije ekonomskih zakonitosti v procesu družbene reprodukcije. (Edvard Kardelj, Svobodno združeno delo, str. 40.)

In na drugem mestu, v isti knjigi, o istem problemu:

»Ponavljam, če se družbenoekonomski položaj delavca v sistemu delitve povezuje izključno z rezultati njegovega tekočega dela ali če je pretežno odvisen samo od njih, mora to pripeljati do družbene krize, to je do konflikta med družbenoekonomskim položajem delavca in državo kakor tudi stanjem v razvoju produktivskih sil sploh, ki jih potem mora urejati država z instrumenti svojega delovanja.« (Prav tam, str. 70.)

Če se želimo iz tega zelo zapletenega in občutljivega področja premakniti k ustrežnejšim rešitvam za nagajevanje po rezultatih dela, če želimo pozornost in aktivnost proizvajalcev preusmeriti h gospodarstvu, potem ne smemo po vsej sili iskati in čakati na rešitev, da bomo sposobni določiti vrednost enakih del. Znanstveniki so to že poskušali, (o tem so razpravljali na Haški konferenci) kjer so ugotavljali fizi-

ne in psihične napore posameznih opravil, skušali določiti njihova razmerja. Vendar nam doslej še niso ponudili znanstveno dovolj preverjenih rešitev. Zato kaže dognane izsledke upoštevati, jih posredovati v uporabo, hkrati pa tudi opozarjati, da je potrebno za ustvarjanje dohodka napraviti še marsikaj, da bo hitro naraščal.

Če skušamo strniti sklop razmišljanj, na katerih smo se dolgo zadrževali, ravno zato, ker v njih ugotavljamo vse usedline mezdnih odnosov, ohranjanje takega mišljenja, pa čeprav eni mislijo, da gre pri tem za plačevanje delovne sile, delovne sposobnosti, dela, analitične ocene dela, vrednotenja dela, kvalitativnega merjenja dela, ugotavljanja razlik med enostavnimi in sestavljenimi delom, za določila kvantitativnega dela, za bolj dosledno nagajevanje po delu. Dokler obravnavamo delavca le kot proizvajalca na delovnem mestu in skušamo z različnimi metodami ugotavljati, meriti, spodbujati njegov delovni učinek, ga še zmerom postavljamo v položaj, da se z njim pogajamo in mu merimo, priznavamo to, kar je opravil na delovnem mestu. Ob tem se bistvo, njegov položaj prav nič

ne spremeni, če dela po normi ali mu priznamo dohodek za opravila po času. Kolikor bolj je prepričan, da je nagajen predvsem za delovno opravilo, toliko bolj bo njegova pozornost usmerjena v to, kaj bo dosegel na delovnem mestu.

Njegova družbena bit pa se začne, ne spreminjati tisti hip, ko se začne zavedati, da se njegov realni dohodek oblikuje v združenem delu, da je od njegovega dela, gospodarjenja in upravljanja v družbi odvisen njegov osebni dohodek in družbeni standard. Tega pa se lahko začne polno zavedati, kadar je s tem neposredno soočen, kadar je postavljen v položaj, da na delo, rezultate dela, gospodarjenje z združenim delom in v celotni družbi zares vpliva na njegov »individualni ekonomski položaj«.

Doslej smo namreč vse preradi, prepogosto poudarjali, da delavec odloča, uravnja, oblikuje svoj položaj v družbi in družbo. Manj pa smo napravili, da bi take pogoje hitreje ustvarjali. Čeprav je zmerom ideja pred uresničitvijo, teorija pred prakso, je bil pogosto ta razkorak prevelik. Včasih pa tudi sami načini približevanja, spajanja teorije in prakse neustrezni.

Po naročilu ZVB NOV Melika so sodelavci v TOZD Livarna: Milan Kirin, Karl Bohinc, Milan Gartner, Srečko Noč in Franc Pristov odlili kip inž. Marentiča, delo akademskega kiparja Kalina (Foto ZJ)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Šesta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v torek, 9. oktobra.

Izvršni odbor se pripravlja na občni zbor osnovne organizacije sindikata v svoji delovni organizaciji. V duhu predloga tovariša Tita o kolektivnem vodenju in odgovornosti proučujejo tudi celotno gradivo o organiziranosti in oblikah delovanja zveze sindikatov. V letošnjem letu bodo volitve novih članov izvršnega odbora, saj je staremu odboru potekel mandat. Tudi v ostalih odborih bo potrebno manjkajoče člane nadomestiti z novimi. Ker odhajajo tudi nekateri člani volilne komisije in odbora, bo potrebno izdelati predlog za novo volilno komisijo in njen odbor.

Potrebno bo veliko truda in angažiranosti vseh članov, da te akcije in naloge uspešno izvedejo.

Zaradi pomanjkanja dela za phalce so zadolžili vodjo priprave dela, da do prihodnje seje pripravi informacijo o tem.

Vsem članom kolektiva, ki so prizadevno pomagali pri organizaciji piknika, je izvršni odbor izrekel priznanje, tovarišici, ki je v prostem času delala v gostilni na Kresu, pa so odobrili nagrado.

Stroške za slike s piknika za bive sodelavce bo krila osnovna organizacija sindikata.

Tudi prošnji aktivna zaposlenih invalidov železarne Jesenice so ugodili in tako bodo vsem udeležencem srečanja invalidov na Ravnah izplačali vsoto, ki je namenjena za izlete vsakega člana kolektiva.

Ker odhaja predsednik volilne komisije v pokoj, bo potrebno imenovati novega. Ker pa v tej komisiji že vrsto let delajo isti ljudje, bodo celotno komisijo zamenjali z novimi člani. Koordinacijski odbor mora do naslednje seje pripraviti predlog za novo komisijo.

Letos sta bila organizirana samo dva izleta, kar je za tak kolektiv premalo. Zato bodo pripravili nove predloge plana izletov za prihodnje leto, ki ga bodo obravnavali na občnem zboru.

Med šest sodelavcev so razdelili 9000 din socialne pomoči. Odkupili so tudi 16 abonmajske karte za ogled predstave gostujočih gledališč.

Med šest sodelavcev so razdelili 9000 din socialne pomoči. Odkupili so tudi 16 abonmajske karte za ogled predstav domačega gledališča in štiri abonmajske karte za ogled predstav gostujočih gledališč.

TRADICIONALNO SREČANJE INVALIDOV SOZD SŽ

Letos je bilo že tretje srečanje invalidov, zaposlenih v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarne, in sicer 6. novembra na Ravnah.

Srečanja se je udeležilo 63 invalidov iz naše železarne, med njimi so bili tudi predstavniki vodstva Železarne, ki skrbijo in delajo na področju problematike nastajanja, zaposlovanja in rehabilitacije invalidov. Železarno so zastopali: za poslovni odbor na področju kadrovske politike Tone Varl, za varnost dela in okolja Zoran Krejič, za socialno službo Zdravko Pogačnik in član konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Franci Ambrožič.

Na Ravnah so nas prisrčno sprejeli ob zvokih pihalnega orkestra. Srečanje je potekalo v treh smereh. Člani-tekmovalci so tekmovali v šahu, streljanju in kegljanju na asfaltu. Predstavniki Železarne in AKTIVA invalidov naše železarne so se udeležili posveta strokovnih delavcev o problematiki invalidov v delovskih organizacijah SOZD Železarne, na katerem so podrobno obravnavali probleme zaposlenih invalidov. Med drugim je bilo sklenjeno, da bi moral KOORDINACIJSKI ODBOR vseh AKTIVOV Slovenskih železarne čimprej zažveti.

Sklepov s tega posveta še nismo prejeli, zato jih bomo objavili v naslednji številki glasila Železar. Ostali člani pa so se udeležili izleta po Mežiški dolini, kjer so si ogledali spomenike NOB, muzeje in ostale kulturne zanimivosti teh krajev.

Po kosilu je bil slavnostni del, na katerem je govoril Mitja Šipek.

predstavniki ravske železarne. Njegov govor bomo objavili v prihodnji številki našega glasila.

Po slavnostnem govoru je bila razglasitev športnih rezultatov, in sicer: Prehodni pokal so osvojili invalidi AKTIVA železarne Ravnah. Invalidi železarne Jesenice so bili drugi. V posameznih panogah so bili invalidi naše železarne ekipno v šahu prvi in prejeli pokal v trajno last, v streljanju drugi, v kegljanju na asfaltu pa četrti. Posamezniki so se uvrstili zelo uspešno, in sicer:

V ŠAHU: Martin Jan 2. mesto, Ignac Tomič 3. mesto, Rudi Makra 4.—5. mesto in Tina Debeljak 7.—8. mesto.

V STRELJANJU: Franci Bizjak 1. mesto, Stane Sušan 5. mesto, Peter Papič 8. mesto in Darko Krakar 10. mesto.

V kegljanju so bili rezultati zaradi odsotnosti boljših kegljačev — članov aktiv, ki so tekmovali na metalurških igrah v Celju, bolj skromni, in sicer so osvojili:

Janez Cerin 9. mesto, Anton Klarič 10., Viktor Eleršič 13., Peter Indihar 16. mesto.

V bodoče želimo, da se takih srečanj, ki so zelo prijetna in prispevajo k medsebojnemu sporazumevanju in zbliževanju invalidov in sodelavcev SOZD Slovenske železarne, invalidi v večjem številu udeležujejo, ker le na ta način lažje pozabimo, da nismo sami sebi in drugim v breme.

IO AKTIVA invalidov železarne Jesenice
Stane Sušan

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

tudi tovrstne naprave pri investiciji za 20 do 30 % cenejše kot plavži. Proizvodna zmogljivost posameznih naprav se giblje danes okoli 600.000 ton železove gobe na leto, medtem ko lahko veliki plavž izdelata letno preko tri milij. ton grodlja.

Poraba energije je pri dobrem obratovanju naprave za proizvodnjo železove gobe z jaskasto pečjo v primerjavi z modernim plavžem, ki porabi 460 kg koks in mazuta na tono proizvedenega grodlja, za približno 20 % manjša. Ob upoštevanju toplotne vsebnosti plavžnega plina in raztaljenega grodlja ter kemične toplotne spremljajočih elementov v grodlju, je poraba toplote pri proizvodnji železove gobe za dobrih 13 % večja. Predpogoj pri tej primerjavi je popolno izkoriščanje proizvedenega plavžnega plina, kar je sicer normalno v integralnih železarnah.

Na skupne proizvodne stroške za grodlj in železovo gobo ima odločilen vpliv cena goriva. Ta je lahko posebno pri proizvodnji železove gobe glede na lokacijo zelo različna. Ob upoštevanju dejstva, da je mogoče primerjati stroške različnih goriv, potem so zaradi manjših investicijskih stroškov in skupno manjše porabe goriva — tudi ob toplotni vsebnosti raztaljenega grodlja — proizvodni stroški za železovo gobo nižji kot za grodlj.

Kljub tem dejstvom je surovo jeklo, izdelano iz železove gobe, dražje, ker jo je zaradi tehničnih razlogov do danes možno taliti samo z električno energijo. Pred leti so nekateri strokovnjaki predvidevali, da bo mogoče z uporabo jedrske energije izdelovati surovo jeklo preko železove gobe z enakimi stroški ali pa celo ceneje kot preko grodlja. Žal se ta predvidevanja do danes niso uresničila. Kljub temu pa bo uporaba jedrske energije v metalurški namene prej ali slej imela velik tehnični in gospodarski pomen in bo lahko pomembna bistven tehnični korak naprej.

Izmed posameznih tehničnih postopkov prevladuje danes v svetu postopek s plinastim reductentom in med njimi Midrex postopek z jaskasto pečjo in pa HyL postopek z reductanti. Pri uporabi premoga kot reductanta uporabljajo predvsem rotacijske peči in med postopki SL RN postopek. Čeprav prevladuje danes redukcija s plinom, vendar ima v nekoliko daljši bodočnosti tudi premog dobre izgleda. Zaloge zemeljskega plina kot glavnega reductenta se zmanjšujejo, medtem ko so svetovne rezerve premoga znatno večje kot nafte in zemeljskega plina skupaj.

Predelava premoga v redukcijski plin bi lahko bila v predhodnem obdobju upravičena. Gledano dolgoročno bo takšna pot zahtevala večja investicijska sredstva in več do-

datnih naprav kot pa direktna uporaba premoga kot reductenta.

Direktna redukcija s plinom ima lepe možnosti predvsem v tistih državah, ki imajo velike zaloge nafte in zemeljskega plina.

V sredini leta 1978 so bile instalirane svetovne proizvodne zmogljivosti za železovo gobo za 12 milij. ton letno. Možna proizvodna zmogljivost vseh naprav v obratovanju, gradnji ali načrtovanju pa je bila 27 milij. ton letno. Če upoštevamo vse danes znane načrte za gradnjo naprav za proizvodnjo železove gobe, potem je mogoče do leta 1986 predvidevati povečanje vseh instaliranih zmogljivosti na okoli 40 milij. ton letno.

PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA

Ena izmed največjih značilnosti razvoja proizvodnje surovega jekla v zadnjem času je nadomestitev SM peči s kisikovimi konvertorji, v manjši meri tudi z obločnimi električnimi peči. SM peč z zmogljivostjo 300 ton izdelata približno 60 ton na uro, medtem ko lahko kisikov konvertor pri času trajanja šarže od preboda do preboda 40 minut poveča to količino na 450 ton. Storitnost kisikovega konvertorja je pri majhni razliki v investicijskih stroških sedem in polkrat večja kot SM peč.

Med storitnostjo kisikovega konvertorja in SM pečjo se nahaja obločna električna peč z visoko zmogljivostjo. Razvoj obločne električne peči je značilen predvsem glede na povečanje talilne zmogljivosti. Takšne peči visoke zmogljivosti imajo velikost 120 do 140 ton in ustrezne specifične zmogljivosti transformatorjev se gibljejo med 600 in 700 kVA t. Velikokrat uporabljajo takšne peči samo za taljenje s časom, od preboda do preboda sledita dve uri. Takšen razvoj je bil mogoč z izboljšavami na električni napeljavi vključno elektrone, z izboljšanjem vzdržnosti ognjestalne obzidave in z izvedbo ponovne metalurgije. Zmogljivost teh peči je omejena s sposobnostjo samega električnega omrežja in z gostoto električnega toka v elektrodah, ki v notranjosti ne smejo postati preveč vroče. Zato je premer elektrod omejen s 600 do 700 mm.

Z vedno večjo proizvodnjo železove gobe narašča tudi uporaba obločne električne peči za predelavo te železarske surovine. To lahko smatramo danes kot tehnično rešeno in zakladanje v peč poteka kontinuirno. Odjem električne energije je enakomerni kot pri taljenju jeklenege odpad-

ka. Skupna poraba energije je pri železovi gobi večja kot pri jeklenemu odpadku, ker je treba taliti jalovino in reducirati ostanek kisika.

KONTINUIRNO VLIVANJE JEKLA

Zadnja metalurška stopnja pri proizvodnji surovega jekla je vlivanje. Izredni tehnični razvoj v jeklarstvu je omogočil tudi uvedbo kontinuirnega vlivanja jekla. Za to je bilo potrebno mnogo razvojnega dela na področju tehnike naprav in postopka ter same metalurgije.

Danes je dosegla količina kontinuirno odlitega jekla na svetu že več kot 100 milij. ton. Vendar je treba računati tudi v bodoče na naglo rast tega načina vlivanja, ki ima dve veliki prednosti v primerjavi z vlivanjem v kokile: okrog 10 % prihranka na izplenu in izboljšanje delovnih pogojev v jeklarnah, saj odpade težko čelo v livni jami.

BODOČI RAZVOJ

Na področjih tretjega sveta, posebno v državah, ki do zdaj niso imele železarske industrije, gradijo sedaj številne nove železarne. Te imajo letno proizvodno zmogljivost okoli 500.000 ton surovega jekla in več ter imajo kot surovinsko osnovo pretežno naprave za proizvodnjo železove gobe. Poleg tehnične enostavnosti direktne redukcije igrajo pri tem tudi bistveno vlogo 20 do 30 % nižji investicijski stroški. Ker je pogosto na razpolago cenena energija in nizke mezde, so lahko proizvodni stroški nižji kot v industrijsko razvitih državah.

Industrijsko razvite države z visokimi stroški za mezde, investicije in zaščito okolja lahko v prihodnje računajo na manjši delež pri rasti svetovne železarske proizvodnje. Za ohranitev konkurenčne sposobnosti z državami v razvoju bodo morale te države tudi v bodoče intenzivno razvijati železarske postopke.

Zato lahko v bodoče predvidevamo, da bo produktivnost železarskih naprav in količina proizvodnje v državah tretjega sveta naraščala. S tem bo lahko uvoz železove gobe ali polproizvodov predstavljal določeno dopolnilo za bodočo proizvodnjo v industrijsko razvitih državah in pospeševanje celotne svetovne železarske proizvodnje. Zato bo treba pravočasno proučiti s tem povezane proizvodno tehnične in transportne probleme.

Ves januar si je sovražnik prizadeval, da bi bataljone kokrškega odreda potisnil višje v hribe in borce pregnal iz zimskih taborišč. To mu je uspelo le delno in začasno, v glavnem pa so vsi bataljoni ostali na odrejenih sektorjih.

Prvi bataljon je sicer moral zgraditi novo taborišče, ki pa ni bilo niti pol ure oddaljeno od prejšnjega. Titove vasi, tretji je po uspešni obrabi nedotaknjen še vedno ostal v Dragi, drugi pa je bil nad Tržičem nekaj dni v snegu. Štab odreda mu je naročil, naj si tudi ta zgradi veliko brnaričo, ki bi ga ščitila pred mrazom in kamor bi šel ves bataljon. Vendar si zaradi pogostih in nujnih premikov tega zavetišča ni uspel zgraditi.

Zato se je največ zadrževal po hribovskih kmetijah pri Pinču med Tržičem in Jelendolom ter pri Tiču nad Lomom.

Da bi delovanje in taktiko bojevanja pozabili, ko je bilo gibanje zaradi snega močno oteženo, prilagodili razmeram, je odred po nalogu štaba 4. operativne cone začel ustanavljati ostrostrelske trojke.

Praktično je odred ostrostrelstvo, kakor smo videli, začel uvajati že samoiniciativno, vendar ne tako organizirano, kot je bilo to posledje.

V zvezi s tem je odredni štab vsem trem bataljonom poslal posebno navodila, datirana s 25.1.1945. Na osnovi tega je bilo predvideno, naj bi bataljoni skušali sestaviti ostrostrelske trojke v vsaki četi, razen v četah težkega orožja. Povsod pa ni bilo dovolj ustreznih horcev, zato so izbrali posameznike. Da bi med ostrostrelske trojke prišli res najboljši strelci, so po bataljoni izvedli izbirna streljanja. Prvi in tretji bataljon, ki sta bila sosedna, sta to izbiranje izvedla pod Stolom, četrta pa ni bila slišati pokanja, drugi pa je to opravil sam v Dolini nad Tržičem, in sicer 27. januarja. Ostrostrelci je mogel postati le drzen, iznajdljiv in odporen fant, ki ni bil le dober strelce, temveč je moral biti tudi dober obveščevalec, spreten borec, ki je znal izbrati tudi cilje.

Hkrati s tem je štab odreda razpisal tudi tekmovalne ostrostrelskih trojk, in sicer v naslednjem:

- katera trojka bo izvedla prvo akcijo,
- katera trojka bo izvedla največ akcij,
- katera trojka bo uničila največ sovražnikovih oficirjev, stražarjev, itd.,
- katera trojka bo prebrala najgloblje v ozemlje, ki pa kontrolira sovražnik in tam izvršila akcijo.

To tekmovalje je trajalo ves februar 1945.

Bataljoni so se takoj lotili sestavljanja ostrostrelskih trojk, kateri borci pa so bili izbrani vanje, izvedmo iz dokumentov le za drugi bataljon. V prvi četi so bili to: Miha Peršolja, Gašper Jesenovec in Franc Rant. V drugi četi: Anton Mohorič, Anton Komatar in Franc Križaj. V jurišni četi: Jože Pogačar, Pavel Košir, Dušan Korenčan, nato še Andrej Rejc.

V tretjem bataljonu sta bila najbolj znana ostrostrelca Valentin Ambrožič-Tilen in Jože Kumerdej-Tiger, druga imena niso navedena.

Prvo ostrostrelsko akcijo so izvedli borci prvega bataljona pod Stolom. Ostrostrelske podvige je bilo treba za razliko od drugih izvajati podnevi, sicer ciljev ne bi bilo mogoče videti. Zato so prvi trije ostrostrelci šli iz »Titove vasi« 29. januarja že zjutraj. Ustavili so se v strmini tik nad žirovnico in opazovali železniško postajo. Ko so tam opazili policiste, so jih začeli obstreljevati. Ni znano, kakšni so bili zadetki, znano pa je bilo že zvečer, da je nenadno obstreljevanje sredi dopoldneva vneslo med okupatorjeve stražarje preplah in povečano previdnost.

Skrbem, ki so jih imeli Nemci zaradi miniranja in drugih partizanskih akcij, se je zdaj pridružila še skrb zaradi ostrostrelcev kokrškega odreda. S celo serijo akcij so ostrostrelci pripravljali sovražnika v še večjo negotovost. Skupine ostrostrelcev so v nekaj dneh dosegle uspehe, ki jih je včasih komaj po celodnevem streljanju dosegel kak bataljon ali četa. Ti fantje so izkoriščali različne trenutke in kraje, ko sovražnik niti najmanj ni pričakoval in slutil bližino partizanov. Naloga ostrostrelcev je bila, da so se lotili oficirjev, stražarjev ali drugih posameznikov.

Ostrostrelci odreda so v februarju 1945 izvedli kar osem napadov, večkrat na več krajih v enem dnevu. Najprej sta se 11. februarja ostrostrelca Tone Mohorič in Tone Komatar iz drugega bataljona pritožila do Golnika in ubila policijskega stražarja. Stal je na strehi postojanke. Takoj za tem sta se hitro umaknila.

Isti dan se je tudi ostrostrelska trojka prve čete drugega bataljona, ki jo je vodil Miha Peršolja, prikradla k cesti blizu Golnika ter čakala, da bi se približal kak primeren cilj. Pripeljal je policijski avto, v katerem so bili štirje domobanci in nanje so streljali. Poročilo pravi, da je en domobranec podlegel takoj, dva pa sta bila ranjena. Za tem se je trojka, v kateri je bil tudi domačin Gašper Jesenovec, še dva dni zadrževala pod Stržičem.

Tiste dni so bile na delu kar tri ostrostrelske trojke drugega bataljona.

Dve izmed njih sta ponovno napadli 13. februarja. Mohoričeva je v Dupljah čakala na primeren trenutek in cilj. Imela je srečo, da je odkrila tri orožnike, ki so se sončili pred postojanko. Enega so zadel, dva pa sta se umaknila v postojanko. Trojka prve čete drugega bataljona pa se je približala Hotežem blizu Predvdora in Tupalc, kjer je bila domobranska postojanka. Tam je uspešno napadla domobransko patruljo. Dva domobranca sta bila zadeta, ostrostrelci pa so se s tega kraja naglo umaknili.

Drzno akcijo je tega dne izvedla tudi ostrostrelska trojka tretjega bataljona. Pritožila se je do bunkerja pri Begunjah, ostrostrelci Tilen pa je nemškega stražarja zadel skozi lino. Za naslednji dan, 14.1.1945, je pod vodstvom Mihe Peršolja ista ostrostrelska skupina prišla tudi do Bobovka, kjer je bila

domobranska postojanka. Prikradla se je tako blizu, da je lahko zadela stražarja ob postojanki.

Ta in naslednji dan, 14. in 15. januarja je odšla v akcijo tudi ostrostrelska trojka iz jurišne čete. Na cesti pri Podbrezjah je na ad a policijsko patruljo. Zadet je bil en policist. Ker pa je sicer d. zna trojka jurišnikov, v kateri so bili Dušan Korenčan, Andrej Rejc in Pavel Košir hodila dva dni več kot je bilo določeno, je bila kaznovana z ukorom.

Zadnja ostrostrelska akcija je bila izvedena 20. februarja. Tega dne so ostrostrelci drugega bataljona prišli celo v Tržič. Neopazno so se približali policijski postojanki in pred njo ubili stražarja.

Tako so vsi trije bataljoni izvršili po nekaj ostrostrelskih akcij. Če je prvi bataljon izvršil več minerskih akcij, je drugi bataljon v februarju izvedel največ ostrostrelskih. Akcije ostrostrelcev je zaustavil začetek obsežne hajke, pravzaprav ofenzive.

Delovanje ostrostrelcev kokrškega odreda je postalo tako znano, da jih je štab 4. operativne cone drugim enotam stavil za zgled s posebno okrožnico.

Tudi minirji v februarjski zimi niso mirovali. Izvedli so štiri uspešne akcije. Najprej so 12. februarja minirji tretjega bataljona v kurilnici in na postaji v Tržiču uničili lokomotivo, hkrati pa razbili tudi kurilnico. Naslednjo minersko akcijo so izvedli minirji drugega bataljona, in sicer 18. februarja. Tokrat blizu železniške postaje Križe pri Tržiču. Mino so namestili tako, da je nanjo zavozila lokomotiva. Eksplozija je bila dovolj močna, da je lokomotivo poškodovala in iztirila.

Dne 26. februarja pa je vodja obveščevalne točke »Grintovec« drugo lokomotivo miniral v Trajbachu tik pod Tržičem. To je bilo že med nemško ofenzivo, ki se je pričela 23. oz. 25. februarja. S temi minirji je bilo uničenih 48 metrov proge, promet pa je bil zaustavljen za več ur.

To je bilo na območju delovanja drugega bataljona.

Učinkovito sabotažno-oskrbovalno akcijo pa je odčel drugo bataljona odreda opravil 20. februarja na kolodvoru v Tržiču. Naloga te skupine je bila da na železniki postajajo pobere telefonske aparate, ki jih je potreboval štab odreda. Zavarovana s dvema mitraljezoma je na postaji zaplenila pet telefonskih aparatov in še telefonsko centralo.

Ko so se vračali, so se ustavili v vili direktorja Bornovega posestva. Hoteli so aretirati direktorja Sombihlerja, a ta se je že umaknil v Kranj. Nato so v vili zaplenili še šest telefonski aparat in nekaj oblek. Akcija je kljub nevarnemu ozemlju potekala brez strela, za kar so imeli največji zaslug tudi dobri terenski obveščevalci. Hkrati z zaplenbo telefonov so po kolodvoru in okoli njega raztresli hord ljudi precej propagandnih letakov, ki jim jih je izdelala tehnika.

Pri izvajanju teh nalog sta se najbolj izkazala Alojz Koblar-Marjan, komandir druge čete in vodnik obveščevalcev drugega bataljona J. Že Konc.

Nadaljevanje

»Bister in zelo dober, s čvrstim značajem. Tudi Jan ni nimen.« je dvoumno rekel Jarman in nabrto gledal očeta.

Nekaj časa je oče potreboval, da je razvozljaj misel. Razposajeno se je nasmihal in s solzami v očeh kimal.

»Že razumem. Dobro povedano, bistro. Matic ima značaj, kot bi se po domače reklo. Ni prdec pa kamorkoli je že obrnjen. Pa misliš, da so mu prišli pomagat njegovi ali nekdo iz vasi? Nekje se je vendar moral skriti, da ga vojaki niso našli.«

Breda, ki je čutila, kako zardeva, je s strahom vstajala in se brez besede pomikala proti vratom. Upam, da bo Jarman to bolje prebral, si je v strahu govorila. Mene bi zadržala in strah izdala.

Maticu je le omenila, da bi se Jarman rad pogovoril z njim. Kako se je Matic začudil in razveselil. Potlej sta ugibala, če bi bilo mogoče pripraviti razgovor. Ugotovila sta, da edino v primeru, če bi starša odšla iz vasi.

Strah je naglo blede. Namesto strahu je Breda občutila vse močnejše hrepenenje, da bi bila z Matcem, samo z njim. Kot bi se s tihimi koraki vanjo plazila ljubezen in jo burila s hrepenečim pričakovanjem. Vsak prosti trenutek je izkoristila, da je stekla po stopnicah v svojo sobo, pozdravila Matica in z nasmehom čakala, da jo bo nežno poljubljaj. Prav ta dvojnost, ko je slutila njegovo moč, čutila pa le nežnost, jo je omamljala do spozabe.

Nikoli v življenju ni težje čakala večera. Hkrati pa je trepetala pred neznanim, kar je slutila, želela, a se je prav tako bala. Zvečer je bilo v gostilni veliko kmetov, ki so do potankosti — spodbudo jim je dajala tudi domišljija — premlevali, ugibali, kako je Matic ušel vojakom. Jedli niso, le pili in tem sta lahko postregla starša.

Pohitela je v sobo in sedla na rob kavča. Sklonila se je nad Matica, začutila njegov poljub in v njej se je sprožila čudna iskra. Doslej je ni zaznala. Bilo je drugače. Zahrepenela je, hotela biti ljubljena. To ni bila več vzburljiva radovednost, še manj vdaja v neznanost, kar mora biti, ampak želja, skoraj prepričanje, da se bo zgodilo, kar se zgodi mora.

Morda je Matic prav tako čutil, čeprav mu ni govorila, morda se je hkrati prebudilo tudi v njem? Čutila je, da ne mora nazaj, nima se več toliko v oblasti, da bi hrepenenje zadržala. Počasi

VINKO TRINKAUS

19 IZDAJA

je prihajalo spoznanje, da si tega niti ne želi. Bil je še nek zadržek, ki ga ni doumela. Vendar je blede, prikril ga je val sreče.

Potem je začutila trenutek. Presunjena je nekaj hipov srečna premisljala. Utrnila sta se ji tih solzi sreče.

Zaobrnila se je, dvignila na komolce in strmela v Matičev obraz, ki ga je videla v obrisih. Zdel se ji je še mehkejši, bolj nežen.

»Matic, si želiš, da bi imela otroka?« je vprašala. Sama se je začudila, odkod ta mir. Pred dnevi ne bi pomislila, da bi lahko ona izrekla te besede. Kaj še, v tako čudnih okoliščinah, pred poroko. Nenadno pa je vedela, da si to želi, da se mora zgoditi. Matic se je prestrašil. Videla, je kako se poskuša dvigniti, kako vzburjen drhti.

»Breda, že zato, ker si to rekla, sem presrečen. Če boš enakih misli, takoj prvi dan po svobodi. Lahko se prej ali takoj za Breda, partizani padajo. Najboljši, najbolj hrabri, tudi plašni. Krogel ne izbirajo. Kako bi trpel ob spoznanju, da neke dekle, ki jo močno ljubim, nosi mojega otroka. Morda bi zatrepal, hotel preživeti vojno. Kaj bo z mano? Pa še to ni pomembno. Kaj bi se zgodilo s tabo, otrokom, ki ne bi imel očeta?«

»Najin otrok bi bil to, Matic. Otroci ljubezni. Če izgubim tebe, mi ostane otrok. V njem se bo nadaljevalo tvoje življenje. Lahko se zgodi, da ne ukaam konca vojne? Potlej, kaj bi to? Rada bi imela tvojega otroka,« je govorila in nežno božala Matica.

Razumela je, da prejšnja zaradi njenih bolečin, zato ni bila nestrpna. Sklonila se je in ga dolgo strastno poljubljala.

»Pa tvoji starši, mama? Si na to pomislila?« je zbežan vprašal Matic.

»Matic, to ti lahko povem; ob prvi priložnosti odidem od doma. Zda se mi je razkrilo, da imam čudne starše. Ne morem si izbrati drugih. Le takšne, ki mislijo le nase, lahko zapustim. Toliko lažje s tvojim otrokom. Mame ne bi bilo treba prepričevati, pognala bi me.«

Ker Matic ni takoj izkoristil priložnosti, ki bi jo po njenem večina moških, jo je to še utrdilo v želji, da se zgodi. Poslej, ko sta pomisleke odrinila, ni bilo večjih zaprek.

Breda je bila potem — za uro ni vedela — presrečna, da se je zgodilo.

IV.

Kristina je ovila steklenico uležane slivovke v papir in jo previdno položila v torbo poleg suhe slanice, klobas in orehov. V mislih je preletela opravke v mestu: kaj mora nujno opraviti, koga bo obiskala. Pogledala je še v denarnico, naglo prešela bankovce, nato pa se je nestrpna ozirala proti vratom.

»Anton, kje se obiraš?« je zaklicala skozi lino.

Nadaljevanje

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

13

PRIPOVEDUJE

LOVRO KOROŠEC-BRANE

GROZA V CERKNEM

Do danes je minilo toliko let, da se človek vsega ne spominja več. Ne morem povedati, kar ne vem, ali pa si kaj izmišljati. Takrat sem bil komandir kurirjev XXXI. divizije. Bili smo v Čepelzu nad Cerknim. Vem, da smo bili v hiši, iz katere je bil resnično lep razgled na samo Cerkno. Ne vem, kje so bili drugi oficirji XXXI. divizije, kajti v hiši smo bili samo trije, in to komisar Metod, načelnik štaba Hojan in jaz. Ko sem stopil v sobo, mi je komisar dejal, naj pogledam v Cerkno in povem kaj mislim. Ali se naši vojaki razvrščajo v strelce ali so Nemci. Bilo je toliko daleč, da se ni dalo razločiti. Načelnik je bil takrat sam v kuhinji. Ko sem mu povedal, da je nekdo v Cerknem in da ne vem kdo in da naj se takoj javi komisarju, je iz žepa potegnil cigarete in mi ponudil. Odvrnil sem mu, da ne kadim, on pa je odprl vrata v štedilnik in počasi z zato pripravljenimi kleščami iz njega potegnil ogorek. Zdel se mi je nekoliko nervozen in roke so mu tresle. Spet sem mu dejal, naj gre takoj h komisarju. Načelnik je spet preslišal moje besede in počasi nesel ogorek k cigaretim. V tem trenutku pa so v Cerknem že zadoneli rafali. Se sedaj vidim načelnika, kako

se je pričel tresti in mu je tobačnica z vsemi cigaretami padla na tla. Komisar Metod je planil na dvorišče in zavpil, naj gremo takoj vsi na položaje in začnemo streljati. Res je, da smo ustrelili vsak nekaj strelcov, toda bilo je predelež. Iz vasi Planina pa so kmalu zletele proti cilju mine iz minometov, borci pa so jurili v dolino. Takrat me ni nihče ničesar vprašal o načelniku. Jaz sem bil trdno prepričan, da je to morda trenutna kriza, ki je občasno marsikoga obiskala. Kasneje, morda 15 ali 20 dni po tem pokoli, pa smo izvedeli pravo resnico. Kdo bi si mislil, da sem živel pod isto streho s takim izdajalcem. Toliko se spominjam, več ne. Ne vem, ali sem komu poslal kakšnega kurirja ali ne. Gotovo pa smo ukrepali po naših takratnih močeh.

PRIPOVEDUJE STANE MOČNIK

Bil sem referent za telefonijo v IX. korpusu. Telefonske postaje so bile na več krajih, delati pa so morale brezhibno. Tako sem 26.1.1944 prišel na ogled centrale v Cerkno. Po pogovoru s tovaršem sem izvedel, da so brigade razvrščene okoli Cerknega in da je vse mirno. Ker sem domačin, in sicer sem doma na Brdcih, to je hribček nasproti cerkve, ali natančno nad gostiščem Lovca, si nisem belil glave, kam naj grem jest in spat. Šel sem domov k materi. Z menoj je bil tudi brat Jože. Doma sem se vedno počutil bolj varnega. Saj sem na hribčku, sem si mislil. Dne 27.1.1944 smo vsi vstali okoli 6. ure in mati nama je pripravila zajtrk. Okoli 7. ure sva z bratom hotela oditi. On bi šel na popravilo in pregled linij, jaz pa v telefonsko centralo, ki je bila v gozdu nad vojašnico. V tem trenutku je zaropotalo. Mislim, da so partizani preizkušali kakšno orožje. To se je večkrat dogajalo, saj so bile tu orožarske delavnice. Ker pa so rafali mitraljezov ponovno pretrgali tišino, sem se le ozrl skozi okno in začuden pod seboj pri cerkvi zagledal Nemce. Na drugi strani, v kasarni, pa so se na stopnišču pojavili partizani in se razbježali na vse strani. Tudi oni niso vedeli, kaj se dogaja. Tudi mati je zakričala: »Nemci!« Brat je hitro in še ob pravem času odšel. Jaz sem v hlev nesel skrit torbico, v kateri sem imel razne podatke. Prvi partizani so že tekli mimo hiše. Nisem imel nobene možnosti za umik, zato sem se vrnil v hišo med domače stene. Nemci so obkolili vas. Tu kjer sedaj stanujem, so postavili mitraljeze in stre-

ljali na Brdco. Poglej tovariš, kako blizu je bilo to, in tam so padale prve žrtev. Polastil se me je nemir. Skozi okno sem videl, da Nemci prodirajo na Brdca. Sli so čez most, se takoj razdelili v dve skupini, in z vseh strani ležli proti nam. Videl sem, kako je padel partizan in obležal mrtve. Drugi se je pobral in stekel dalje. Morda mu je uspelo uiti. V hišo je prišla neka partizanka, ker drugam ni mogla. Mati ji je dala obleko, da se je preoblekla. Nekoliko naprej od naše hiše je majhna dolinica in tam je večina borcev iskala zavetje. Tam je tudi najhuje pokalo. Naenkrat so se pojavili trije nemški vojaki z mitraljezi. Postavili so ga na primerno mesto in v dolgih rafalih sejali smrt med naše borce. Vedno bolj nas je skrbelo, kaj bo. S partizanko sva se spogledala in razumela drug drugega, da živa ne smeva priti Nemcem v roke. Dolgi so bili trenutki, ki smo jih preživeli. Po večnih vratih sta tolkla dva Nemca. Nemir, pomešan s prezirom, strahom in živčno napetostjo se je stopnjeval. Videl sem konec svoje življenjske poti. Bobnenje po vratih ni prenehalo. Pogledal sem mater, ki je v obupu jokala. Partizanki ne bi prav nič pomagala obleka moje mame. Nemočni smo čakali svoj konec. V tem trenutku pa je odjeknila močna eksplozija. Takoj nato še dve ali tri. Zaslislalo se je nemško povelje in Nemci so urno zbežali na cesto. Kaj se dogaja, ni nihče vedel. Videl sem Nemce, kako se hitro zbirajo in gredo proti želinu. Dva Nemca sta se mučila z nekim motornim kolesom, a ga nista mogla vžgati in se odpeljati. Vrgla sta ga po tleh in urno zbežala za odhajajočimi Nemci. Nastala je grobna tišina. Mati je komaj spregovorila: »Rešeni smo!« Previdno smo šli iz hiše. Mimo so že prišli partizani in odhiti sem za njimi. Za hišo smo pobrali partizana, ki je še kazal znake življenja. Iz škornjev mu je lila kri. Nekdo zavpije, da se spet bližajo Nemci. Ranjenca smo nesli v hišo in nismo vedeli, kaj se dogaja.

POPRAVEK

V zadnjem nadaljevanju pod naslovom GROZA V CERKNEM je o takratnih dogodkih pripovedoval IVAN CUNDRIC. KRISTIL in ne Ivan Curdič-Kristil, kakor je bilo pomotoma navedeno.

Avtorju in bralcem se opravičujemo.

Uredništvo

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Vsi trije zbori občinske skupščine Radovljica so na ločenih sejah, družbenopolitični zbor 30. oktobra, zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti 31. oktobra, posvetili največ časa obravnavi in sprejemanju dokumentov s področja družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu. Potrdili so samoupravni sporazum o prehodu na ekonomske stanarine, sprejeli ugotovitveni sklep o pristopu k samoupravnemu sporazumu o prehodu na ekonomske stanarine in tudi ustrezen odlok. Izrekli so soglasje k predlogu stališč, sklepov in priporočil skupščine SR Slovenije za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu v SR Sloveniji, k predlogu zakona o stanovanjskem gospodarstvu in zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o stanovanjskih razmerjih, s tezami za osnutek zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o gozdovih in zakona o varstvu pri delu. Vse predloge naštetih zakonov bo obravnavala skupščina SR Slovenije, zato bodo stališča občinske skupščine služila delegatom radovljiške občine za obravnavo v republiški skupščini.

Izvršni svet OS Radovljica je na 67. seji 22. oktobra obravnaval predloge za odobritev manjših odmkov lokacij posameznim posilcem, ki jih je pripravila komisija izvršnega sveta za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve. Na seji so potrdili program dela izvršnega sveta za oblikovanje družbenega dogovora o temeljih družbenega plana občine ter predlog za kritje stroškov krajevnim skupnostim pri izdelavi srednjeročnih in dolgoročnih planov. Na predlog veterinarske inšpekcije je zaradi prenehanja nevarnosti stekline izvršni svet sklenil, da razveljavi veljavnost odredbe o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje stekline v občini Radovljica.

Na 13. seji predsedstva občinske skupščine Radovljica 24. oktobra so tekli razgovori o nekaterih najpomembnejših nalogah v prihodnjem srednjeročnem obdobju, kot je predvidena gradnja nakupovalnega središča Murke v Lescah in družbenega doma v Radovljici. Dogovorili so se tudi o sklepih slovesnosti in otvoritvi obnovljene ceste na Pokljuko in o ukrepih za reševanje problematike občinskega odlagališča smeti. Beseda je tekla tudi o aktualnih vprašanjih delovanja delegatskega sistema.

Odbor za ustanovitev kluba samoupravljalcev pri občinskem svetu Zveze sindikatov Radovljica je na 2. seji 24. oktobra podrobno obravnaval osnutek samoupravnega sporazuma in poslovnih bodočega kluba samoupravljalcev. Cistopis osnutka je odbor posredoval v obravnavo predsedstvu sveta, ki bo do 10. novembra sprejel sklep o javni razpravi v TOZD, OZD in KS. Javna razprava bo trajala do 4. decembra, pripombe pa bodo zbirali in usklajevali do 10. decembra. V decembru bo svet ZSS dokončno sprejel predlog obeh osnutkov, podpisovanje pa bo sklenjeno v vseh TOZD, OZD in KS ter družbenopolitičnih organizacijah do 15. januarja 1980. Delegati vseh podpisnikov bodo ustanovili klub samoupravljalcev na ustanovni skupščini do 30. januarja.

Na sedežu občinske skupščine Radovljica je bil 24. oktobra posvet podpisnikov družbenega dogovora o urejanju in vzdrževanju spomenikov in spominskih obeležij NOB ter grobišč in grobov borcev v radovljiški občini. Obravnavali so osnutek tega dogovora, ki ga bodo po široki javni razpravi v KS, OZD, SIS in družbenopolitičnih organizacijah podpisali njihovi pooblaščenči predstavniki. Na podlagi sprejetega družbenega dogovora bodo sklenili samoupravni sporazum med občinsko skupščino, krajevnimi skupnostmi in drugimi podpisniki iz delovnih organizacij in SIS.

Koordinacijski odbor za proslave pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na seji 18. oktobra potrdil program spominskih slovesnosti ob dnevu mrtvih na območju občine. Dogovorili so se tudi o izvedbi občinske proslave dneva republike, ki bo 27. novembra v Bohinju in proslave za dan JLA 21. decembra. Določili so odgovorne nosilce proslav in programov. Obravnavali so tudi predlog programa proslav in prireditve občinskega značaja za prihodnje leto.

Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je na zadnji seji imenovalo svet za planiranje kot strokovno politično

telo za izvajanje nalog v pripravi na oblikovanje planskih dokumentov naslednjega srednjeročnega programa. Svet sestavljajo: predsednik Kemal Alibegović iz Verige Lesce, podpredsednica Ivica Slivnik iz Vezanine Bled ter člani Janez Smole občinski svet ZSS, Srečko Toman osnovna šola Radovljica, Marinka Noč, upravni organ občinske skupščine, Tinca Jakopič TP Špecerija Bled, Stane Jere GG Bled, Anica Pahič SGP Gorenje Radovljica, Avgust Weithauer Elan Begunje, Janez Stare KZK Radovljica in Drago Rozman Alpetour Bohinj.

Po dogovoru z občinskim svetom ZSS Radovljica in medobčinsko gospodarsko zbornico za Gorenjsko je izvršni svet OS Radovljica sklical prejšnji teden posvetovanje direktorjev. Težišče razprav je bilo na obravnavanju periodičnih obračunov v gospodarstvu, na pripravi oblikovanja srednjeročnih planov za obdobje 1981—1985, na planih investicijskih kreditov Temeljne banke Gorenjske in o problematiki ekonomskih odnosov s tujino.

Razvoju kmečkega turizma v radovljiški občini v preteklosti zaradi pomanjkanja ustreznih načrtov, pomanjkanja strokovnih kadrov, neurejenega kreditiranja naložb v turistično dejavnost kmetov pa tudi zaradi neenotnih pogledov na to vrsto dejavnosti kmetov, niso posvečali dovolj pozornosti. Spričo novih možnosti, ki jih ponuja zakonodaja, zlasti pa predlog družbenega dogovora o enotnem usmerjanju skladnega razvoja kmečkega turizma v Sloveniji, se bo kot kaže, tudi v radovljiški občini obrnilo na bolje. Zaenkrat je za kredite za naložbe v kmečki turizem zaprosilo 13 upravičencev, ki bodo usposobili 67 sob s 143 turističnimi ležišči. Po novih merilih davčne politike ima lahko vsak kmet 16 ležišč, ki ne bodo obdavčena.

Več kot sto šefov tujih diplomatskih predstavništev v SFRJ z ženami je med obiskom SR Slovenije konec prejšnjega tedna prišlo tudi na Bled in v tovarno Elan v Begunje, kjer so si s posebnim zanimanjem ogledali proizvodnjo smučí v novih proizvodnih obratih.

V hotelu Svoboda na Bledu je od 19. do 21. oktobra Center za obveščanje in propagando mladih pri republiški konferenci ZSMS organiziral seminar o vlogi in oblikah informiranja za učence osnovnih in srednjih šol, s posebnim poudarkom na delo mentorjev. Seminarja se je udeležilo 80 slušateljev iz vse Slovenije.

Zaradi še vedno neurejenega obratovalnega časa trgovin v radovljiški občini je po sklepu izvršnega sveta občinske skupščine oddelek za gospodarstvo posredoval občinskemu svetu Zveze sindikatov Radovljica, da čimprej začne postopek za spremembo in dopolnitev samoupravnega sporazuma o delovnem času v trgovinah.

Svet KS Begunje je na 7. seji 19. oktobra obravnaval predlog predračuna za asfaltiranje cest v Zapužah in na Mlaki ter predlog dogovora o gradnji občinskega družbenega doma za potrebe KS Begunje, Lesce in Radovljica v Radovljici. Dogovorili so se tudi o oblikovanju smernic za razpis referenduma o samoprispevku in o možnostih za gradnjo gasilске doma in kulturne dvorane v Begunjah.

Do konca septembra je samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju na družbenoekonomskih osnovah skupnega prihodka in skupnega dohodka s trgovsko delovno organizacijo Murka Lesce podpisalo že 72 proizvodnih delovnih organizacij. Iz SR Slovenije je sporazum podpisalo 60, iz SR Hrvatske 10 in iz SR Srbije 2 delovni organizaciji. Na Bledu pa so 11. oktobra svečano podpisali sporazum še predstavniki devetih OZD iz Slovenije, dveh iz Makedonije in ene iz Hrvatske.

Iz večletnih statističnih podatkov je razvidno, da po prečni osební dohodki zaposlenih v radovljiški občini zaostajajo za republiškimi poprečji. Tudi stopnja rasti neto osebnih dohodkov v SR Sloveniji je višja kot v občini. Poprečni mesečni osebni dohodek v združenem delu je bil julija 1979 v radovljiški občini 7.161 din, kar je 378 din, ali 5 % nižje od poprečja v Sloveniji. V prvih sedmih mesecih letos se je poprečni mesečni neto osebni dohodek v občini povečal v primerjavi z letom 1978 v gospodarstvu za 19,3 in v negospodarstvu za 16 odstotkov.

Svet KS Radovljica je v teh dneh razposlal vsem OZD, TOZD, SIS, društvom in organizacijam na območju krajevnosti predlog smernic za pripravo srednjeročnega plana radovljiške občine za obdobje 1981—1985. Smernice zajemajo izjeto stanja in predvidene elemente razvoja gospodarskih, komunalnih in vseh družbenih dejavnosti v prihodnjem obdobju, ki so delno že usklajeni s smernicami občinske skupščine in SIS. Vsi nosilci nalog v planiranju za radovljiško KS bodo poslali svoje pripombe in dopolnila k predlogu smernice do 1. decembra. Razprava o smernicah bo tekla na delavskih svetih, skupščinah SIS in uličnih oz. vaških odborih SZDL.

Ker vojaško strokovna literatura, ki se hrani na sedežu občinske konference ZRVS Radovljica in v matični knjižnici A.T. Linhart v Radovljici, ni dovolj izkoriščena, saj si le redki rezervne starešine izposojajo tovrstne knjige, je na predlog komisije za informativno propagandno dejavnost pri OK ZRVS sklenjeno, da bodo združili vse knjige, tudi knjige postaje milice in uredili osrednjo vojaško strokovno knjižnico v sedanjem prostoru ZRVS. Vsem krajevnim organizacijam ZRVS bodo poslali obvestilo in seznam celotne knjižne zbirke, ki bo na voljo vsem zainteresiranim bralcem, predvsem pa rezervnim starešinam.

Na 7. seji skupščine občinske skupnosti socialnega skrbstva Radovljica 24. oktobra so delegati obeh zborov potrdili analizo družbenega plana občine Radovljica za področje socialnega skrbstva za čas od 1976 do 1979, poročilo o devetmesečnem finančnem poslovanju in oceno razvojnih usmeritev socialnega skrbstva v občini za obdobje 1981—1985 ter predlog elementov za sklepanje samoupravnega sporazuma o temeljih plana občinske skupnosti socialnega skrbstva za obdobje 1981—1985. Izrekli so tudi soglasje za 20 % povzvišanje cene oskrbnega dne v Domu dr. Janko Benedik z veljavnostjo od 7. avgusta 1979. Sprejeli so samoupravni sporazum o merilih za dodeljevanje družbeno denarnih pomoči, ki se zagotavljajo v okviru zajamčenega programa in samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za oblikovanje cene oskrbe v organizacijah za usposabljanje v SR Sloveniji. Na zasedanju so bili delegati seznanjeni z gradivom za 7. skupščino Skupnosti socialnega skrbstva Slovenije ter imenovali delegata za oba zbora tega zasedanja.

Muzejsko galerijski odbor pri kulturni skupnosti Radovljica je na seji prejšnji teden razpravljal o ukrepih za popravilo in obnovo razstaviščnih prostorov in o možnostih za prizidek Sivčevi hiši v Radovljici. Na seji so sprejeli okvirni program razstav v Sivčevi hiši, v Festivalni dvorani na Bledu in drugih krajih občine v letu 1980.

Likovna sekcija Kulturno umetniškega društva Bled je v drugem polletju 1979 pripravila v avli festivalne dvorane na Bledu razstavo plastike akademske kiparke Sonje Skabrne, oljnih slik akademskega slikarja Hermana Gvardijančiča in Janeza Ravnika. Za vse tri razstave je napisal strokovne ocene dr. Cene Avgustin. Računajo, da si je te razstave ogledalo okoli šest tisoč obiskovalcev, kar priča o upravičenosti in pomembnosti galerijske dejavnosti v festivalni dvorani, ki so jo po večletnem premoru lani ponovno začeli izvajati. Likovna sekcija bo letos pripravila še razstavo del učencev osnovne šole dr. Josip Plemelj na Bledu na temo ljudske obrambe in civilne zaštite ter razstavo ob dnevu republike na tematiko iz NOB.

Od 9. do 11. novembra je bil v Mladinskem domu v Bohinju seminar, ki ga organizira mladinska komisija pri Planinski zvezi Slovenije za načelnike mladinskih odsekov pri planinskih društvih. Po predavanjih in sprejetju programov dela za naslednje leto so za udeležence organizirali planinsko turo v bohinjske hribe.

Ob tednu požarne varnosti sta občinska gasilska zveza Radovljica in SIS za požarno varnost priredila v soboto, 27. oktobra, v avli osnovne šole A.T. Linhart v Radovljici proslavo s kulturnim programom, kvizom za mladino in podelitvijo priznanj.

Na občinskem sindikalnem prvenstvu v odbojki 19. oktobra je v telovadnicah v Radovljici, Begunjah, na Bledu, v Lescah in Lipnici nastopilo 14 moških in 11 ženskih ekip. Pri moških so bili najuspešnejši tekmovalci GG Bled, pri ženskah pa odbojkarice Iskra Lipnica. Zmagovalni ekipi sta dobili spominske pokale občinskega sveta ZSS Radovljica, vse tekmovalci pa medalje.

20 LET DELAVSKE UNIVERZE RADOVLJICA

V torek, 30. oktobra, je Delavska univerza Radovljica praznovala dvajsetletnico uresničevanja nadvse odgovornega družbenega poslanstva. V 3412 oblikah izobraževanja je usposabljala preko 245.000 občanov. Za uspešno izvajanje učnih programov je pridobila nad 80 rednih in izrednih sodelavcev.

Ob tej priložnosti je dobila priznanje skupščine občina Radovljica. Vseh dvajset let je v skladu z družbenimi potrebami in možnostmi stalno izpopolnjevala obseg in kvaliteto vzgojnoizobraževalnega dela, ki temelji na sodobnih pedagoško-andragoških izsledkih. Programsko usmeritev je bila zasnovana na temeljih marksizma, povezanega s teorijo in prakso našega samoupravnega socializma.

Družbeno izobraževanje je imelo na delavski univerzi ves čas posebno mesto, ki pa se prav zadnje čase še bolj krepi. Organizirali so 170 različnih seminarjev in 32 oddelkov političnih šol, ki se jih je udeležilo 7.645 občanov. 2.014 predavanjem obrambe vsebine je prisluhnilo 157.578 ljudi. Do konca 1. 1980 bo vključila v izobraževanje vse delegate v občini.

S strokovnim in splošnim izobraževanjem se je delavska univerza vključila v usposabljanje za delo in ob delu ter izobraževanje za kulturne in socialne potrebe delavcev in občanov.

Med leti 1975 in 1979 je organizirala 491 različnih strokovnih in splošnih tečajev, šol za starše in življenje, ki se jih je udeležilo 10.559 občanov. V okviru kulturno estetske vzgoje je pripravila 347 prireditev in razstav, ki si jih je ogledalo 60.484 ljubiteljev.

V osnovnem izobraževanju so od petega razreda dalje izobrazili 661 delavcev, kar je v primerjavi s podatkom, da v občini Radovljica nima končane osnovne šole kar četrtina vseh zaposlenih, malo.

Izobraževanje ob delu na srednjih šolah ima pri DU že dolgo tradicijo. Vrsto let je bila Delavska univerza Radovljica sploh edina ustanova v občini, ki je izobraževala na tej stopnji.

V 22 oddelkih poklicnih šol se je v dvajsetih letih šolalo 553 delavcev, v 96 oddelkih tehniških srednjih šol — delovodskih, ekonomskih in komercialnih — pa 2445 delavcev. V dvajsetih letih so za združeno delo izobrazili preko 700 ekonomskih, strojnih, lesarskih, elektro in komercialnih tehnikov in delavcev.

Vzgojno izobraževalni proces poteka v 12 opremljenih učilnicah in kabinetu, razpolagajo z dvorano z 80 sedeži in precej kvalitetno in bogato strokovno knjižnico za potrebe izobraževanja ob delu. Enajstčlanski kolektiv pa se sooča tudi s preprekami. Nujno potrebujejo ustrezne prostore za družbeno izobraževanje. Nadejajo se, da bodo z novim centrom za izobraževanje lahko zadostili tudi tej potrebi.

INDOK CENTER RADOVLJICA

Udeleženci srečanja kurirjev in vezistov NOV Gorenjske pred poslopjem delovne organizacije PTT Kranj, katere gostje so bili (Tekst in foto B. Blenkus)

ZAKLJUČNO TEKMOVANJE TURISTIČNIH PODMLADKOV GORENJSKE

Na zadnji seji komisije za turistični podmladek pri Gorenjski turistični zvezi so obravnavali priprave na polfinalno in finalno tekmovanje s tematiko o turističnih zanimivostih škofjeloške občine. Ugotovili so, da se je za predfinale, ki bo v soboto, 3. novembra, z začetkom ob 9. uri v hotelu Creine v Kranju, prijavilo 12 ekip turističnih podmladkov osnovnih šol na Gorenjskem in da so iz dveh javili, da bodo prijave še poslali. Dogovorili so se, da bodo prijave sprejemali do začetka tek-

movanja. Iz jeseniške občine so se za to tekmovanje prijavile ekipe osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc in 16. december Mojstrana.

Komisija je na seji imenovala žirijo in zapisničarja in se dogovorila še o podrobnostih tekmovanja. Sklenili so, da bo v finalno tekmovanje, ki bo 10. novembra v prostorih Alpskega v Češnjici pri Železnikih, prišlo pet najboljših ekip s predtekmovanja.

Dopisujte v Železarja

Na seji so se dogovorili, da bodo v soboto, 3. novembra, pregledali tudi šolske naloge s turistično tematiko, ki so jih poslali učenci šol komisiji v oceno.

Pri polfinalnem tekmovanju bo komisija to soboto ocenila tudi splošno dejavnost turističnih podmladkov na osnovnih šolah. Najboljše pri tem in tisti, ki so najboljše postavili naloge ter tri ekipe s kviz tekmovanja bodo za nagrado prejeli vozovnice za dvodnevni izlet, ki bo spomlad. Prva ekipa na kvizu bo osvojila še prehodni pokal. Komisija je o vseh teh sklepih takoj obvestila vse šole in turistične podmladke na Gorenjskem.

B.

ŠE O DELOVANJU KLUBA ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV

V prejšnji številki Železjarja je bilo objavljeno poročilo z letne skupščine kluba zdravljenih alkoholikov. Kot dopolnilo temu članku še besede najstarejšega člana — svojca zdravljenega alkoholika:

»Ob pregledu in ugotavljanju rezultatov našega dela bi tudi sama rada z nekaj besedami osvetlila pretežni problem naše družbe — to je alkoholizem.

Sem svojec zdravljenega alkoholika, zato tudi v imenu svojcev želim čimboljše sodelovanje, ker bo le to pripomoglo k večjemu uspehu pri preprečevanju alkoholizma.

Nekaj želim povedati o vlogi svojca pri zdravljenju in rehabilitaciji alkoholika in opozoriti na težave, ki jih pri tem imamo.

Vemo, da je medicinska znanost na področju alkoholizma veliko napredovala. Alkoholik je priznan kot bolnik in tako tudi obravnavan. Dana mu je možnost za zdravljenje, tako da družinam iz tega težkega položaja nekako le pomagamo. Ob večletnem sodelovanju pri zdravljenju in rehabilitaciji svojca alkoholika sem si pridobila potrebno znanje o alkoholizmu, spoznavala sem posamezne primere, pomagala in tudi po lastnih izkušnjah ugotavljala, kakšno vlogo ima pri zdravljenju svojec. Lahko rečem, da težko in zelo veliko. Sprva se tolaži, da se bodo razmere že nekako uredile. Odlasla in odpuščala iz dneva v dan ter se sramuje pred okolico. Ko pa se le odloči, da nekaj ukrene, je njegova prva in največja naloga, kako prizadetega pripraviti, da se sploh odloči za zdravljenje. Največkrat prigovarjanje in prošnje nič ne zaležejo. V strahu pričakuje še najhujše ukrepe s strani delovne organizacije. Zdi se, da naleti na negativne ugovore okoličarjev: »Kaj bi se šel zdraviti, saj nič ne pomaga. Glej tega ali onega, zdravi se je pa zopet pije,« ali na primer: »Mene bi bilo sram, če bi se moral zdraviti. Zakaj bi morala pri zdravljenju ti pomagati? Pusti, naj utone!« Ali pa: »Zakaj moraš ti sodelovati, saj nisi ti pila!« in podobno. Ko je gorje že v takšni fazi, da je izhod nemogoč, se bolnik odloči za zdravljenje. Takrat lahko rečemo, da je led prebit. A naše delo ni končano. Prične se sodelovanje pri zdravljenju. Kako poteka, oziroma kakšno vlogo imajo pri tem svojci? Poslušajo predavanja in razlago. Lahko bi rekla, da se zdravijo tudi svojci. Dostopna jim je tudi potrebna literatura. Vzpostavijo se nove čustvene vezi med bolnikom in svojci. Saj je znano, da je družina alkoholika čustveno razrvana. Dobimo tudi potrebna navodila, kako ravnati z zdravljenim alkoholikom, kako ga aktivno vključiti v družino, kako izpolniti tisti čas, ki ga je prej prebil v pijančevanju itd.

Se nekaj besed o klubu zdravljenih alkoholikov. Vsak pacient, ki pride z zdravljenja, se vključi v klub. Že med zdravljenjem si je moral narediti načrt za prihodnost. Mnogokrat je brez zaposlitve, brez družine (ločen od žene in otrok). Poleg tega ga pesti še nezaupanje, zaupanje si pridobi nazaj šele po nekaj letih abstinence. Zato je poleg njegove prizadevnosti potrebna še pomoč družbe, ki ga nikakor ne sme zatajiti in gledati v nekdanji luči. Če rehabilitacija ne poteka, kot je potrebno, se zgodi, da se zdravljeni alkoholik iz kakršnihkoli vzrokov znajde v recidivu. Zato mu je obiskovanje kluba potrebno. Tam bo našel tovariše, ki ga dobro raz-

zumejo in mu v težavah vsak po svoji moči pomagajo. Socialni delavci mu nudijo vsestransko pomoč. Vzpostavljajo se dobri medčloveški odnosi med člani kluba.

Če bi obiskal klub kak predstavnik podjetja, občine, družbenopolitične organizacije ali zdravnik, bi pacienti imeli več moralne opore in spodbudne zavesti, da se še nekdo zanima zanje. Tovariši iz kluba naj bi bili s svojo vztrajno abstinenco najboljše priporočilo ostalim, ki iščejo pot in rešitev iz težav, ki jih povzroča alkoholizem.

Abstinenci in svojci, svetujte in pomagajte tudi ostalim, ki so pomoči potrebni!

Pri preprečevanju alkoholizma je premalo udeležena celotna družba. Vse preveč bremena leži na zdravstvenih in socialnih delavcih in seveda na prizadetih družinah. Veliko odločujočih činiteljev v naši družbi se obnaša tako, kot da se jih alkoholizem ne tiče. V preventivi se stori premalo za osveščenost ljudi, znanje o alkoholizmu bi morali obvezno posredovati tudi odrasli generaciji. Na neznanje nale-

timo tudi tam, kjer bi morala biti osveščenost obvezna. Prevečkrat se po časopisih sprašujemo, kako si pomagati iz težav. Z boljšim delom v preventivi bi dosegli, da bi se prizadeti šli zdraviti čimprej, dokler še škoda še manjša, to je, dokler še ni ločen od družine in izključen iz delovne organizacije. Tako pa je kasnejše zdravljenje težje in dolgotrajno. Če bi bili oboroženi z znanjem o preprečevanju in zdravljenju alkoholizma, bi tudi na tem področju lahko rekli »Nič nas ne sme presenetiti«.

Letošnje leto je leto otroka in ko današnja družba sprejema razne naloge in dela načrte, kako pomagati otrokom, naj se zaveda, da je treba na tem področju storiti kaj več prav za tiste otroke, ki trpijo nemočni v družini alkoholikov, za tiste, ki morajo ponoči bežati iz stanovanj, ki zaradi alkoholizma v družini nimajo najosnovnejših pogojev za zdrav razvoj. Zavedajmo se, da smo odgovorni za njihov telesni in duševni razvoj in da bodo ti enkrat predstavljali našo družbo.

Zahvaljujem se vsem, ki delate na tem področju in nam pomagate, za vso skrb in prizadevanja in upam, da vam bo v plačilo zavest, da ste pomagali mnogim družinam, da so zaživele lepše življenje.

Te besede je povedala sestra in mati alkoholikov.

Stane Torkar

Upokojenci na letošnjem srečanju v domu upokojencev na Jesenicah

24. OKTOBER – DAN OZN

»Vsak otrok ima pravico uživati vse ugodnosti socialnega varstva. Imeti mora pravico do življenja in razvoja v zdravih okoliščinah. Zato je treba njemu in njegovi materi nuditi posebno nego in varstvo. Zanj in njegovo mater je treba skrbeti že pred porodom. Otroci imajo pravico do ustrezne prehrane, stanovanja, razvedrila in zdravniške nege.«

To je četrto načelo deklaracije o otrokovih pravicah. Kaj menite, koliko možnosti, da bi uživali pravice, navedene v tem načelu, imajo otroci, katerih starši živijo v revščini, pravice pa so si prilastili bogati veleposestniki, vojaški poveljniki in drugi kapitalistični zatiralci?

V šolski avli je bilo vse živo. Smeh je napolnil srca otrok in veselja ni bilo ne konca ne kraja. Saj je to njihov dan! Dan, ki ga praznujejo vse članice Združenih narodov in ki je posebej posvečen otrokom po svetu! In to prav vsem otrokom! Tudi tistim, ki ne morejo uživati svobode, ki ne poznajo lju-

bezni, in vsem, ki jih prizadevajo krivice danasnega sveta.

Gong je zaznamil začetek proslave. Deklice v črnih dresih, ki naj bi predstavljale otroke črne Afrike, so zaigrale na bobne, čembala, zvončke. Spremljale so pesem Igraj na tamtam, ki je na kratko predstavila otroke zatirane Afrike. Sledila je pesem Vojna v otroških očeh in pesem z naslovom Zakaj ne joče več deček, kjer so čudovito predstavljali otroci, ki so vse solze izjokali in nimajo nikogar več, ki bi jim lajšal gorje in nudil ljubezen. Agostino Neto, pesnik in veliki borec za pravico, ki je pred nedavnim umrl, je napisal mnogo pesmi, med njimi tudi pesem Slovo v trenutku ločitve, ki je ganila marsikatero otroško srce in utrla marsikatero solzo v oči.

Potem je po zvočniku zadonela pesem Vstanite v suženjstvo zakleti in deklice v črnih dresih — otroci zatirane Afrike, pretrgajo verige in z dvignjeno glavo odidejo z odra. Sledilo je deset načel deklaracije o otrokovih pravicah, ki jo je sprejela generalna skupščina Združenih narodov že leta 1959 in v kateri so zapisane vse pravice in svoboščine, ki jih morajo uživati vsi otroci. Za prijetno vzdušje sta poskrbeli deklici, ki sta zaigrali na flavto. Zgodba deklice s plakata je spet prikazala stiske črnih otrok. Potem so učenke sedmih razredov prebrale nekaj misli ob letu otroka: Otroci so največje bogastvo; če jih zanamirimo, bo ogrožena bodočnost. Najhujši zločin je zanemariti otroka! Ne moremo mu odgovoriti jutri — njegovo ime je danes! Nato so prebrali spisa dveh učenk: Za leto otroka in Dajte ji največjo srečo. Zopet so zaigrale flavte. Ob pesmi so pritekale na oder rožice, počenile v krog in sklenile glavice. Nato sta priletela dva metuljčka in zaplesala. Skakala sta od cveta do cveta, dokler nista predramila rožic in vsi skupaj so ob pesmi Lepo je v naši domovini biti mlad zapeli in zaplesali. Za lep zaključek so pripravili pesem Njim, ki so pozabili, kaj je smeh. Proslava za višje razrede je bila zaključena. Sledila ji je še ena za nižje razrede.

Avla je sedaj prazna. Le na pannonih še visijo plakati s proslavo ob dnevu OZN. Marsikdo se dalj časa zadržuje ob njih. Če bi ga vprašali, na kaj misli ob pogledu na plakate, bi verjetno odgovoril, da na zatirane črne otroke, ki so izkoriščani, zanemarjeni, lačni. Še so ljudje, če jih sploh smemo imenovati ljudje, ki rušijo družinsko srečo in ljubezen. Zatorej vedite, zatirani otroci, mi smo z vami!

Blanka BERTALANIČ, 7. a
OŠ Prežihov Voranc, Jesenice

PRISRČNO SREČANJE NAJSTAREJŠIH OBČANOV

Društvo upokojencev Jesenice je v soboto, 27. oktobra, pripravilo tovariško srečanje upokojencev starih 80 in več let. Iz krajevnih skupnosti območja Jesenic je bilo vabljenih 66 upokojencev. Pet se jih ni odzvalo vabilu, dva pa sta v času priprav umrla.

Srečanje je otvoril Jurij Dolenc, nato pa je zbrane pozdravil Hanzi Verdnik, predsednik društva in jim čestital k življenjskemu jubileju. Med drugim je povedal, da je med povabljenimi največ bivših železjarjev, da so se nekateri vojskovali že v prvi svetovni vojni, se udeležili bojev za severno mejo, sodelovali so v delavskem gibanju in se v zadnji vojni vključili v NOB, tako da je bila njihova življenjska pot ena sama borba. Šele danes lahko v miru preživljajo jesen svojega življenja.

V pestrem kulturnem programu so poleg pevskega zbora upokojencev nastopili še varovanci VVZ Julke Pibernik, pionirka osnovne šole Koroška Bela in mladinci amater-

skega gledališča Tone Cufar. Program je vodila in njem sodelovala Stanka Geršakova.

Srečanja so se udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij, krajevne skupnosti Sava in železarne Jesenice, ki že dolga leta pomagata društvu in ima nad njim tudi patronat.

Po programu se je med udeleženci razvil sproščen razgovor. Obujali so spomine na težke dni, ko so garali od jutra do večera, da o topli malici, skrbi za stanovanje in drugih ugodnostih, ki jih danes zaposleni imajo, takrat ni bilo govora. Delavec je živel iz rok v usta.

Resnično, ta večer so naši najstarejši občani ob izdatni zakuski in prijetni domači glasbi preživeli nekaj lepih uric. Občutek, da niso osamljeni, je naredil slovo še bolj prisrčno in ganljivo. Vsi pa so imeli eno samo veliko željo, da bi se prihodnje leto zopet srečali.

I. Torkar

KDO DAJE NETOČNE IN NEPREVERJENE PODATKE IN ZAVAJA JAVNOST?

V 40. številki ŽELEZARJA z dne 25. oktobra na 14. strani Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice objavlja pod naslovom SE ENKRAT »DA DOSEŽEMO VEČJI RED IN ODGOVORNOST BO POTREBNO KOGA TUDI ODSTAVITI« odgovor na članek pod istim naslovom, objavljenem v 39. številki glasila z dne 18. oktobra.

Odgovor Biroja za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice še bolj potrjuje »nevestno, nepravčasno in malomarno izpolnjevanje delovnih in drugih obveznosti« nekaterih delavcev biroja, ker so ga pač oblikovali v pisarni na osnovi teoretičnih predpostavk, ne da bi vsaj poskušali prisluhniti ali kakorkoli preveriti pritožbe čez 500 stanovalcev, ki so deset dni dnevno sporočali svoje negodovanje sami ali prek članov hišnih samouprav na biro zaradi neustreznega ogrevanja oziroma mrzlih radiatorjev. Ali ne kaže to na brezvesten, neodgovoren in podcenjevalen odnos do ljudi, če delavci na biroju na osnovi teoretičnih predpostavk, enega človeka, ki kontrolira izmenjevalne postaje in uredbe o ukrepih za zmanjšanje porabe in za varčevanje tekočih in plinastih goriv za proizvodnjo električne in toplotne energije izpodbijajo vse trditve novinarja, ki je svoj sestavek napisal med temi ljudmi in mu žaljivo obešajo očitke o »netočnih in nepreverjenih podatkih, zavajanje javnosti, kritizerstvo in žaljivo ter družbeno škodljivo pisanje«.

Pa pustimo to in pogledimo, kaj govorijo dejstva, da bomo spoznali, kdo pravzaprav resnično zavaja javnost.

Dejstvo, da so bili radiatorji bolj mrzli kot hladni v dneh od 3. oktobra, ko naj bi do stanovanjskih objektov, ki so prizadeti, prišlo ogrevanje, do 15. oktobra, je pripravljeno s podpisali ali kakorkoli potrditi čez 500 prizadetih stanovalcev. Zakaj se BUSP zagovarja na avtomatiko in kontrolorja, ko vendar iz prakse vemo, da večkrat tudi ta dva odpovesta ali izkazujejo netočne podatke. To je bilo tudi v obravnavanem primeru, čeprav BUSP v odgovoru trdi, da v beležkah in kontroli avtomatične izmenjevalne postaje ni bilo »nobenih odstopanj«. Pred pričami je bilo namreč ugotovljeno, da je kontrolor v obratovalno knjigo izmenjevalne postaje pisal tudi po 10 in 15 stopinj višjo temperaturo vstopne vroče vode oziroma radiatorske vode, kot pa je bilo dejansko stanje. Zakaj so na BUSP bolj zaupali knjigi in kontrolorju kot pa 500 prizadetim občanom in zakaj niso prišli intervenciji stanovalcev preveriti, čeprav so obljubljali, celo direktor BUSP. Ali ni to birokratski odnos do ljudi? Ali je po tem res družbeno škodljivo, če novinar pred javnostjo razkrije tak birokratski odnos?

BUSP v svojem odgovoru tudi trdi, da »v navedeni avtomatični izmenjevalni postaji tudi ni bilo nobene okvare, zato delavci BUSP tudi zanjo niso mogli vedeti in ve le pisec omenjenega članka«. Tudi na možnost okvare so delavci BUSP opozorjali stanovalci, ker so se prepričali pri drugih koristnikih toplovoda, da pri njih ogrevanje zelo dobro deluje in da ga je bilo včasih celo preveč. Zakaj na to ni nihče reagiral? Zakaj so stanovalci morali sami priti do domneve, da gre verjetno za zamašenost filtrov in to sporočiti upravljalcu toplovodnih naprav Francu Gomilšku. Še isti dan, 15. oktobra, so očistili filtre in ljudje so si oddahnili — v stanovanjske prostore je dotekla topla voda in ni jih več zeblo. Ne vem, kako bi sicer lahko drugače imenovali zamašenost filtrov kot okvaro. Ali ni to nov dokaz malomarnosti in neodgovornosti, ko bi bila ta okvara lahko pri vestnem delu odpravljena že prve dni ogrevanja in več kot deset dni ljudi ne bi zeblo, prihranjeni pa bi bilo tudi mnogo hude krvi in groženj, da celo groženj, ki so jih stanovalci izrekli po telefonu tudi delavcem BUSP, da ne bodo plačali ogrevanja. Take »groženje« je bil deležen celo direktor BUSP od ene od stanovalk!

Kdo je pri takem odnosu povzročil več škode — ali avtor prvega sestavka ali delavci BUSP sami, naj bralci presodijo sami. Ali je avtor prvega sestavka res »žalil odgovorne delavce in s tem tudi delovno organizacijo kot celoto«, če je napisal resnična dejstva, ki jih nekateri odgovorni delavci niso hoteli niti preveriti med ljudmi. Več jim je bila avtomatika in kontrola kot pa intervencija in razburjenost ljudi. V prvem sestavku ni bilo nikler govora o celotnem delovnem kolektivu BUSP, pač pa o najodgovornejših delavcih, ki niso reagirali na pritožbe stanovalcev, čeprav so obljubljali, da bodo prišli »pogledat«. Pa jih ni bilo! Vprašajo naj tiste posameznike, ki so morali v njihovem imenu od stanovalcev sprejemati množico pritožb, da pa tudi groženj, da ne bodo plačali ogrevanja. Kdo potem dela družbeno škodo — avtor prvega sestavka, ko je to napisal ali oni sami s takim odnosom do ljudi, za katere so celo trdili »da izsiljujejo večje ogrevanje«, čeprav so zahtevali le to, kar so imeli ostali stanovalci, ki imajo stanovanja priključena na toplovod. Stanovalci obravnavanih stanovanjskih objektov so bili tako skoraj štirinaest dni dvakrat udarjeni, kakor pravimo — bili so brez ogrevanja, ki ga plačujejo vse leto, dodatno pa so morali plačati še električno ali drugo kurjavo, da jih ni zeblo.

Na koncu bi bilo potrebno tudi reči, da biro, zato pač, ker je biro, nima nobenih posebnih pooblastil, da bi lahko brez preverjenih podatkov, za to pa so ljudje in ne avtomatika, avtorju navrtili vrsto zelo žaljivih očitkov, ki bi jih pri kritični in samokritični presoji obravnavanega problema morali, če ne na glas, pa vsaj potihoma pripisati sebi.

Prav bi bilo, da bi se s tem problemom spogledala tudi samoupravna delavska kontrola BUSP, vendar ne na osnovi takih »argumentov«, iz katerih je grajen odgovor BUSP v zadnji številki Železjarja. Vprašajte ljudi, pa vam bodo povedali resnico, kdo daje netočne podatke in zavaja javnost.

Po izjavah stanovalcev napisal Joža Varl

UGOTOVITVE IN SKLEPI ODBORA ZA PARKE, ZELENICE, POKOPALIŠČA, JAVNE SPOMENIKE IN TURISTIČNO KOMUNALO

Pri komunalni skupnosti občine Jesenice zelo aktivno in uspešno deluje odbor za parke, zelenice, pokopališča, javne spomenike in turistično ureditev, ki ga vodi Nataša Torkar.

Pred kratkim je imel odbor šesto sejo, na kateri so predsedniki komisije za urejanje okolja pri krajevnih skupnostih poročali o uresničevanju programa v letošnjem letu. Ugotovili so, da sredstva v okviru programov so, primanjkuje pa delavcev-izvajalcev.

Velik problem sta določitev kraja za novo smetišče v občini in ureditev hudoornikov Ukova ter Čopovega grabna na Jesenicah. Tajnik odbora Jože Svetina je poročal, da ima vodna skupnost ureditev obeh hudoornikov v programu del prihodnje leto. Kar zadeva smetišče, pa ta čas zavod »Smetiš« iz Ljubljane raziskuje teren in pripravlja študijo o naših lokacijah za smetišča. Predvsem gre za Mežakljo, Vrbenško gmajno, Dobravsko polje ob sotočju Save in Radovne, Dvorsko vas in sedanjí prostor med Savo ter železniško progo, ki pelje na Koroško. Študija za ureditev sežigalne naprave za

nevarne snovi se za področje vse republike pripravlja posebej.

Na seji odbora so poslušali tudi poročilo komisije za lepo okolje pri Turističnem društvu Jesenice, in sicer o uspešnem delovanju turističnih podmladkov na šolah in o očiščevalnih akcijah, ki so jih zelo množično opravljali učenci vseh šol.

Na seji so poudarili, da morajo največjo skrb za lep izgled in čistočo okrog stanovanjskih poslopij nositi stanovalci sami. Zato bodo predlagali svetom krajevnih skupnosti in krajevnim konferencam SZDL, da poživijo delo hišnih svetov in da tam, kjer jih ni, oziroma ne delajo, izvolijo nove. Hišni sveti bodo morali razdeliti odgovornosti in zadolžitve na posamezne stanovalce, ki bodo morali skrbeti, da po zelenicah in okoli poslopij ne bo smeti in da se po nasadih ne bo delala škoda.

Predstavniki komunalnega podjetja Kovinar so naročili, naj za to odgovorni poskrbijo, da bodo za dan mrtvih pokopališča in spominska obeležja skrbno urejena.

B.

ALEKSU GUSEVU- ALJOŠU V SPOMIN

Ne samo med Hruščani, temveč tudi med mnogimi drugimi občani, predvsem kulturnimi delavci, je boleče odjeknila vest, da nas je nenadoma in nepričakovano zapustil tovariš in prijatelj ALEKS GUSEV-ALJOŠA. Kulturniki so izgubili neustrašivega kulturnega delavca, filatelista pa velikega ljubitelja in zbiralca znamk, organizatorja in povezovalca filatelistov dveh občin, plemenitega tovariša in prijatelja.

Tri dni za tem, ko je praznoval 82-letnico svojega rojstva, je za vedno prenehalo biti njegovo dobro srce. Spoštoval in cenil je vse ljudi, za vsakogar je našel toplo besedo in vsem je bil pripravljen pomagati. Ni znal odreči ničesar in do zadnjega dne svojega življenja je bil aktiven družbeni delavec. Toda smrt je bila močnejša od njegove velike volje do dela in od njegovih načrtov v kulturnem društvu in pri filatelistih, kjer je deloval.

Ko je pred 82 leti prijel na svet na daljni Jalti v Sovjetski zvezi, nihče ni pričakoval, da bo svojo trpko in obenem bogato življenjsko pot končal na Hruščici, kjer je s svojo ženo, s katero se je poročil leta 1927, preživel polnih 49 let.

Kot študent v Moskvi je moral zapustiti šolske klopi in obleči vojaško suknjo in se boriti za tiste, ki so mu vsilili pokorščino. Krvavi dogodki v Rusiji v letih 1917-1918, ki so se končali z zmago oktobrske revolucije, so ga s tovariši zanesli izven domovine, dokler ni po dolgotrajnem romanju prispel v Jugoslavijo, kjer je nadaljeval vojaško službo. Prepotoval je vso Jugoslavijo, dokler ni leta 1921 prišel v Rateče stražiti našo državno mejo, kjer je spoznal tudi svojo ženo. Leta 1924 je s seboj prinesel suknjo in se zaposlil pri železnici na Jesenicah, kjer je delal na sekciji za vzdrževanje prog vse do svoje upokojitve. Pred 49 leti se je preselil na Hruščico, kjer so ga kmalu sprejeli

za svojega, saj je kmalu pokazal veliko delavnost in sposobnost.

Pred drugo svetovno vojno je aktivno deloval v hruščanskem Sokolu. Njegovo aktivnost je prekinila druga svetovna vojna, po osvoboditvi pa se je ves zapisal kulturnemu delu in delu s filatelisti. Vsa leta po osvoboditvi je bil član upravnega odbora kulturnega društva, največ pa je deloval v dramski sekciji. Zagnano je pomagal pri gradnji kulturnega doma na Hruščici in bil nekaj let celo predsednik hruščanske Svobode. Domačini pravijo, da najbrž ni bilo dramske prireditve, proslave ali druge slovesnosti po osvoboditvi, da Aleks Gusev ne bi izdelal kulis ali ustrezne dekoracije. Dom družbenih organizacij na Hruščici je bil njegov drugi dom. Lotil se je vsega, pa tudi če je bilo potrebno v domu kaj popraviti. Nikdar ni odrekel dela in opravil je mnogo tistega, za kar drugi niso imeli časa. Zadnja leta je v društvu opravljal dolžnost člana nadzornega odbora in gospodarske komisije.

Aktiven je bil tudi pri delu občinske zveze Svobode in prosvetnih društev oziroma sedanjih zvez kulturnih društev. Še na letošnji zadnji konferenci zveze kulturnih organizacij občine smo ga videli kot delegata svojega društva. Za letošnji občinski praznik pa je še vneto sodeloval pri organizaciji in izvedbi zelo uspešne razstave znamk in značk, ki jo je organiziralo Filatelistično društvo Jesenice, kjer je bil kljub častitljivim letom duša društva. Se in še je imel načrtov, ki pa jih je prekinila nenadna smrt. Izgorel je za svoje društvo, za kulturo in svoje filateliste. Taki ljudje pa kljub smrti s svojimi deli ostanejo z nami.

Za svoje aktivno delo je prejel več nagrad in priznanj, med drugim srebrno odličje Svobod in Čufarjevo nagrado občine.

Hruščani, ki so ga imeli za svojega, so izgubili dobrega in aktivnega vaščana, filatelista neustrašivega organizatorja in svetovalca, mi vsi, ki smo ga poznali, pa dobrega in plemenitega tovariša in prijatelja.

UREJANJE NASELJA PLAVŽ V DRUGAČNI LUČI

Pod naslovom UREJANJE NASELJA PLAVŽ v eni izmed zadnjih števil Železarja smo brali, da se je končno le pristopilo k urejanju okolice stanovanjskih blokov na tem delu plavžarskega naselja, da se bo priključilo tudi ostale bloke na centralno ogrevanje, sicer postopoma in da se bo rekonstruirala tudi Tavčarjeva cesta. Pri tem pa se bodo uredili tudi novi parkirni prostori in nove zelenice, na katere se bo zasadilo razno okrasno grmičevje in dreje. Res hvalevredna akcija, ki se je lahko veselimo vsi prebivalci tega območja.

Dolžni smo zahvaliti predsedniku in vsem članom Hortikulturnega društva Jesenice, posebno pa Marici Mikeli, ki strokovno in prizadevano skrbi, da je park skozi celo leto urejen in oskrbovan in vreden obiska in ogleda, kar dokazujejo pohvale vseh obiskovalcev. Teh pa ni tako malo.

Akcij za urejanje okolice stanovanjskih blokov na Plavžu so se že lansko jesen lotili tudi stanovalci blokov št. 4 in 6 na Cesti revolucije. Zelenice okoli blokov so posadili z okrasnim grmičevjem in raznim drevjem, del površine pa so namenili tudi igrišču za najmlajše, da je vsaj delno rešen problem igrišča za otroke. Na ta način si stanovalci teh blokov — to pa so večinoma delavci in upokojeanci Železarne, vsestransko prizadevajo, da bi svoje domove in okolico, kjer preživljajo prosti čas, naredili kar najbolj prijetno. Izkazali so se vsi, od hišnih svetov navedenih blokov, do posameznikov, ki so mnogo svojega prostega časa žrtvovali za urejanje okolice; še zlasti pa sta bila v teh akcijah prizadevna predsednik in gospodar hišnega sveta bloka na Cesti revolucije št. 6.

Zal pa urejena okolica vsem ni pogodu, saj so neznanzi v preteklem tednu v noči od petka na soboto porušili pet komaj vsajenih brez in s

tem dokazali svoj odnos do urejene okolice, kjer živijo tudi sami. Izgleda, da jih urejenost moti in da svojo trenutno nerazpoloženost kažejo na tak, družbi škodljiv način. Stanovalci teh blokov tak vandaliem vsestransko in javno obsojamo, obenem pa vse prosimo, da se proti spornemu početju po vsej verjetnosti »odraslihi huliganov«, in da krivce takoj prijavijo hišnemu svetu. Ta bo preko pristojnih občinskih organov sprožil postopek, da se proti vsakemu krivcu primerno ukrepa.

Tudi proti tistim brezvestnim šoferjem, ki neodgovorno vozijo po komaj urejenih zelenicah, bi bilo potrebno ukrepati in jih prirediti preganjati, saj izgleda, da so pozabili, da so za vožnjo avtomobilov predvidene ceste, za parkiranje pa parkirni prostori.

Stanovalci omenjenih blokov

V KNJIGI SEM NAŠLA SAMO SEBE

Knjiga. Kaj je to? To je nekaj, kar človek mora ceniti, nekaj, kar se daj časa ohraniti in kar pove, kaj in kako je bilo nekoč, kako je sedaj in kako bo v prihodnosti. V knjigi lahko človek najde razvedrilo, največkrat pa tudi samega sebe.

Ko sem začela hoditi v šolo, je obstajala zame edina knjiga — čitanka. Dolgo nisem mogla ugotoviti, kdo napiše čitanke in kje dobi avtor snov zato, kar potem napiše. Kmalu sem spoznala, da mora te zgodbe pisati nekoč, ki resnično doživlja trenutke, ki mu ostanejo tako živo v spominu, da jih mora napisati.

Ze sem začela brati pravljice in zdele so se mi tako prijetne, da sem se sama vživljala v vloge princes in čarovnic, ki so največkrat vladale v njih. Toda zopet me je razjedala radovednost, da sem naposled le

DELO SVETA STARŠEV NA OSNOVNI ŠOLI TONE ČUFAR JESENICE

Naša družba je opredelila šolo kot samostojno in samoupravno delovno organizacijo in ji pustila zelo velike možnosti za samostojno delo pri uresničevanju vzgojnoizobraževalnih nalog.

Smotrov vzgoje in izobraževanja ne more oblikovati vsaka posamezna šola. To je naloga, ki jo šola dobi od širše družbene skupnosti. Vsaka šola želi postavljene naloge čimbolje opraviti.

Za kvaliteto opravljanja svojih samoupravnih, kulturno-prosvetnih, delovno-tehničnih in ožjih vzgojnoizobraževalnih nalog mora šola k sodelovanju pritegniti tudi starše učencev, ki obiskujejo šolo.

Poleg roditeljskih sestankov in govorilnih ur starši sodelujejo s šolo tudi preko sveta staršev. Svet staršev sestavljajo delegati vseh oddelkov od prvega do osmega razreda. Sestanki sveta staršev so predvidoma štirikrat letno. Izmed svojih vrst starši izvolijo predsednika, ki sklicuje in vodi sestance. Če se pojavi več problemov, skliče se sestanek tudi izredno. Vsakokrat se seje udeležijo tudi ravnateljica šole, svetovalna služba, večkrat pa so vabljeni tudi učitelji.

Na sestankih je svet staršev seznanjen z organizacijo pouka, z delom in nalogami celodnevne osnovne šole. Spremlja učno-vzgojni napredek učencev ob redovnih konferencah in analizira delo celodnevne osnovne šole. Naloga sveta staršev je tudi, da skrbi za povezavo dela šole s krajevnimi skupnostmi, v katerih živijo učenci.

V letošnjem šolskem letu je v OŠ Tone Čufar vključeno v celodnevni pouk 22 oddelkov od prvega do petega razreda, enajst oddelkov pa ima še poldnevni pouk. Prvi trije razredi imajo razredni pouk, od četrtega do osmega razreda pa je pouk predmetni. To, da ima četrty razred predmetni pouk, je le začasna rešitev, ker ni dovolj učiteljev za razredni pouk. Upamo, da bo že v naslednjem šolskem letu situacija boljša, tako da bodo imeli razredni pouk tudi učenci četrtyh razredov.

Na prvi seji sveta staršev v letošnjem šolskem letu so bili prisotni razredni vodje od prvega do osmega razreda. Podali so poročila prvih roditeljskih sestankov. Ugotovili so, da je obisk staršev na roditeljskih sestankih v nižjih razredih večji, kot v višjih. Učitelji so mnenja, da se roditeljskih sestankov ne udeležujejo predvsem tisti starši, katerih otroci imajo v šoli učne in vzgojne težave. Isto velja tudi za govorilne ure. Prav ti starši bi morali s šolo čim tesneje sodelovati, ker bi lahko le s skupnimi močmi izboljšali otrokov učni uspeh, pa tudi druge težave bi lažje odpravili. Nenazadnje bi tudi otroci bolj odgovorno delali, ker bi vedeli, da se za njihovo delo in uspeh nekdo zanima. Tudi rezultati raziskav kažejo, da so učenci, katerih starši so bili tesno povezani s šolo, dosegali pomembno boljše rezultate, kot učenci, katerih starši niso bili povezani s šolo.

Večina staršev je bila mnenja, da je sedanji čas govorilnih ur manj primeren. Zato so se dogovorili, da bo od sedaj naprej čas govorilnih ur enoten za vse razrede in učitelje, in sicer vsak tretji četrtek v mesecu od 15. do 17. ure. Učenci bodo dobivali obvestila o uspehu in vedenju v šoli vsak prvi četrtek v mesecu.

Marsikateri starši so se uvedbo celodnevne bivanja otrok v šoli prepustili vso skrb za celotni razvoj otroka v šoli. Tako stališče, naj sedaj za otroka skrbi samo šola, je popolnoma zgrešeno. Učitelji v šoli snov razložijo, tako da je vsakemu učencu jasna. Delno jo tudi utrdijo. So pa predmeti, ki zahtevajo več utrjevanja, ker je njihova snov obsežna. Te je treba utrjevati tudi doma. Starši naj ob koncu tedna pregledajo z otrokom snov pretek-

lega tedna in učenci jo ob tem ponovijo.

Učenci bi morali tudi doma vsak dan brati. Branje naj bi postalo prijetno razvedrilo, ne pa prisila. Ne silimo otroka, da bere naenkrat veliko. Bere naj vsak dan malo, tako da bo to večinoma dobro obvladal. Zavedati se moramo, da otrok z branjem osvaja nova znanja in spoznanja. Če otrok zelo slabo bere, porabi vso pozornost za razumevanje samih besed, pri tem pa ne zajame smisla stavka oziroma celotne snovi.

Govorili smo tudi o prehrani učencev. Z veseljem lahko ugotovi-

mo, da v letošnjem šolskem letu malicajo vsi učenci. S hrano so zadovoljni. V mesecu septembru so se pojavljale določene pomanjkljivosti pri prehrani. Starši in učenci so imeli pripombe. Tako smo s skupnimi močmi (nasveti staršev in pridobljene lastne izkušnje) izboljšali prehranjevanje. Pripombe posameznikov pa bodo vedno, saj je nemogoče, da bi pri takem številu učencev ugodili prav vsem.

To je le kratko poročilo o nekaterih problemih, ki smo jih obravnavali na prvem sestanku sveta staršev. Predvidevamo, da se bomo spet sestali po prvi orientacijski konferenci, kjer bomo obravnavali predvsem učno-vzgojne rezultate učencev v prvem četrtletju.

Šolska svetovalna služba
OŠ Tone Čufar

Delci SGP Gradbinec TOZD Jesenice, urejajo igrišče in tekaške steze na Plavžu in železniško progo (Foto B. Blenkuš)

JESENIŠKI ŽELEZARJI NA FESTIVALU DELAJSKE KULTURE JUGOSLAVIJE

V dneh od 2. do 9. novembra bo v Valjevu že trinajsto leto zapored potekal festival delavske kulture pod skupnim naslovom »Jugoslovanski susreti Abrašević«. Ta festival ima tekmovalni značaj na katerem se različni amaterski ansambli iz vse Jugoslavije potegujejo za velike zlate, srebrne in bronaste plakete »susreti Abrašević«.

V letošnjem letu je republiški odbor Zveze kulturnih organizacij Slovenije na svoji seji sprejel sklep, da Slovenijo na tem festivalu kot edini predstavnik naše republike zastopa pihalni orkester Jeseniških železarjev. To je nedvomno veliko priznanje za Jesenice, orkester in Železarno, saj se bo po dolgem času, na tako veliki kulturni manifestaciji jeseniški železar boril za čim boljše uvrstitve z ansambli iz drugih republik in pokrajin ter skušal po svojih močeh čim bolj dostojno predstaviti slovensko amatersko kulturno in kulturno ustvarjalno dejavnost jeseniških železarjev.

Morda se bo bralcem čudno zdelo, zakaj je izbran prav jeseniški pihalni orkester. Vzroka sta dva, ki se med seboj tesno povezuje. Prvi vzrok je visoka kvaliteta raven orkestra, ki je v zadnjih letih stalno prisotna v republiškem prostoru, kar daje jamstvo, da bo imela Slovenija dostojno zastopstvo. Drugi razlog pa je v izredni odmevnosti po nastopih v Valjevu, Lazarevcu in Titovih Učicah v lanskem letu, ko je orkester spremljal vlak Bratstva in enotnosti. Zaradi tega je bila s strani organizatorja dana sugestija, da bi na tem festivalu želeli slišati jeseniške godbenike.

Godbeniki smo se zavedali odgovornosti in smo se zelo resno lotili priprav, kljub temu, da smo se prav za to gostovanje srečali z velikimi problemi. Mislim, da je prav da tudi o tem napišemo nekaj besed. Prvi problem je bil, kako zagotoviti potreben denar za gostovanje, saj je republiška ZKO prispevala le manjši del sredstev, ki niso zadoščala niti za prevoz. Ker to gostovanje ni bilo planirano z letnim planom, tudi pri kulturni skupnosti ni bilo moč dobiti preostalih sredstev ki so bila že

porazdeljena, rezerve pa premalo. Kljub temu je KS Jesenice prispevala znaten delež za kritje stroškov. Pri ostalih dejavnostih v občini smo bili deležni le moralne podpore. Tako je preostala le Železarna, kjer smo naleteli na razumevanje. Poleg izredno plačanih dopustov smo dobili še manjkajoči denar tako, da bo orkester sploh lahko sodeloval. Poudariti moram, da so izredno plačane dopuste odobrili tudi v drugih organizacijah združenega dela, kjer so tudi zaposleni člani orkestra.

Člani orkestra smo se zelo marljivo pripravljali za to tekmovalje. V mesecu oktobru smo večino prostega časa preživeli na skupnih, sekcijah in individualnih vajah, saj smo vadili skoraj vsak dan. Kljub temu pa še nismo dosegli tistega nivoja ki bi ga lahko, saj orkester še pri nobeni vaji ni bil v celotni sestavi. Godbeniki delajo v različnih izmenah in delovnih sistemih kar otežuje kontinuiteto in intenzivnost priprav. Vedeti moramo, da le dobro skonstruiran in podmazan stroj lahko dela brez napak, pri orkestru pa je stvar podobna. Kljub temu mislim, da smo večino dela le dobro opravili in se lahko nadejamo solidne uvrstitve.

Pihalni orkester Jeseniških železarjev bo nastopil že na svečani otvoritvi v petek, 2. novembra popoldne, zvečer pa v tekmovalnem delu, kjer se bo predstavil z Vinka Savnika simfonično pesnitvijo za orkester in recitatorja Desant na Drvar — recital bo Franci Pogačnik, za drugo skladbo pa je orkester izbral moderno uverturo skladatelja Ruelleja Halifax. To je ritmično zelo zahtevna in živahna skladba, ki zahteva kvaliteto izenačenost posameznih instrumentalnih sekcij. Prav zaradi tega so mnogi tuji orkestri izbrali to skladbo za nastop na svetovnem prvenstvu amaterskih pihalnih orkestrrov na Nizozemskem.

Poleg tekmovalnega dela bo orkester imel še samostojni koncert v soboto v Valjevu. Tudi za ta nastop je orkester skrbno izbrane skladbe dobro pripravil in upamo, da bomo zadovoljili tamkajšnji okus publike.

Tako smo se danes zvečer po opravljenih komemorativnih nastopih dokaj optimistično razpoloženi odpravili na dolgo pot. Upamo, da bomo v Valjevu upravičili zaupanje republike in dostojno zastopali tudi naše železarske Jesenice.

M. Skube

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

TATJANA SKRILEC, 7. c,
literarni krožek
OŠ Tone Čufar, Jesenice

ŽELEZAR

13

PRIREDTVE OB JUBILEJU KUD JAKA RABIČ

Kulturno-umetniško društvo Jaka Rabič Dovje-Mojstrana je konec prejšnjega tedna proslavilo 30-letnico ustanovitve in svoje pestre dejavnosti. Poseben pripravljali odbor se je resnično potrudil, da je pokazal celotno dejavnost društva v zadnjih tridesetih letih. S prikazom je želel tudi poudariti, da kultura, kulturno ustvarjanje, pa naj si bo še na takšni amaterski osnovi, živi.

Najprej so že v sredo, 24. oktobra, odprli razstavo o delu društva, od prvih dni, ko so takratni prvi kulturni delavci na Dovjem in v Mojstrani zaorali ledino, pa do danes, ko društvo še vedno predstavlja »rdečo nit« vseh aktivnosti na kulturnem področju v krajevni skupnosti. Prikazali so dokumente o ustanovitvi društva, slikovni material o delu sekcij, pa uspešne nastope folklorne skupine v zadnjih letih in še številna priznanja in diplome. Ob otvoritvi je zapel tudi domači pevski zbor. Zvečer je bila še slovesna seja upravnega odbora društva, na kateri so orisali razvoj društva v tem obdobju, številnim zaslužnim članom in vseh dosedanjih upravnih odborih in sekcijah pa so podelili zlate družbene značke.

Osrednja prireditve je bila v soboto, 27. oktobra, in sicer akademija v dvorani kulturnega doma na Dovjem. Dvorana je bila kar pretesna za vse, ki so hoteli doživeti zares lep kulturni večer. Najprej je spregovoril predsednik društva Mirko Rabič, ki je med drugim poudaril, da so vsi aktivni kulturni delavci v tem tridesetletnem obdobju postavili trdne temelje, na katerih lahko danes v krajevni skupnosti gradijo kulturo socialistične samoupravne družbe. Ta se lahko uveljavlja samo kot celovit družbeni proces in ustvarjanje, ki ima svoj idejni temelj v humanih vrednostih kulturne dediščine in v zgodovinskih interesih delavskega razreda, kot je bilo zapisano v sklepih 8. kongresa Zveze komunistov Slovenije.

V nadaljevanju so podelili 15 priznanj in zlatih značk dosedanjim predsednikom društva, aktivnim kulturnim delavcem in petim organizacijam in društvom, s katerimi KUD Jaka Rabič že dalj časa uspešno sodeluje.

Med posamezniki so jih prejeli: Franc Gaber, Franci Rekar, Marjan Lotrič, Janez Ponikvar, Franc Dolžan, Ivanka Pšenica, Marija Rekar, Peter Peternel, Cveto Delavec in Ivan Rabič.

Med organizacijami pa: osnovna šola 16. decembra Mojstrana, karavla Belca, Društvo prijateljev mladine Dovje-Mojstrana, osnovna organizacija ZSMS Dovje-Mojstrana in Šola za zdravstvene delavce Jesenice.

Posebno doživetje za vse zbrane je bil seveda pester in bogat kulturni program v besedi, pesmi, igri in plesu. Tudi z izborom kulturnega programa so skušali dati poudarek 30-letnemu razvoju društva.

Najprej je zapel domači pevski zbor, sestavljen iz starejših pevcev, ki so nekoč delovali v pevski sekciji pri društvu. Pevce je vodil njihov nekdanji pevovodja Janez Ponikvar. Učenci osnovne šole 16. decembra Mojstrana so za program pripravili del Molierove komedije Namišljeni bolnik. Posebno lepo so sprejeli nastop znanega gledališkega in filmskega igralca domačina Rudija Kosmača. Recital je več starih narodnih pesmi, ob klavirju pa ga je spremljala hčerka Nina.

Svoj prispevek so dali tudi nekdanji in sedanja člani dramske skupine pri društvu. Uporizorili so zadnji prizor znane Linhartove Županove Mice.

Vojak s karavle Belca je recital pesem, ki jo je napisal sedanji komandir karavle Belca Mirko Smilič.

Večer pa je potem še popestrila falklorna skupina iz Obreža ob Dravi, ki se je letos pobratila s folklorno skupino pri KUD Jaka Rabič. Člani so zaplesali venček štajerskih plesov.

Na koncu so člani narodnozabavne ansamble Stari znanci iz Obreža zaigrali še nekaj okroglih.

DROBCI IZ ZGODOVINE DRUŠTVA

Kulturna dejavnost ima na področju Dovja in Mojstrane bogato tradicijo, ki sega daleč nazaj v začetek tega stoletja. Mi se bomo v teh nekaj besedah spomnili predvsem kulturnega delovanja po drugi svetovni vojni oziroma v tridesetletnem obdobju kulturnega društva.

Po osvoboditvi so se krajanji najprej zbrali v takratnem krajevnem prosvetnem svetu. Prvega septembra 1949 pa je od zveze Svoboda in prosvetnih društev prišel dopis, v katerem je bilo navedeno, da se morajo od septembra tega leta povsod ustanoviti izobraževalna društva z vsemi sekcijami in ostalimi dejavnostmi. Dopis so člani takratnega sveta vzeli resno in se potrudili v najkrajšem času uresničiti nalogo. Kulturno umetniško društvo so ustanovili 21. septembra. Za pred-

sednika so izvolili Franca Gabra, za podpredsednika Rudija Kosmača, danes znanega gledališkega in filmskega igralca, za ostale člane pa Marina Blaškoviča, Albino Jakelj, Miha Lakoto in Sabino Blaškovič.

Društvo so poimenovali po revolucionarju, komunistu in duhovnem vodju vstaje na Dovjem in v Mojstrani Jaku Rabiču. Prva znanja o marksizmu, o humanejši človeški družbi je prejemal pod odrom Delavskega kulturnega društva »Enakost pri Jeleni na Jesenicah. Bil je tudi njen blagajnik in dramski igralec. Življenje je junaško daroval za svobodo v znani Okrogelski jami pri Kranju, kjer si je s tovariši ranjen sam vzel življenje, da ne bi padel v roke okupatorju.

Njegovo junaško dejanje in dejanja tisočih borcev med narodnoosvobodilno borbo so bila svetel zgled pri delu članov društva. Vse od tistih septembrskih dni leta 1949 pa do danes so pri društvu delovale različne sekcije. Ob ustanovitvi so najprej imeli dramsko družino in knjižnico, v društvo pa je bilo vključenih 23 članov.

Vrstile so se predstave na domačem odru, precej pa so tudi gostovali. V letih 1950–60 je bila predvsem marljiva dramska družina. Članom ni bilo žal nobene urice pozno v noč za vaje, čeprav je bilo treba jutraj zgodaj na delo. Leta 1951 so odigrali kar štiri igre, in sicer Detektiv Megla, Lovski tat, Pri-sega opolnoči in Lumpacij Vagabund. O sezoni 1952–53 so igrali igre Pri belem konjčku, Triglavska roža in Stilmundski župan. Takrat so imeli kar štiri režiserje, in sicer so to bili Franc Gaber, Viktor Janša, Janez Ponikvar in France Zvan. Gledalcev zavzetim igralcem ni manjkalo, saj so ljudje radi gledali vesele ljudske igre.

Leta 1954 so imeli na predstavah 2376 obiskovalcev ali 237 na pred-stavo. V tem času se je v knjižnici širil krog bralcev, imeli pa so tudi vedno več knjig. Poleg najrazličnejše aktivnosti na dramskem področju, so se člani upravnega odbora soočali tudi z drugimi problemi. Večkrat so ugotavljali, da je društvo še premalo množično, da imajo še premalo aktivnih članov. Predsednik

društva Franc Gaber je na enem izmed letnih občnih zborov društva dejal: »Kulturno društvo na vasi mora biti svetilnik, ki bo pošiljal svoje kulturne in prosvetne žarke na vse strani svojega območja.« Prav Franc Gaber je bil več kot polovico časa obstoja društva njegova gonilna sila. Predsednik društva je bil 18 let, v tem času pa se je stalno zavzemal, da je društvo stopalo po poti socialistične kulture.

Povrnimo se še nekoliko k dramskim predstavam. Od leta 1960 dalje so igrali še dela: Vozel, Kovarstvo in ljubezen, Skupno stanovanje in Klopčič.

V tem obdobju je bila aktivna tudi pevka sekcija. Deloval je moški pevski zbor, nekaj časa pa tudi mešani pevski zbor. Po letu 1960 so uprizorili še dramske predstave: Vohunka, Izdajalec, Obračun, Ad acta, Večna lovišča, Dve nevesti in Domen.

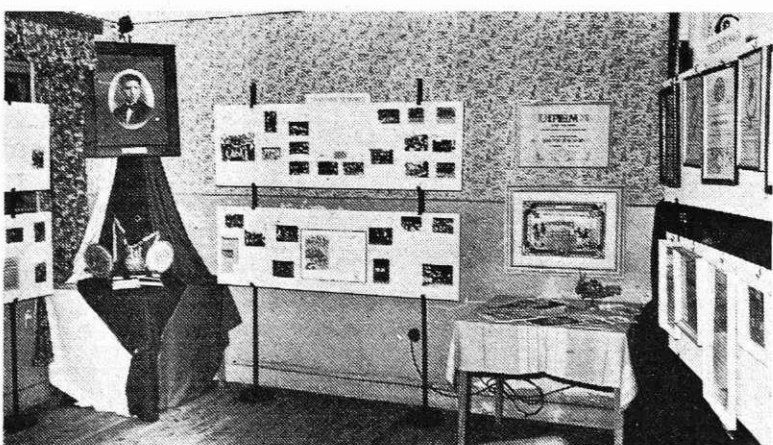
Med tem je začela bolj aktivno delovati tudi folklorna sekcija. S svojim delom so se predstavili doma pa tudi na gostovanjih. Prirejali so tudi proslave ob državnih in drugih praznikih, vesele večere in podobno.

Dejavnosti so se prepletale tudi s težavami. V zapisnikih občnih zborov in sej upravnega odbora je zapisanih precej kritičnih misli o posameznih negativnih pojavih, o neaktivnih članih, pa tudi o stalnih prizadevanjih, da se kar najugodnejše rešuje kadrovska problematika.

V vseh teh letih se je v upravnem odboru zvrstilo več kot 100 članov. Poleg Franca Gabra so bili predsedniki društva še Franci Rekar in Marjan Lotrič, danes pa društvo vodi Mirko Rabič.

To je bilo torej nekaj drobcev iz pestre zgodovine društva. Člani so prebrskali marsikatero oviro, nekaj pa jih še danes spremlja. Spet bi radi bolj poglobili delo dramske sekcije, radi bi spet ustanovili svoj pevski zbor, pa marsikaj drugega bi še radi uresničili. Če je v zadnjih letih zamrlo delo pevke in dramske sekcije, pa to ne velja za člane folklorne skupine. Predvsem v zadnjih letih, ki je pomlajena, uspešno nastopa po vsej naši domovini in v zamejstvu.

Marsikaj smo v tem zapisu pozabili omeniti, marsikaj smo namenoma izpustili zaradi prostora, vseeno pa moramo prav ob koncu še omeniti zavzeto dejavnost članov gospodarske sekcije, ki je v vseh teh letih storila veliko. Krajevna skupnost Dovje-Mojstrana ima lepo kulturno dvorano, ki so jo vedno dobro vzdrževali, tukaj pa je seveda še tisoče drugih drobnih del, od urejanja opreme dvorane, okolice do tisoče drobnih vzdrževalnih del. Janko Rabič

Razstava na Dovjem ob 30. letnici KUD Jaka Rabič (Foto IK)

PAVEL LUŽNIK SAMOSTOJNO RAZSTAVLJA V KRANJU

V petek, 26. oktobra, so v Kranju v okviru programa Gorenjskega muzeja Kranj, v galeriji Prešernove hiše odprli samostojno razstavo slik člana likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice PAVLA LUŽNIKA, ki bo odprta do 8. novembra. Naj omenimo, da je slikar rojen 25. januarja 1938 na Selu pri Zirovnici in da je član likovnega kluba DOLIK od leta 1957. Doslej je skupinsko razstavljal že 90-krat (olja, kreda, krajino), samostojno trikrat in sicer dvakrat na Jesenicah in enkrat v Radovljici. Ob njegovi razstavi je umetnostni zgodovinar in likovni kritik Cene Avguštin napisal:

»Krajina Pavla Lužnika je v okviru samorastniških prizadevanj na Gorenjskem svojevrsten pojav. Ta ugotovitev velja tako za kolorit, ki se pojavlja v slikarjevih delih kot tudi za posebno razpoložensko ozračje, ki preveva njegova platna. Po rdečkasto-peščenih in belo-zelenih tonih, ki se uveljavljajo v slikarjevih oljnih kompozicijah, se Pavel Lužnik loči od večjega dela ostalih gorenjskih krajinarjev, ki bolj ali manj zvesto sledijo naravnim barvnim danostim. Lužnik gleda na svet drugače: subjektivnemu do-jemanju barv se pridružuje dog-nana kompozicijska sestava slike. Kompozicijski elementi, pa naj bodo to drevesa, arhitektura ali drugi sestavni deli krajine, so pre-tehtano vgrajeni v okvir slike. Slikarju se zdi bolj pomembna za-okroženost pogleda na krajinski motiv kot analiza njegovih delov. Ta sklenjenost kompozicijske za-snove daje nekaterim Lužnikovim krajinam monumentalni značaj.

Pavel Lužnik ne prilagaja svojih krajinarskih realizacij le trdim kompozicijskim normam, temveč tudi svojim razpoloženjem. Tako je, na primer, figura, izbrano drevo taka ali drugačna arhitekturna sku-pina z občutljivim posluhom za ce-loto vključena v razpoložensko tkivo slike.

Ceprav je Lužnikova krajina zgra-jena iz realističnih elementov, je njena podoba v svojem izrazu rea-listična in ekspresivna hkrati. Zdaj prevladuje ena, zdaj spet druga komponenta. Morda se prav v ne-prestanem prepletanju obeh sestav-in skriva oblikovna privlačnost in vsebinska polnost slikarjevih del.

Lužnik je sodeloval tudi na šte-vilnih preglednih razstavah gorenjskih in slovenskih likovnikov, v različnih slikarskih kolonijah in pri drugih oblikah likovnega izpopol-njevanja.

VEŽEJO ME LE ŠE SPOMINI ...

Spomini ostanejo. Tiha sreča mi pre-plavi dušo. Le zakaj ne traja večno? Ne-kaj časa strmim in uživam ta samotni začarani svet. Veter zapoveduje stenam in grebenom okoli mene, gamsi s svojo mirnostjo oplešujejo to tvorbo narave. Potem me strma pot v dolino postavi na trdna tla vsakdanje resničnosti.

Kakor začaran stojim na vrhu, na gori, ki je bila v rani mladosti le velik sen. Misli se mi prepletajo po glavi, ro-jevajo se mi novi in novi načrti. Zelja po doživetjih, ljubezen do gora me vle-če nazaj v osrčje sten in grebenov. Vrh gore kaže pot očem. Spominim se prvih korakov v triglavski severni steni. Ob meni je stal mnogo starejši, izkušnejši alpinist. Vodil me je po začetni poti gornišva. Pokojni brat, skromen, tih fant, v gorah odlični tovariš in vrhun-ski alpinist, je bil edini človek, ki sem mu hvaličen. Sanje iz rane mladosti so se počasi uresničevale. Bratovo pripo-vedovanje, kako je v tej ali oni steni garal, ali doživil prelepe trenutke živ-ljenja, me je osvojilo. Mlado srce je vzljubilo nepokvarjeni svet narave. Gore so me vabile v objem. Od tedaj me je štiridesetmeterska vrh združevala s prijateljem — pokojnim Goranom.

Zvenket klinov, petje petelina, pok suhe veje so bili moji spremljevalci v ranih jutranjih urah, ko je narava še počivala v mračni tišini. Posijalo je jutranje sonce, vrhovi gora so se kopali v jutranji zarji. Vse je tako škrlatno obarvano. Narava je zaživela, zbudili so se njeni prebivalci. Presrečen sem stal neke pod steno in občudoval vso to lepoto. Ves prevzet sem potem ple-zal nekaj razstežajev v steni. Le vmesne težave so me zopet postavile v resnič-nost.

Premagovanje težkih mest me je opo-gumljalo in dokazovalo mojo plezalno sposobnost. Doživiljal sem trenutke ne-izmerne sreče in veselja. Tudi nevihta v gorah mi ni mogla pokvariti dneva. Toda prišli so dnevi, ki jih človek ni-koli ne pozabi. Ponesrečil se je starej-ši brat. Po zmagi na Istor-O-nalu (7298 metrov) v daljnem HINDUKUŠU mu je siva cesta prekinila nit življenja. Le-to pozneje mi je utonil ne daleč stran od rojstne hiše še drugi brat. Ostal sem sam s sestro in mamo. Tolažbo sem iskal le še v gorah. Poti in stene so mi vlivale novih moči. Dve leti po-zneje sem doživel novo bolečino. V de-vetnajstem letu, ko človek še ni popol-noma začel živeti, se je ponesrečil pri-jatelj — alpinist. Štiridesetmeterska vrh naju ni več vezala. Omahnil je v sever-ni steni Debele peč. Goran Rabič je ostal zapisan goram. Mlado življenje je ugasnilo v mesecu mladosti.

Očaran stojim pod severno steno De-bele peč. Siva, gosta megla prekriva gozdove in doline, loči me od resnič-nega življenja. Nekaj časa bom tu v objemu sivih gora. Vstopim v najniž-jem delu stene v Jesih-Potočnikovo smer. Plezam po razčlenjenem svetu navzgor, mimo stolpa in žlebovih des-no po plazu pod kamninom. Nekaj let nazaj, ko sva s soplezalcem pozimi se-stopila po tej smeri, sta bila kamnin in sneg pod njim močno zaledenela in sva se s pomočjo vrvi spuščala po njem. Danes pa je kamnin še bolj pust. Mo-ker je in težje preplezljiv. Plezam na-prej levo čez kratek previs, nato po desni strani grape na stebrov raz. Po razu plezam najprej v kratko zarezo, nato prečim v desno v strm žleb. Dalje me smer vodi ves čas proti levi do ši-roke razčlenjene police in nato po njej in travnatem svetu na vrh.

Ura je nekaj minut čez osem, ko sto-jim na vrhu Debele peč. Pogled po do-linah je čudovit. Na obronkih gozdov se vali megleno morje. Prekrasen po-gled za še tako razvajeno oko. Najra-je bi ostal kar tu, toda popoldne me čaka delo v Železarni.

Zaužijem nekaj hrane in odhitim navzdol proti vstopu v severozahodni raz. Ura je devet, ko sem pri vstopu v to smer. Na hitro preberem vpis smeri. Značilne detajle smeri si za-pomnim. Hip zatem že plezam po ka-minu navzgor. Nato prečim nekaj me-trov levo po polici in po razčlenjenem svetu preko strmih plošč mimo maces-nov. Nad macesni plezam počevno levo na veliko gruščnato gredino pod glav-nim masivom stene. Z gredine smer vodi po poševni polici desno navzgor na škrlbino v razu. Preko škrlbine nato plezam v desno stran raza in po skrot-ju navzgor, nato plezam zopet po levi strani raza in štiridesetmeterskem ka-minu, ki pelje na grebensko rez raza. Da-lje prestopim v steno in po lahkem skrotju navzgor levo po položnih plo-ščah do majhnega macesna, naprej po kaminih in počeh naravnost navzgor na rob stene. Ura je pol enajstih; še malo časa imam, da preživim še nekaj lepih trenutkov v skalah. Potem počasi se-stopam.

Jesensko obarvana lovska pot me po-stavi v dolino na trdna tla vsakdanje resničnosti.

Desetega septembra 1979 sem opravil dva solo vzpona: Jesih-Potočnikova smer: ocena III, IV, višina stene 400 m in severozahodni raz, mogoče prvi so-lo vzpon, ocena III, IV, višina stene 400 m.

Izidor Kofler,
AO Mojstrana

DIAKLUB PRI PD JAVORNIK — KOROŠKA BELA

Prebivalci Jesenic in okolice imajo številne slike-diapozitive o lepo-tah naše domovine in o drugih zanimivostih. Da te slike ne bi nekorist-no ležale po domovih, so pri Planinskem društvu Javornik—Koroška Bela prišli do zelo koristne pobude in zamisli. Ustanovili so namreč diaklub, v katerem bodo vsak teden enkrat prikazali do sto slik in sicer vseh, ki se bodo prijavili za to prikazovanje. Diapozitive bodo prikazo-vali najprej v njihovi zelo lepo urejeni planinski sobi v domu Julke in Albina Fibernik na Javorniku, v kolikor pa bo obisk prerasel 40 oseb, v dvorani.

Doslej se je za prikazovanje prijavilo že 18 fotoamaterjev, ki bodo predvajali diapozitive vsak četrtek ob 18. uri.

Ta zamisel bo vsekakor pripomogla k še večjemu razmahu te dejav-nosti, predvsem pa, da bodo posamezniki svoje bogate zbirke lahko pokazali tudi drugim.

Diaklub vodi znani slikar Franc Kreuzer.

B.

ŠE EN POKAL SRS ZA CICIBANE NA JESENICE

V soboto, 27. oktobra, je bila v Guč-ljah pri Ljubljani na manjši skakalnici iz umetne snovi tekma v smučarskih skokih. Cicibani kategorije A, to so mlajši cicibani, so se pomerili v tek-movanju za pokal Slovenije. Najmlajši iz smučarskega kluba Jesenice so dose-gli velik in presenetljiv uspeh. V kon-kurenci vrstnikov iz vseh slovenskih klubov so zasedli prva tri mesta. Ob pokalu SRS za starejše cicibane, ki ga je pred tremi tedni za SK Jesenice pri-boril Joško Smid, je ta še en dokaz, da imamo obetaven naraščaj. Prizadev-nost trenerjev in vodstva kluba ter

skakalnica iz umetne snovi v Glenci pri Zabreznici (za katero je svoje čase prispevala del sredstev tudi naša Žele-zarna) se tudi pri najmlajših obrestuje.

V meddruštveni tekmi za starejše ci-cibane Jeseničani niso nastopili, saj se je že omenjen Joško Smid v Mostecu pomešal med mlajše pionirje in dose-gel zelo dobro sedmo mesto.

Rezultati cicibanov: 1. Marjan Gašpe-rin 170,5 točke (6,5, 7 m), 2. Jernej Kun-šič 169 točk (7, 7 m) in Tomaž Knafelj 169 točk (6,5, 7 m) ... 16. Ludvik Košelnik (SK Jesenice).

M. G.

Cicibani SK Jesenice z osvojenim pokalom in diplomami. Z leve na desno: Košelnik, Gašperin, Kunšič in Knafelj (Foto M. Gašperin)

PRODAJA SANITETNEGA AVTOMOBILA

OSNOVNO ZDRAVSTVO GORENJSKE, o.o. Kranj, TOZD ZDRAVSTVENI DOM JESENICE
prodaja sanitetni avtomobil OPEL RECORD, tip CARAVAN, letnik 1968, štev. šasije 664214164, štev. motorja 17 S 0329315.

Izključna cena je 30.000.— din

Ogled je možen en dan pred licitacijo v reševalni postaji TOZD Zdravstveni dom Jesenice, C. m. Tita 78.

Javna prodaja bo 12. novembra ob 10. uri za družbeni sektor in ob 10.30 za civilno pravne osebe, katere morajo položiti 10 % od vrednosti vozila

ABC POMURKA — TRGOVSKA DELOVNA ORGANIZACIJA GOLICA, o.o. — ODBOR ZA DELOVNA RAZMERJA
TEMELJNE ORGANIZACIJE DELIKATESA o. sub. o. JESENICE, TITOVA 73

ponovno objavlja

prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas:

- dveh prodajalcev za potrebe poslovalnic na Jesenicah
- prodajalca v poslovalnici 12 na Breznici

Pogoji:

- končana šola za prodajalce, lahko brez delovnih izkušenj
- 3-mesečno poskusno delo

Kandidati naj ponudbe z dokazili o strokovnosti pošljejo na naslov: ABC POMURKA — trgovska delovna organizacija GOLICA Jesenice, kadrovska služba — Jesenice, Titova 1, v 15 dneh od objave.

O izbiri bodo prijavljeni kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljenem postopku.

PROGRAM DRSANJA IN OSTALIH PRIREDITEV DO 5. NOVEMBRA

SPORTNO-KULTURNA DVORANA

Rekreacijsko drsanje:

petek, 2. novembra, od 20.15 do 22.15 za Železarno
sobota, 3. novembra, od 14. do 16. ure splošno
nedelja, 4. novembra, od 14. do 16. in od 17. do 19. ure splošno, od 20. do 22. ure za Železarno.

Hokej:

sobota, 3. novembra, ob 17.30 za državno prvenstvo HK Kranjska gora : HK Jesenice

Vstopnina: odrasli 20,00 din, otroci, šolarji prosto

Gorenjska liga:

petek, 2. novembra, od 20.30 do 23.30 HK Naklo
sobota, 3. novembra, od 20. do 21. ure HK BI. Dobrava
ponedeljek, 5. novembra, od 22. do 23.30 HK Borovlje
sreda, 7. novembra, od 21.15 do 22.15 HK Kokrica

Šole in vrtci:

ponedeljek od 9. do 11.45 vrtec Angelce Ocepek, od 12. do 14. ure šole za medicinske delavce
četrtek od 13.15 do 14.30 osnovna šola Prežihov Voranc

GLAVNO NOGOMETNO IGRISČE

nedelja, 4. novembra, ob 12.15 — mladinci, IX. kolo: NK Jesenice : NK Novo mesto, ob 14.15 — člani, IX. kolo: NK Jesenice : NK Novo mesto.
Vstopnina odrasli 20,00 din.

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 3. novembra, bo popoldan od 13. do 19. ure na Jesenicah dežurna Samopostrežna trgovina ROŽCA na Plavzu.

REŠITEV KRIZANKE IZ 40. ŠTEVILKE ZELEZARJA

KANALSKA DOLINA, OBI-
RANJE GROZDJA, REM, NO-
EL, KS, ODA, OCET, PLIVA,
ALOR, KNESET, LTD, STAV,
FARAD, TL, AONKA, SK, TO-
VARNAR, SO, REAL, CA,
MARS, SKICA, EMA, KAMIN,
ORO, AKE, PRIMO, ANINA,
REBULA, TIL, KOBALT, AL,
ATEROM, OITA, ARIANA,
CIN, OA, PLANINA, LI, AIS,
ANTISTENES, OKLI, COKLA,
OER, IVAN, SAAR, AVION.

ZAHVALA

Ob vstopu v zaslužni pokoj se iskreno zahvaljujem vsem operativcem-teht. in upokojemcem transportnega oddelka Železarne in železničarjem za uspehi piknik, tovarišem Droletu, Koblarju in Skumavcu za poslovalne besede.

Prav posebno se zahvaljujem za prelepo darilo, ki me bo vedno spominjalo na vas in na skupno delo in čase, ki smo jih preživeli skupaj. Želim vsem skupaj obilo uspehov pri delu in doma, upokojemcem pa zdravja in dolgo življenje.

Vas lepo pozdravlja

Jaka Razinger

ZAHVALA

Osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Jeklarna se za denarno pomoč, dodeljeno med boleznijo, najtopleje zahvaljujem.

Božena Markizeti

ZAHVALA

Članom upravnega odbora društva upokojemcev Javornik — Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko, ki sem jo prejel ob svojem življenjskem jubileju.

France Koprivec

ZAHVALA

Vsem sodelavcem vlečne službe TOZD Transport najlepša hvala za darilo, ki mi bo v trajen spomin na skupno delo! Vsem skupaj želim veliko zdravja in medsebojnega razumevanja.

Peter Kvas

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje se lepo zahvaljujem za denarno pomoč.

Fatima Kovačević

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

3. novembra barvni risani film ROBIN HOOD ob 15. uri

3. in 4. novembra italijanski barvni erotični film LA VERGINELLA. Režija Anthony Whiles, v gl. vlogi: Anita Strindberg, ob 17. in 19. uri. Ogled filma je mladini do dopolnjenega 15. leta starosti prepovedan.

5. in 6. novembra angleška barvna erotična komedija DOŽIVETJA POP PEVCEV. Režija: Norman Cohen, v gl. vlogi Robin Askwith, ob 17. in 19. uri. Ogled filma je mladini do dopolnjenega 15. leta starosti prepovedan.

7. novembra ameriški barvni kriminalni film PAST ZA NEVIDNEGA ob 17. in 19. uri

8. novembra ZAPRTO

9. novembra italijanska barvna melodrama TO JE PRAVA LJUBEZEN. Režija: Filippo Ottoni, v gl. vlogi: Christopher George, ob 17. in 19. uri

10. novembra japonski barvni risani film MAČEK NA DIVJEM ZAPADU ob 15. uri. Ogled filma je za varčevalce Ježkovega kluba brezplačen; poklanja ga Jugobanka Ljubljana, ekspozitura Jesenice

10. in 11. novembra hongkonški barvni film CHENG. Režija: Hsiao Jung, v gl. vlogi: Chin Hsiangli, ob 17. in 19. uri

Kino PLAVZ

3. in 4. novembra angleška barvna erotična komedija DOŽIVETJA POP PEVCEV ob 18. in 20. uri. Ogled filma je mladini do dopolnjenega 15. leta starosti prepovedan.

4. novembra ameriška barvna risanka ROBIN HOOD ob 10. uri

5. in 6. novembra italijanski barvni erotični film LA VERGINELLA ob 18. in 20. uri. Ogled filma je prepovedan mladini do dopolnjenega 15. leta starosti

7. novembra ZAPRTO

8. in 9. novembra japonska barvna grozljivka KING KONG JE POBEGNIL ob 18. in 20. uri

10. in 11. novembra angleški barvni vohunski film NOČ ORLOV ob 18. in 20. uri

11. novembra japonska barvna risanka MAČEK NA DIVJEM ZAHODU ob 10. uri

Kino KRANJSKA GORA

3. novembra hongkonški barvni karate film KUNG FU — BOREC ZA SVOBODO ob 20. uri.

7. novembra angleška erotična komedija DOŽIVETJA POP PEVCEV ob 20. uri. Ogled filma je mladini do dopolnjenega 15. leta starosti prepovedan.

10. novembra italijanski barvni erotični film LA VERGINELLA ob 20. uri. Ogled filma je mladini do dopolnjenega 15. leta starosti prepovedan.

14. novembra angleški barvni vohunski film NOČ ORLOV ob 20. uri.

Kino DOVJE

3. novembra ameriška barvna ljubzenska drama BOBBY DIRFIELD ob 19. uri.

4. novembra hongkonški barvni karate film KUNG FU — BOREC ZA SVOBODO ob 19. uri.

10. novembra angleška barvna erotična komedija DOŽIVETJA POP PEVCEV ob 19. uri. Ogled filma je mladini do dopolnjenega 15. leta starosti prepovedan.

11. novembra italijanski barvni erotični film LA VERGINELLA ob 19. uri. Ogled filma je mladini do dopolnjenega 15. leta starosti prepovedan.

GLEDALIŠČE

SOBOTA, 3. novembra, ob 19.30 Heinrich von Kleist: RAZBITI VRC, veseloigra — gostovanje v Ribnem.
NEDELJA, 4. novembra, ob 16. uri Heinrich von Kleist: RAZBITI VRC, veseloigra — gostovanje na Breznici.

BORCEM

JESENIŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA

Odbor jeseniško-bohinjskega odreda vabi vse borce na letni zbor, ki bo v nedeljo, 11. novembra, ob 10. uri v domu Jožeta Ažmana v Bohinjski Bistrici.

Na zboru bo podano poročilo o delu dosedanjega in izvolitev novega odbora. Borci odreda bodo prejeli spominske značke.

PRODAJA DVEH AVTOMOBILOV

AMD Jesenice razpisuje prodajo dveh avtomobilov zastava 750

1. KR 626-05 izključna cena 15.000 din
2. KR 711-60 izključna cena 14.000 din (karamboliran)

Prodaja bo v prostorih AMD Jesenice (ŽIC) 6. novembra ob 18. uri.

Vozilo si lahko ogledate eno uro pred prodajo. Takrat se položi tudi varščina 10 % od izključne cene. AMD Jesenice

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža in očeta
VLADA BOLTE

se iskreno zahvaljujem temeljni organizaciji Kovinoservis in KS Podmežaklja za izkazano pomoč.

Zalujoči: žena Marija, hči in sin ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti moža, očeta, starega očeta

LUDVILKA PINTARJA
upokojenca železarne

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem darovalcem vencev in cvetja.

Posebno zahvalno izrekamo vsem gasilskim enotam za spremstvo in tovarišema Klinarju in Glaviču za lepe poslovalne besede. Hvala pihalnemu orkestru jeseniških železarjev. Lepa hvala za dolgoletno zdravljenje dr. Sajevcu, dr. Markežu in dr. Mencingerju ter osebju internega oddelka bolnice Jesenice.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Vsem, ki ste se poslovali od naše mame

NEZE THALER

in jo pospremili na njeni zadnji poti, njen grob pa pokrili s cvetjem, iskrena hvala.

Zalujoči otroci

JESENICE : OLIMPIJA 3:2 (1:0, 1:2, 0:1)

Dvorana v Podmežaklju, gledalcev 3.500, sodnika Stipić iz Zagreba. Streli: 1:0 Bešić 9. min, 2:0 Pavlič 22, 2:1 Vidmar 31, 2:2 Kovač 32 in 3:2 Ščap v 56. minuti.

Jeseniški hokejisti so nastopili z naslednjimi igralci: Pretnar, Čeršnjak, Ščap, Milnarec, Razinger, Berlišk, Medved, Medja, Horvat, Hafner, Pristov, Klemenc, Bešić, Pavlič, Magazin, Brun, Golja, Mavčec.

V soboto smo, tako kot nekoč, priložnosti veličastnemu zaključku hokejskega derbija med Jesenicami in Olimpijo. Pred nekaj več kot 3000 gledalci se je odigrala trobenta velikega prijatelja jeseniških hokejistov, člana ansambla bratov Avsenik, Franca Kosića in znana Prelepa Gorenjska.

Zvesti navijači jeseniških hokejistov, tisti, ki so še vedno, kljub pomladitvi in težavam njihovih ljubljencev, ostali zvesti jeseniškimi barvami, so burno pozdravljali zmago mladega kolektiva. Jeseničani so ponovno pokazali, sicer še mlečne, toda ostre zobe, kajti povsem zasluženo so premagali velikega favorita, ki se je za letošnjo sezono zelo resno pripravil in to dokazal na številnih mednarodnih uspešnih preizkušnjah pred začetkom državnega prvenstva.

Prvi veliki derbi med »zelezarji« in »znajli« se je začel v izrednem tempu, mladi Jeseničani pa so že na začetku pokazali, da velikega favorita sicer spoštujejo, vendar se ga ne bojijo.

In v deveti minuti je prišlo do vulkana. Po dveh odbitih ploščicah je vratar Prusnik moral kloniti, kajti mladi Bešić je bil najboljši pribešen in bilo je 1:0 za Jesenice.

Nadaljevanje je pripadlo gostom, kajti Jeseničani so imeli kar dvakrat igralca manj, vendar so proti številčno močnejšemu nasprotniku igrali zelo modro. Brez zaletavanja, brez panike, s številnimi in hitrimi podajami so nabirali sekunde. Olimpija je sicer napadala, vendar brez uspeha.

Po odmoru se je v 22. minuti dvorana v Podmežaklju ponovno zatresla. Pavlič je po lepi podaji Bruna z odmerjenim močnim strelom že drugič premagal Prusnika. V teh trenutkih je bila Olimpija »na kolenuh«. Bil je to trenutek, ko bi bil lahko derbi odločen. Jeseničani so dobili krila, napadali so kot ose, vendar mreža se ni in ni hotela zatresti. Temu je botrovala neizkušnost domačinov, pa tudi velika prirednost vratarja Prusnika, ki je bil nedvomno najboljši igralec v Olimpijinih vrstah, morda celo prvi igralec derbija.

In tako kot se ponavadi zgodi, če ne izkoristimo številnih priložnosti, se ti to mačkuj. V petih 45. sekundah, na prehodu iz 31. v 32. minuto se je jeseniško zanesljivo vodstvo sesulo v prah — 2:2. Mnogi so v tem trenutku pomislili, da mladi igralci ne bodo zdržali psihičnega pritiska, da je prišlo Olimpijinih »pet minut«. Kar s strahom so številni ljubitelji jeseniškega hokeja spremljali nadaljevanje derbija, kajti gostje so se resnično razigrali in je že kazalo na najslabše. Toda kmalu, le po nekaj minutah, so se Jeseničani vzravnali, dobili potrebne moči in vzpostavili ravnotežje. Ta del, zadnjih deset minut druge tretjine, je bil morda odločilen za nadaljnji potek derbija.

Mladi domačini niso podlegli psihozi in številnim napadom gostov, kajti verjeli so v svoje moči, njihov pogum in srčnost pa sta najboljši prišla do veljave prav v teh trenutkih.

TEKMOVANJE OB 25-LETNICI KEGLJAŠKEGA KLUBA KRANJSKA GORA

V soboto, 27. oktobra, je kegljaški klub Kranjska gora ob 25-letnici ustanovitve in uspešnega dela izvedel tekmovanje v kegljanju na asfaltu, na katerem so nastopile štiri ekipe, in sicer z Bleda, Kranja, Jesenice in domače ekipe iz Kranjske gore.

Ob tej priložnosti so podelili tudi več priranj zaslužnim članom za delo in prizadevanje v tem obdobju.

REZULTATI — EKIPNO: 1. Kranjska gora (Jakob Lovše, Tomaž Košir, Konrad Miler, Marko Pečar, Janez Lovše, Franc Pečar) 5205 podrtih kegljev, 2. Bled (Karlo Medveščak, Srečko Smrke, Alojz Zirovec, Jože Šolar, Tomaž Franc in Franc Zemva) 5068, 3. Triglav Kranj (Marko Petrič, Karlo Boštar, Pavel Fenda, Milan Leber, Igor Kocjančič in Janko Karan).

NAJBOLJŠI POSAMEZNIKI: 1. Jakob Lovše 913, 2. Janez Lovše 903 (oba Kranjska gora), 3. Bogdan Langus 864 (Jesenice).

J. R.

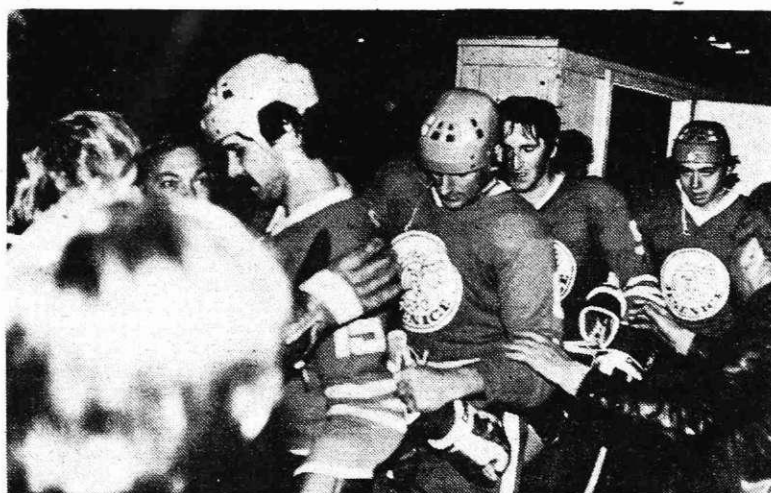
Gostje so bili sicer zelo nevarni tudi v začetku tretjega dela, toda njihovi napadi so se razblinjali ob jeseniški srčnosti, pribešnosti in znanju.

In, ko so Ljubljanci napravili ves »smodnik«, ko so videli, da imajo pred seboj odločnega nasprotnika, so pobudo prevzeli domačini. Končno je prišla 56. minuta, ko je bilo športni pravici zadoščeno. Jeseniški kapetan Ivan Ščap je najprej umiril ploščico, nato malce zadržal proti vratom in »izstrelil« ploščico, ki je švignila mimo nemočnega Prusnika. Nepopisno veselje v dvorani v Podmežaklju, ki že precej časa ni bila tako polna, kot v soboto, 27. oktobra.

In prav v teh trenutkih smo se najbolj prepričali, kako odločna in srčna je sedanja mlada generacija jeseniških hokejistov. Igralci niso podlegli samozadovoljevanju, češ, vse je že odločeno. Natanko so vedeli, da so štiri minute zelo, zelo dolge. V teh štirih minutah pa so pokazali veliko premoči, saj so imeli še najmanj tri izredne priložnosti za gol.

Tako se je torej končala hokejska zgodba o tem, da tudi močnejši in boljše v tako hitrem, dinamičnem in moškem sportu lahko povsem zasluženo izgubi od manj dobrega in neizkušenejšega, če je slednji odločen se boriti na vse ali nič do zadnje sekunde, do zadnjega atoma moči.

Kljub porazu ostaja Olimpija še vedno najbolj resen kandidat za prvo mesto v našem državnem prvenstvu. Toda, če bodo Jeseničani še ponovili takšno igro, kot smo jo videli prejšnjo soboto, ne glede na to ali bodo zmagali ali izgubili, bodo jeseniške tribune tako polne kot so bile v soboto.

Jeseniški hokejisti po sobotni zmagi zgarani odhajajo v garderobo (Foto J. Rabič)

Nogomet

DVE NEODLOČENI TEKMI IN PORAZ NOGOMETASEV JESENIC

V soboto in nedeljo, 27. in 28. oktobra, so vsa tri moštva NK Jesenice igrala v gosteh. Od treh tekem so dve igrali neodločeno, eno pa so izgubili.

Kadeti so v soboto igrali v Britovu neodločeno. Mladinci in člani so igrali v Kopru. Več uspeha so imeli mladinci, ki so igrali prav tako neodločeno, člani pa so tekmo izgubili.

NK BRITOF : NK JESENICE (kadeti) 3:3 (0:2)

Tokrat so nas kadeti Jesenice spet razveselili. V prvem polčasu so zaigrali zelo borbena in plod take igre je bilo vodstvo 2:0. V drugem polčasu pa so malo popustili, kar so domačini izkoristili in dosegli tri gole. Jeseniški kadeti so se ob koncu tekme spet zbrali in v zadnji minuti je Omanovič izenačil.

Gole za Jesenice so dosegli: Omanovič, Bešić, Terzić.

NK KOPER : NK JESENICE (mladinci) 1:1 (0:0)

V nedeljo, 28. oktobra, so mladinci Jesenice odigrali tekmo v Kopru proti istimenski ekipi. Mladinci so zaigrali dobro in zasluženo osvojili eno točko. V prvem polčasu sta bili moštvi enakovredni, igrali so predvsem na sredini igrišča. V drugem polčasu smo videli boljše igre. Prvi so prišli v vodstvo domačini zaradi hude napake obrambnih igralcev Jesenice. Po tem голу so tudi Jeseničani zaigrali bolje in osem minut pred koncem tekme je Radič N. z lepim golom izenačil. Do konca tekme so mladinci Jesenice imeli še lepo priložnost, da bi dosegli gol in zmagali, a je niso izkoristili.

NK KOPER : NK JESENICE (člani) 2:0 (1:0)

Tudi člani NK Jesenice so v nedeljo, 28. oktobra, odigrali tekmo v Kopru. Bili so poraženi in so na lestvici zdrsili z drugega na četrto mesto. Zgleda, da člani Jesenice nimajo športne sreče na tujih igriščih. Že v prvem polčasu bi lahko Jeseničani vodili, a priložnosti niso znali izkoristiti. Domačini so gradili igro predvsem na protinapadih in tako v 37. minuti pri-

gubili, bodo jeseniške tribune tako polne kot so bile v soboto.

CELJE : KRANJSKA GORA 8:1 (2:1, 3:0, 3:0)

Stadion v Grajskem parku, gledalcev 400, sodniki: Grgec iz Zagreba ter Andrejka in Čurk iz Ljubljane. Streli: 0:1 Palič, 1:1 Zorko, 2:1 Felc, 3:1 Kumar, 4:1 Felc, 5:1 Felc, 6:1 Bratec, 7:1 Sendelnah in 8:1 Kumar.

Kranjska gora je nastopila s temi igralci: Tičar, Borštner, Razinger, Terseglav, Knežević, Brun, Kozar, Pajlić, Vrbnjak, D. Razinger, Zeleznik, Markovčič, Potočnik, Kern, Lah, Zidarevič, Borse, Gerdej.

Kranjska gora je v Celju nastopila brez Sataka in Štroša, vendar so mladi Jeseničani igrali v prvi tretjini dokaj dobro in dosegli tudi edini zadetek.

V nadaljevanju so igrali domačini zelo dobro in predvsem učinkovito, tako da se jim mladi igralci, ki predstavljajo najmlajšega prvotigaša v našem prvenstvu, niso mogli resneje upirati.

Ne glede na poraz dobivajo mladi jeseniški igralci potrebno zanesljivost, ki jim bo še kako dobrodošla v nadaljevanju prvenstva.

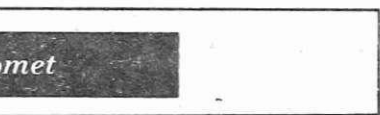
Razpredelnica po treh kolih:

Jesenice	3	3	0	0	30:7	6
Olimpija	3	2	0	1	21:9	4
Cr. zvezda	3	2	0	1	13:10	4
Partizan	3	2	0	1	12:23	4
Celje	3	1	0	2	15:19	2
Kr. gora	3	1	0	2	13:18	2
Medveščak	3	1	0	2	11:17	2
Spartak	3	0	0	3	9:21	0

Parl naslednjega kola: Kr. gora : Jesenice, Olimpija : Partizan, Cr. zvezda : Medveščak, Spartak : Celje. D.

Jeseniški hokejisti po sobotni zmagi zgarani odhajajo v garderobo (Foto J. Rabič)

DVE NEODLOČENI TEKMI IN PORAZ NOGOMETASEV JESENIC

šli tudi v vodstvo. Jeseniški nogometaši so v drugem polčasu zaigrali še bolje, a gola kljub temu niso dosegli. Zato pa so priložnosti znali izkoristiti domačini, ki so v 87. minuti dosegli svoj drugi gol.

LESTVICA

1. Koper	9	6	1	2	18:8	13
2. Kočevje	9	4	2	3	17:11	10
3. N. mesto	9	2	5	2	9:8	9
4. Jesenice	8	4	1	3	7:12	9
5. Tabor Jadran	8	3	1	4	14:15	7
6. Bela krajina	9	3	1	5	13:16	7
7. Primorje	8	1	3	4	8:16	5

R. Radič

Jeseniški hokejisti po sobotni zmagi zgarani odhajajo v garderobo (Foto J. Rabič)

V soboto, 3. novembra, ob 14.30 igrajo kadeti Jesenice doma z ekipo Ihana. V 10. kolu druge RL-zahod igrajo mladinci in člani 4. novembra doma proti ekipama iz Novega mesta. Tekma mladincev bo ob 12.15, tekma članov pa ob 14.15.

Odbojka

ŽELEZAR V I. SOL — ZAHOD

kega razmerja na igrišču je bilo tudi vodstvo domačih 2:1. Igralci Železarnja so slabo igrali v polju, medtem ko so bili ob mreži precej boljše, a vendar je bilo tudi tu še precej napak. K sreči so grešili v preveliki želji po zmagi tudi domačini, tako da so Železarnji le odločili srečanje sebi v prid.

ŽELEZAR : BOVEC 2:3 (16:14, 15:11, 3:15, 12:15, 9:15)

Zabreznica, gledalcev 50; sodnik Sajovic (Kranj).

ŽELEZAR: Strnad, Božič, Pogačar, Rajgelj, Kovač, Kravanja, Divjak, Gasar.

Domači igralci so srečanje proti bivšemu drugoligašu odlično začeli in po-

vedli z 2:0 v nizih. Igra, kakršno so prikazali, je spominjala na njihove najlepše igre.

Tudi ekipe, kakršna je Bovec, je bila ob taki predstavi Železarnja brez moči. Vendar pa domačini žal niso bili sposobni dobro odigrati še tretjega, zanje odločilnega niza, ki bi jim lahko prinesel zmago. Izgledalo je, kot da jim je pošla sapa, saj so v nadaljevanju delovali vse bolj nezanesljivo in napake na njihovi strani so si kar podajale roko.

Nekaj upanja je bilo za domače še v četrtem nizu, ko so vodili 12:9, a so tudi tega po nekaj zaporednih napakah ključnih igralcev izgubili.

Kljub vsemu pa velja pri ŽELEZARJU za dobro igro pohvaliti Gasarja.

Naj na koncu omenimo, da se vsa srečanja Železarnja igrajo v telovadnici osnovne šole v Zabreznici in sicer po sledečem razporedu:

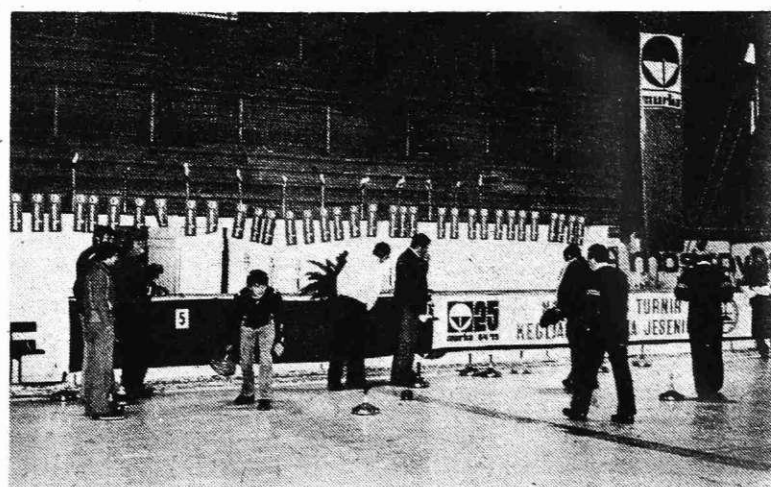
10. novembra — ŽELEZAR : SAVA ob 18. uri

17. novembra — ŽELEZAR : IZOLA ob 18. uri.

B. Rauh

TRIM

Kegljaški turnir ob 25 letnici trgovskega podjetja Murka — Lesce (Foto J. Rabič)

Kegljanje na ledu

MEDNARODNI TURNIR MURKE

V počastitev 25-letnice trgovskega podjetja Murka iz Lesc se v nedeljo, 28. oktobra, pomerili med seboj kegljači na ledu. Na mednarodnem turnirju, na katerem je sodelovalo 17 ekip, od tega pet iz zamejstva, so najboljšo igro prikazale ekipe iz Beljaka in Regena, od naših pa se je najbolje uvrstila ekipa Fiver z Bleda, ki je osvojila peto mesto, ekipa Slavica — Murka pa je bila solidna šesta. Ta turnir je bil na Jesenicah prvi v letošnji sezoni.

Vrstni red ekip: 1. Asko — Beljak — 28 točk, 2. Regen — ZRN — 26, 3. Inching — Avstrija — 24, 4. Kreibergel — Avstrija — 24, 5. Fiver — Bled — 24, 6. Murka — Jesenice — 20, 7. Universal — Jesenice — 20, 9. Krivec — Jesenice — 17, 10. Vatrostalna — Jesenice — 16, 12. Svetina — Jesenice — 10, 15. Jesenice — mladinci — 6 točk.

Turnir je financiralo trgovsko podjetje Murka iz Lesc.

bef.